

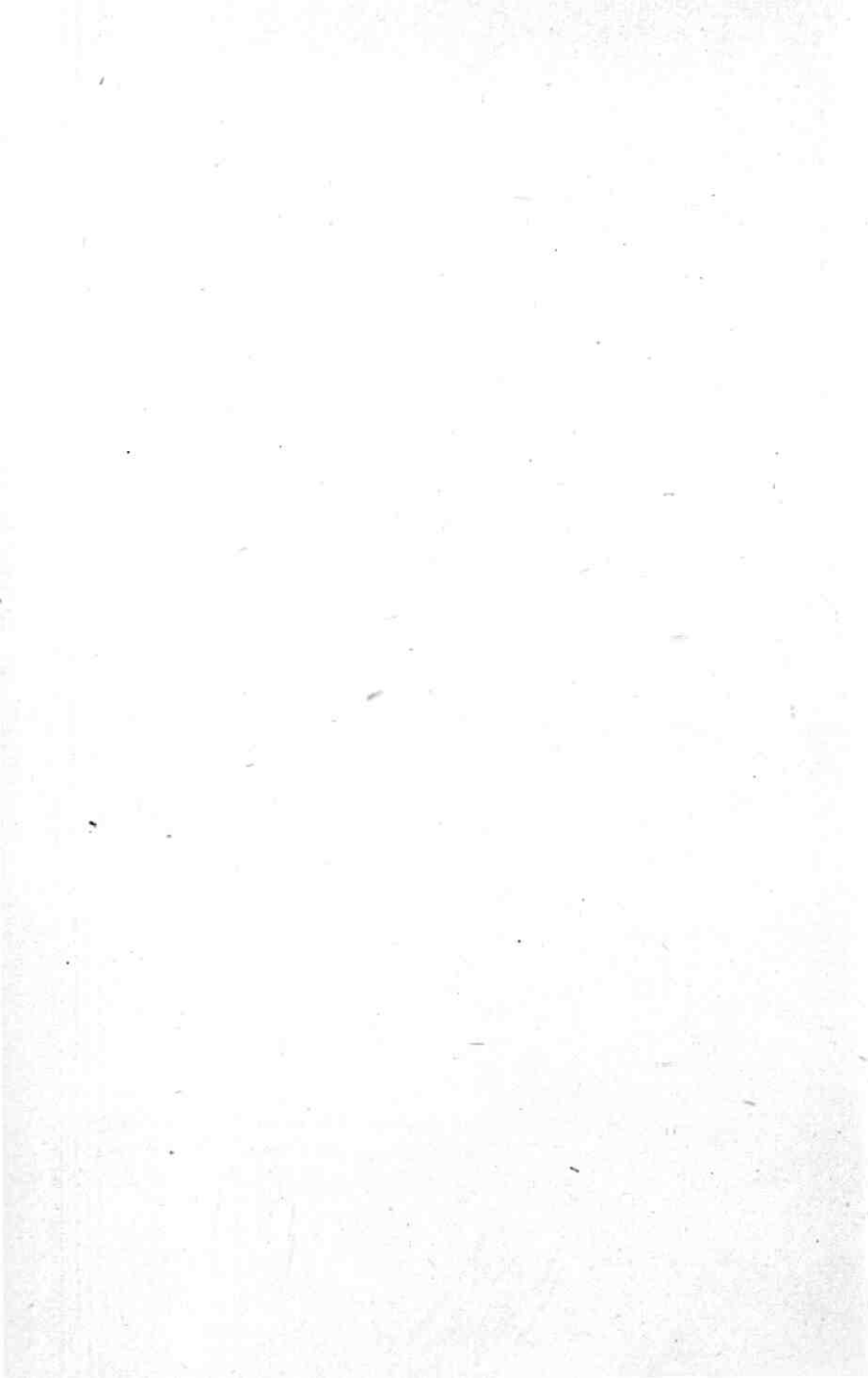

Op 's levens tweesprong : woorden van raadgeving en bestuur aan jongelieden, bij hunne intrede in de waereld

<https://hdl.handle.net/1874/235759>

mm 12g2g

OP 'S LEVENS TWEE SPRONG.

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2825 093 8

ger

OP 'S LEVENS TWEESPRONG.

WOORDEN VAN RAADGEVING EN BESTUUR

AAN JONGELIEDEN,

BIJ HUNNE INTREDE IN DE WAERELD.

DOOR

J. J. L. TEN KATE.

TWEEDE DRUK.

s a
107 D 53

AMSTERDAM,
D. B. CENTEN.
1871.

Gedrukt bij Ellerman & Hoitsema.

VOORBERICHT.

De volgende Bladen, hoezeer uit den aart der zaak een op zich-zelf staand geheel uitmakende, bevatten een voortzetting van de woorden van troost en bestuur Bij het Kindersterfbed, Bij den dood onzer Dierbaren en In de Ziekenkamer, in den loop der laatste vijf jaren door den Auteur in het licht gegeven en niet zonder zegen in veler handen verspreid.

Zoo als op den titel staat uitgedrukt, heeft dit Boekjen de bestemming, aan jonge menschen, als een vriend en reisgezel, bij hunne intrede in de wijde waereld te worden medegegeven. Daarom spreekt het van den Besten Vriend en Oversten Leidsman, die vooruit is gegaan om plaats te bereiden, en die het

*Christendom dat Hij stichtte, tot de kracht heeft gemaakt, die
„mensen opvoedt en vormt tot geluk.”*

Amsterdam,
14 Maart 1865.

T. K.

BIJ DEN TWEEDEN DRUK.

*Dit Boekken heeft, vooral als geschenk ter gelegenheid van
afgelegde geloofsbelijdenis, bij velen een gewenschten weg gevonden.*

*Een nieuwe druk werd noodig: moge een nieuwe zegen hem
vergezellen! Er is hoop op: immers als Hildebrand's Crito de
waarheid heeft gesproken: „Een Schrijver voor jonge menschen
heeft een groote roeping; niemand kan meer vrucht en zegen
hebben dan hij.”*

AMSTERDAM,
25 Februari 1871.

T. K.

TER INLEIDING.

OP DEN TWEEPRONG.

DE TWEESPRONG.

's Levens kiem schuilt in de jeugd.
Zaaït de Deugd, gij oogst de Vreugd!
GAY.

Toen Herkules — zoo wordt ons door Prodicus verhaald — dat tijdstip had bereikt, waarop hij zich den levensweg moest kiezen, dien hij voortaan te bewandelen had, begaf hij zich op zekeren dag naar een woestijn, waar de stilte en de eenzaamheid den geest van zelf tot ernstige gepeinzen stemden. Terwijl hij daar aldus nadacht over zijn tegenwoordigen toestand en zeer verlegen was met de keuze van zijne aanstaande levenswijjs, zag hij eensklaps twee Vrouwen, grooter van gestalte dan de dochteren der aarde, die hem naderden. De eene had een edel en bevallig voorkomen; hare schoonheid was natuurlijk en ongedwongen; geen smetjen ontsierde haar vriendelijk gelaat; rein en kalm was de blik van haar hemelsblauw oog; zedig en eenvoudig was ze in al hare bewegingen, en haar kleeding was wit als sneeuw. De andere zag er blank en blozend uit, maar de kunst had een groot deel aan die leliën en rozen; geheel hare houding verried een opzettelijk streven om te behagen, waardoor zij iets gemaakts had in wenk en blik. Daar straalde een verleidelijk zelfvertrouwen uit haar stoutmoedig

oog, en de verscheidenheid van kleuren in haar prachtig gewaad was er op berekend, om hare schoonheid des te meer te doen uitkomen. Men behoefde niet te vragen of zij zich-zelve bewonderde — zelfs haar eigen schaduw sloeg zij met welgevallen gade.

Toen zij Herkules naderde, snelde zij haastig de andere voorbij, die haar vooruit was, en sprak hem dus aan:

— Jonge vriend! mij dunkt, gij zijt het met uzelfen oneens aangaande den levensweg dien gij te kiezen hebt. Wel-aan, ik zal u uit de verlegenheid helpen. Volg mij. Ik zal u, ver buiten het bereik van alle moeiten en zorgen des arbeids, tot de bron der vreugde leiden. Dáár zullen de stemmen van vrede noch oorlog u storen; over niets zult gij u bekreunen, dan om u het leven zoo aangenaam mogelijk te maken en alles te genieten wat de zinnen streelen kan. Een weelderige disch, een donzen leger, geuren van welriekendheid, stroomen van muziek, vrolijke reien, al wat het hart begeeren kan, is u bereid. Kom, volg mij naar dit Land der weelde, deze waereld van geneuchte, en zeg de zorg en de bezigheid voor altijd vaarwel!

Als Herkules de Vrouw op deze wijze hoorde spreken, wenschte hij haren naam te weten.

— Die mij kennen, antwoordde zij, noemen mij het G e l u k, maar mijne vijanden en lasteraars noemen mij het V e r m a a k.

Intusschen was de andere Vrouw genaderd, die nu op een geheel anderen toon zich tot den jongeling wendde.

— Herkules! sprak ze, ik kom tot u omdat ik weet dat gij van Godlijk geslacht zijt en daarvan aanvankelijk de bewijzen hebt gegeven door uwe liefde tot de deugd en uw vlijt in de dingen wier kennis der jonkheid betaamt. Dit doet mij, zoo-

wel om uwent- als om mijnentwil hopen, dat gij u een onsterfelijken naam verwerven zult. Maar nu ik u mijn gezelschap en mijne vriendschap aanbied, wil ik oprecht en eerlijk met u handelen, en het u als een vaste waarheid verkondigen, dat er niets van eenige waarde bestaat dat zonder ernst en arbeid zou kunnen worden verkregen. Op iedere waarachtige en edele vreugde heeft de Hemel een prijs gesteld. Als gij de Goddelijke gunst deelachtig wilt worden, moet gij u de moeite getroosten naar haar te streven. Als gij de vriendschap der Braven wilt smaken, moet gij pogen hun van dienst te zijn. Als gij door uw Vaderland vereerd wilt worden, moet gij beginnen met voor uw Vaderland nuttig te wezen. Kortom, als gij in vrede of oorlog uitstekend wilt zijn, moet gij alle vermogens en gaven aankweeken en ontwikkelen, die daartoe noodig zijn. Zijt werkzaam in Godsvrucht en Liefde — dit is de eenige voorwaarde, waaronder ik u het Geluk aanbied!

Hier werd de spreekster door hare mededingster in de rede gevallen:

— Wat dunkt u, mijn vriend? sprak zij met een spotachtig glimlachjen op de lippen: zij bewimpelt het niet, dat haar weg tot Geluk lang en moeilijk is, terwijl de mijne even kort is als gemakkelijk.

— Helaas! hernam de ander, niet zonder aandoening in hare stem: wat zijn de vermaken die gij aanbiedt? Te eten zonder honger, te drinken zonder dorst, te slapen zonder vermoeienis, begeerlijkheden te voldoen eer zij rijpten, en wenschen te vervullen die nooit moesten bestaan, omdat zij nimmer mogen worden vervuld. De heerlijkste muziek hebt gij nooit gehoord: de goddelijke goedkeuring in het onbevlekt geweten! en het schoonste voorwerp hebt gij nooit gezien: de

vrucht van eigen handenwerk of eigen geest! Uwe volgelingen verspillen hunnen tijd in een droom van gehuichelde vreugde, terwijl zij zich een schat van angst en kwelling en te laat berouw vergaâren voor den ouden dag.

Mij aangaande, ik ben de vriendin der goden en der goede menschen; een onvermoeide reisgenoot voor den kunstenaar; een trouwe dorpelwachtster voor den huisvader; een beschermster van alle zwakken, en de derde bij elk eerlijk en edel vriendschapsverbond. De tafel, die ik den mijnen aanricht, is nimmer kostbaar maar heerlijk altijd, want alle gasten zijn er genoodigd door honger en dorst. Hun slaap is gerust, en blijde hun ontwaken, want een eerlijk hart en een gerust geweten schudt de hardste peluw zacht. De jongelingen die mij volgen, worden geprezen door de ouden van dagen, en de grijsaards die mij kennen, worden door de jongen geëerd. Met één woord, mijne volgelingen worden gezegend door de goden, bemind door de mijnen, gevierd door hun landgenooten, en ook wanneer zij reeds lang van de aarde verdwenen zijn, is hunne nagedachtenis, als die van rechtvaardigen, in zegening!

Wie der beide mededingsters het pleit gewonnen heeft, is ons uit het leven van den held dezer zinrijke geschiedenis wel bekend. Nu is het wel niet van eenig jongeling te vergen, dat hij, gelijk deze Herkules, terstond bij zijn intrede in de waereld, met een knots in de hand en een leeuwenhuid om de schouders, monsters zal vellen en tyrannen zal uitroeien. Maar wie ook verstoken moge zijn van de schitterende gaven die iemand een groot Man doen zijn, toch heeft de Natuur hem den aanleg niet onthouden om een rechtvaardig, eerlijk, zedig en matig mensch, een kind van God, te worden.

(Uit „THE GUARDIAN”).

EEN DROOM.

Wat wij 's daags als waar vertrouwen,
 Is bedrog, voor 't grootste deel;
 En wat we in den slaap aanschouwen,
 Zweemt naar waarheid evenveel.

CAMPBELL.

Een grijsaard stond, in den laatsten middernacht van het oude jaar, aan het venster, en zag naar boven, met den blik eener onuitsprekelijke wanhoop, naar den onbewegelijken, eeuwig-blaauwen hemel, en zag naar beneden op het stille, reine, witte aardrijk, waarop thans niet een enkele zoo vreugdeloos en slapeloos was als hij. Het graf was niet verre meer van hem verwijderd: het was alleen nog maar door de sneeuw des ouderdoms, niet meer door het groen der jeugd bedekt; en niets, niets had hij verzameld dan dwalingen, zonden en ziekten, een kranke ziel in een krank lichaam, een hart vol bitterheid en een grijsheid vol berouw.

Nu rezen de liefelijke dagen zijner jeugd voor zijn geest als zooveel rooskleurige schimmen, en tooverden hem den blijden levensmorgen voor, toen zijn vader hem voor het eerst op des Levens Tweesprong bracht, die rechts, langs de zonebaan der Deugd, op een land des vredes uitloopt, vol licht, vol oogsten en vol engelen; maar die links door de molschoopen der Ondeugd tot een afgrond neêrdaalt vol druipend venijn, vol loerende slangen, pestdamp en nacht.

Helaas! de slangen kronkelden zich rondom zijne borst, en het vergift was op zijn tong — hij wist nu wáár hij was.

Radeloos en met onuitsprekelijke zielsangst zag hij opwaards naar den hemel, en riep:

— Mijn jeugd, mijn frissche jeugd! O, geef mijn jeugd mij weder! Vader, breng mij nog eens naar den Tweesprong, en laat mij een andere keuze doen!

Maar zijn vader en zijne jeugd waren sedert lang niet meer. Nu zag hij dwarrellichtjens huppelen over het moeras en op het kerkhof vergaan, en hij sprak: — Dat zijn mijn dwaze dagen! —

Hij zag een vallende ster, die een oogenblik flikkerde en toen uiteen spatte: — Dat ben ik! herhaalde een stem in zijn hart; en de slangenbeet van het berouw schrijnde nog pijnlijker in zijn gewond gemoed.

De ontstelde verbeelding toonde hem sluipende nachtwandelaars boven op de daken, en de windmolen hief zijn reuzenarmen dreigend op als om hem te verpletteren, en een bekeeneel, vergeten in het ledige knekelhuis, nam langzamerhand zijne gelaatstrekken aan.

En als de kramp der ontzetting hem huiveren deed, hoor! daar klonk op eenmaal het speelwerk van den toren, en een nieuwjaarslied doortrilde de lucht, als een kerkgezag uit de verte. Kalmer werden zijne aandoeningen. Hij zag rondom zich, langs den gantschen horizon en over de wijde waereld, en dacht aan de speelnooten zijner jeugd, die, veel gelukkiger en beter dan hij, nuttige leden der maatschappij, vaders van brave kinderen en gezegende menschen waren, en hij sprak:

— O, ook ik had, zoo als gij, dezen nacht met onbeschreide oogen kunnen voortslapen, indien ik had gewild! Ach, ik had ook gelukkig kunnen zijn, dierbare Ouders! als ik uwe nieuwjaarsbeden en vermaningen had willen verstaan.

In deze koortsige herinneringen zijner jonkheid, was het hem als richtte de schedel met zijne gelaatstrekken in het knekelhuis zich op. Ja, dat bekkeneel werd, door het bijgeloof dat in den oudejaarsnacht in het geestenrijk en in de toekomst waant te zien, tot een levenden jongeling, die, in den schoonsten stand van den Jongeling van het Kapitoel, zich een doorn uittrekt; en zijn eigen vroegere, bloeiende gestalte stond tegenover hem en deed hem pijnlijk aan.

Hij kon dien aanblik niet langer dragen: hij bedekte zijne oogen; een stroom van heete tranen biggelde in de sneeuw; hij kermde en snikte alleen nog zacht, troostloos en zinneloos:

— Keer weder, o Jeugd! keer weder!

En zie, zij keerde weder!

Want hij had op oudejaarsnacht slechts zoo akelig gedroomd — hij was nog een jongeling.

Maar zijne dwalingen waren geen droom geweest. Nu dankte hij God, dat hij nog jong de vuile molshoopen der Ondeugd ontvluchten kon om terug te keeren naar de zonnebaan der Deugd, die naar het Land der hemelsche oogsten voert.

Keer weêr met hem, jeugdige Lezer! die misschien op het punt staat den voet op zijn dwaalweg te zetten. Deze verschrikkelijke droom zal eenmaal uw rechter worden. Als gij het eens jammerend moest uitroepen: — Keer weder, vriendelijke Jeugd! — zij zou niet wederkeeren.

JEAN PAUL.

BIJ DE INTREDE IN HET LEVEN.

Zoo zal dan mijn scheepjen de stille baai verlaten waar het veilig voor anker lag, om zich nu een weg door de wijde zee te banen! Wie staat mij borg dat ik alle klippen ontzeile, de stormen doorsta en eenmaal de blijde haven bereike? Ik gevoel, dat het vóór alle dingen noodig is, ook met betrekking tot mijn waereldsch beroep, de overtuiging om te dragen dat mijn keuze in Gods weg lag. Moest ik bekennen dat mijn eigen ijdelheid, of die der mijnen, bij die keuze voorzat, dan zou reeds bij het begin van mijn loopbaan het vertrouwen mij ontzinken. Maar neen! ik weet het, ik beweeg mij in de richting, die God mij heeft voorgeteekend, en daarom ga ik aan Zijne hand. Mijn dagwerk moet mij Godsdienst worden en mijn werkplaats een tempel. Bevestig, o God! mijn wankelmoedig hart, opdat ik niet zijwaards blikke, rechts noch linksch; de waereld niet vleie om genot of roem, maar bij al wat ik doe, ook bij het geringste en meest alledaagsche, op U alleen mijn oogen sla. Uw lof alleen kan mij verheerlijken: door den lof der menschen wordt men evenmin als door zijn eigen schaduw grooter of kleiner. Het getuigen van een goed geweten voor God zij elken avond mijn loon voor het zweet van elken dag. Al moet ik mijn arbeid op de aarde vinden, den zegen mijns arbeids moet ik in den hemel zoeken: en waar de menschen den eerste loonen op mijn vlijt, het baat niet als God de tweede niet zegent op mijn gebed.

Ik ga nu uit onder de menschen; maar te midden van de boozen wandelt menige goede, en vermomd gaan er nog van

Uwe engelen om. Geef mij een trouw vriend, o Heer! Of acht Gij het beter, dat ik mijn weg alleen vervorder, leer mij dan des te overvloediger Uwen verborgen omgang smaken, opdat ik als een licht moge schijnen in de duistere waereld. „Kwade samensprekingen bederven goede zeden,” sprak reeds een Heidensche wijze, en een Apostel zeî het hem na. Laat mij het gevaar nooit voorbijzien, maar bedenken dat des waerelds doornen steken en dat haar ijs bros is en nooit vertrouwd. Geef mij den geest des onderscheids, opdat ik wete met wien ik te doen heb; laat mij de duivenoprechtheid aan de slangenvoorzichtigheid paren. Het is toch Uwe begeerte, dat de kinderen des lichts niet alleen wijs, maar ook verstandig zullen zijn, gelijk de kinderen dezer waereld in hun doen (Luk. XVI : 8). Intusschen moet ik niet vergeten, dat ik den doodelijksten vijand omdraag in mijn eigen hart. Adam viel in de eenzaamheid van het Paradijs, en Lot bleef vroom in het gewoel der goddelozen. Niets is gevaarlijker dan de onverschilligheid voor het kleine kwaad, de vleistem der zelfzucht en het zelfbedrog des ongeloofs, dat daar fluistert: „Is het ook dat de Heer gezegd heeft?” Met rook begint het vuur, en met den begeerlijken blik de overtreding. Geef mij, o God! een naauwgezet geweten, opdat ik ook in het geringe getrouw zij. Laat mij niet vergeten, dat ik, ook bij het genot van alle vrijheid, U dienen moet, en bij elke betrekking onder de menschen Uw krijgsknecht moet zijn. En: „Niemand die in den krijg dient,” zegt een Apostel, „wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, opdat hij dien moge behagen, die hem tot den krijg aangenomen heeft” (2 Tim. II : 4). Ook onder den arbeid der week, moet mijn hart zijn stillen sabbat smaken, en boven het dagwerk mijner handen zweve mijn ziel, die haar zelfs

zaligheid werkt. Wat menigmaal het welig zaad verstikte, is de zorgvuldigheid der waereld. Men begint met de verstrooïing, en eindigt met de verstikking; want wat de vogelen niet hebben gedaan, dat doen de doornen — en geroofd of gedoofd, is ten slotte één en hetzelfde. De wet Uwsmonds moet mij beter zijn dan duizenden van goud of zilver (Ps. CXIX : 12) en mijn eerste verkwikking moet dagelijks geput worden uit Uw levend Woord. Mijnen zondagszeggen mag ik mij niet laten ontnemen, en mijn voet mag ook in den vreemde het huis des gebeds niet ontwennen. Mij bedroeven kan ik, maar mij door U vertroosten laten mag ik, en mij te verblijden is mij niet verboden, mits vóór Uw aangezicht. Al heb ik geen biddenslust, toch zal ik niet zeggen: „Het is geen biddenstijd,” maar naarmate mijn harte kouder is, zal ik het te meer aan Uw hart zoeken te verwarmen. Als de kool een vonk werd, helpt geen assche die dekt maar een adem die blaast; en Gij, o Heer! zijt immers een God, die het rookend lemme niet bluscht. Leer mij de geveinsdheid mijns harten erkennen, waardoor het zoo menigmaal den onwil onmacht heet, en van buiten verwacht wat slechts van boven kan komen. Laat mij sterk zijn in U, die Uwe kracht in zwakheid volbrengt en uit genade zegent wat Gij uit genade geeft. Heb ik vele vijanden, Gij hebt vele wapenen; is het gevaar groot, ook Uwe kracht is groot, en naarmate het zweet overvloediger is, zal het loon heerlijker zijn. Gij die een Jozef rein hebt bewaard in Potifars huis en een David onschuldig aan Sauls hof, Gij zult ook mij, Uw kind, niet verlaten, als ik mij beweeg in het midden van velen die U smaden en nog meerderen die U niet kennen. Wijd is de zee, die ik doorklieven moet, en hoog gaan de golven; maar Uw adem vult

het zeil, het geloof is mijn kompas, en — Gij Heer, de Overste Leidsman!

Dr. A. THOLÜCK.

DES REIZIGERS VRAAG EN HET GODDELIJK
ANDWOORD.

— WOORDEN DER HEILIGE SCHRIFT. —

Uw woord is een lamp voor mijnen
voet, en een licht voor mijn pad.

Ps. CXIX : 105.

1. Wie ben ik?

„Wat uit vleesch geboren is, dat is vleesch.”

Joh. III : 6.

2. Van wáár kom ik?

„Uit de aarde, want gij zijt stof.” Gen. III : 19.

3. Werwaarts ga ik?

„De mensch gaat naar zijn eeuwig huis.”

Pred. XII : 5.

4. Hoe zijn de wegen?

„Breed is de weg die tot het verderf leidt, en velen zijn er die door denzelve ingaan: de weg is naauw die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden.”

Matth. VII : 13, 14.

5. Waar ligt de goede weg?

„Jezus zeide tot hen: Ik ben de weg, de waarheid en het leven: niemand komt tot den Vader dan door mij.”

Joh. XIV : 6.

6. Wie zal mij geleiden?
 „Zoovelen door Gods geest geleid worden, die zijn kinderen Gods.” Rom. VIII: 14.
7. Wie zal mij behoeden?
 „Ik zal u behoeden, overal waar gij trekken zult.” Gen. XXVIII: 15.
8. Wie zal mij bewaren?
 „De Heer bewaart al degenen die Hem liefhebben.” Psalm CXVIII: 20.
9. Hoe zal ik wandelen?
 „Wandelt voor Gods aangezicht en zijt oprecht.” Gen. XVII: 1.
10. Wat moet ik afdoen?
 „Den ouden mensch, die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding.” Efez. IV: 22.
11. Wat moet ik aandoen?
 „Doet aan den Heer Jezus Christus.” Rom. XIII: 14.
12. Wat is mijn reisstaf?
 „Gods stok en Gods staf, die vertroosten mij.” Psalm XXIII: 4.
13. Hoe heet mijn gordel?
 „Omgordt uwe lendenen met de waarheid.” Efez. VI: 14.
14. Wat is mijn schoeisel?
 „Schoeit de voeten met de bereidheid van het Evangelie des vredes.” Efez. VI: 15.
15. Hoe luidt mijn reislid?
 „Met U loop ik door een bende, met mijnen God spring ik over een muur. 't Is God, die mij met kracht omgordt en mijn weg volkomen baant.” Psalm XVIII: 30, 33.

16. Wat zal ik eten?

„Die Mijn vleesch eet en Mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven, en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage.”

Joh. VI: 54.

17. Wat zal ik drinken?

„Ik zal den dorstigen geven uit de fonteine des waters om niet.”

Openb. XXI: 6.

18. Waar zal ik rusten?

„Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt! en Ik zal u ruste geven.”

Matth. XI: 28.

19. Waar overnachten?

„Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.”

Psalm XCI: 1.

20. Wat moet ik vreezen?

„Laat ons dan vreezen, dat niet te eeniger tijd, de belofte van in Zijne rust in te gaan nagelaten zijnde, iemand van u schijne achtergebleven te zijn.”

Hebr. IV: 1.

21. Wat mag ik hopen?

„Dit is mijne ernstige verwachting en hoop, dat ik in geen ding beschaamd zal worden; want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin.”

Filip. I: 20, 21.

22. Maar als ik dwale?

„Keert weder, afkeerige kinderen! en Ik zal uwe afkeeringen genezen.”

Jer. III: 20.

23. En als ik traag ben?

„Richt weder op de trage handen en de slappe kniën, en maakt rechte paden voor uwe voeten!”

Hebr. XII: 13.

24. Of als ik zwak word?

„De Heer geeft den moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien die geen krachten heeft.”

Jesaja XL: 29,

25. Hoe lang zal ik reizen?

„Ik weet den dag mijns doods niet.” Gen. XXVII: 2.

26. Wat zal mij ontmoeten?

„Jakob toog ook zijns weegs, en Engelen Gods ontmoetten hem.” Gen. XXXII: 1.

27. Wat moet ik zoeken?

„De Stad die fundamenten heeft, wier Kunstenaar en Bouwmeester God is.” Hebr. XI: 10.

28. Wat zal mij daar wachten?

„Een onverderflijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u.”

1 Petri I: 4.

DE PELGRIMAADJE.

O Jongling, die den pelgrimsstaf
 Ter grooter reis hebt aangenomen,
 En u met moed tot wandlen gaf
 Om eens in 't Vaderland te komen:
 Mijn reisgenoot! zijt welgemoed
 Al schoon wij ons een wijl vermoeien;
 Gedenk aan 't onbedenklijk zoet,
 Daar vrede en eeuwge rust zal bloeien!
 Al zijn wij vaak in een woestijn,
 Wij zijn het diensthuis toch ontkomen —
 't Zal eindelijk een Kanan zijn,
 't Beloofde Land van alle vromen.

JAN LUIKEN.

I.

'S LEVENS DOEL.

HET EERST-NOODIGE. — HET EENIG-GOEDE. —
HET EEUWIG-BLIJVENDE.

» Maar één ding is noodig, doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, hetwelk van haar niet zal weggenomen worden. »

Lukas X: 42.

HET GROOTE DOEL DES LEVENS.

Elk denkend wezen behoort zich deze redelijke en hoogst gewichtige vraag te doen: „Welk is het groote doel mijns bestaans? Ik bevind mij in het midden van een waereld, waar talloze voorwerpen zich aan mijn aandacht voordoen, waarvan elk in het bijzonder mijne ziel voor zich eischt, en die allen aanspraak willen maken op mijn voornaamste behartiging. Ik heb zielsvermogens, die voor iets groots vatbaar zijn. Ik ontdek bij algemeene ervaring, dat mijn verblijf hier beneden zeer kort wezen zal, want ik ben slechts een vreemdeling en reiziger hier op aarde, als alle mijn vaderen geweest zijn; en daar ik niet zeer gaarne uit de waereld gaan wilde, zonder aan het doel beandwoord te hebben waarom ik er ben ingekomen, wilde ik gaarne het hoofdoel mijns bestaans kennen.”

Ziedaar een overweging, welke een iegelijk behoorde te maken, maar welke door zeer weinigen gemaakt wordt. Of zou men zijn leven in de verachtelijkste beuzelingen verkruimelen, indien men ernstig onderzocht had tot wat einde het gegeven is?

Wat is dan het groote doel van den mensch? Gij bemerkt, dat ik al den nadruk van het onderzoek op het bijvoeglijk naam-

woord leg; want daar is velerlei doel in 't oog te houden. Wij moeten in ons eigen onderhoud en dat van de onzen voorzien; wij behooren onzen geest met oirbare kundigheden te verrijken; wij moeten trachten nuttige leden der maatschappij te worden; en nog vele dingen zijn er die wettelijk beoogd mogen worden. Maar hetgeen thands alleen het onderwerp onzer beschouwing uitmaakt, is dat ééne, groote voorwerp, 't welk boven allen uitsteekt, waaraan alle anderen moeten ondergeschikt zijn, en dat, zoo het ons ontgaat, het leven, wat wij er anders ook in mogen bereikt hebben of geweest zijn, tot een mislukte onderneming maakt. — Noch de rijkdom, noch het vermaak, noch de vermaardheid, noch de kennis, noch het huiselijk genoegens zelfs, zijn waardig de voorwerpen te zijn van onze voornaamste bezorgdheid of uiterst beoogen. Wij hebben ze alle als van ondergeschikt belang te beschouwen.

O zeker, wij mogen met matigheid, en door een eerlijke vlijtinspanning, niet slechts trachten een betamelijk inkomen maar zelfs overvloed te verwerven; het staat ons vrij naar een genoeglijke levensinrichting te staan; wij mogen met mate de geoorloofde genoegens des levens genieten; wij mogen, zoo onze beginselen eerlijk zijn, ons best doen om onzen goeden naam te vestigen, en dat niet alleen op grond van onze deugd, maar ook op grond van onze talenten; wij mogen in den ruimsten kring onze zucht naar kennis en wetenschap doorzetten: dit alles vergunt niet slechts de rede, maar ook de openbaring. De Godsdienst is geenszins de vijandin van ééne eenige wezenlijke voortreffelijkheid van den mensch, noch verzet zij zich tegen ééne eenige der geoorloofde bezittingen dezer waereld.

Maar de vraag, welker beslissing wij behandelen, is deze: Wat is het hoofddoel van 's menschen leven? En

het antwoord dat ik wensch te geven, is als volgt: „Het moet een zaak zijn, die u als redelijk wezen past; een zaak, die, op de rechte wijze gezocht, met onbetwistbare zekerheid moet te bereiken zijn; die niet in strijd moet wezen met een enkele der noodzakelijke plichten van uw tegenwoordigen toestand; die, verkregen zijnde, onze ziel niet slechts wel moet bevallen, maar geheel voldoen; die ons voorbereiden moet op den staat van Eeuwig Leven, dat wij te gemoet gaan, en die ons ook als ons eeuwig deel, naar de ongeziene waereld moet vergezellen.” Dit alles moet zich in het Hoogste Goed, het Grootte Doel des levens, het eindvoorwerp van ons streven, vereenigen. En daar is slechts ééne zaak in 't heelal, waarop dit alles toepasselijk is, en die aan alle deze vereischten beantwoordt, en die is deze — de zaligheid der ziel.

Gij zijt onsterfelijke wezens; — en welk ander streven kan dan uwe ziel vervullen dan dat hetwelk zich uitstrekt naar het Eeuwige Leven? Zoo gij maar eenmaal hebt toegegeven, dat gij op reis zijt naar de eeuwigheid, wat krankzinnigheid is het, te willen beweeren dat iets minder dan eeuwig geluk voor u de groote zaak zijn moet! God eeuwig te verheerlijken en te genieten, ziedaar het groote doel des levens.

Hem te verheerlijken, is aan te nemen dat Jezus Christus voor de redding uwer ziel gestorven is aan het kruis, en door de zaligmakende en heiligende kracht Gods, matig, rechtvaardig en godzalig in deze tegenwoordige booze waereld te verkeeren. Hem alzoo op aarde verheerlijkt hebbende, zullen wij door Gods genade worden overgezet in den Hemel. De zaligheid der ziel is een goed, hetwelk voor onze zedelijke natuur gepast is; het is met volstrekte zekerheid verkrijgbaar voor hen die het op de rechte wijze zoeken; het spoort ons veeleer op

den weg onzer maatschappelijke plichten aan, dan dat het ons daarop stuit; het voldoet en verheugt de ziel, troost haar onder hare smarten en bevredigt al hare verhevener begeerten. Het bewustzijn er van in den tijd, is een voorsmaak van de zalige eeuwigheid. Het is een Eeuwig Goed.

JOHN ANGELL JAMES.

HET EENE NOODIGE.

Noodig is, in den gewonen zin des woords, datgene wat men tot onderhoud des levens niet missen kan. En indien dan nu dit het Eeuwige Leven is, „dat wij Hem kennen, den eenig waarachtigen God, en Jezus Christus dien Hij gezonden heeft,” dan is datgene wel noodig te noemen wat ons die kennis aanbrengt, haar voedt en sterkt. Al wat dit niet doet, is, met betrekking tot onze hóógste belangen, overbodig. Nu heeft de Jonger dien Jezus liefhad, van de waereld gezegd, dat al wat dáár in is, „de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens,” niet uit den Vader, en dus ook niet tot den Vader is. Genot, Rijkdom en Eer, alzoo, kunnen de noodzakelijke bestanddeelen van het Ware Leven niet zijn.

Ware het Genot onmisbaar, wáárom zou Gods Woord dan zoo nadrukkelijk waarschuwen tegen de genietingen der waereld? Wáárom heeten zij zalig, die treuren? Wáárom vindt men Gods voortreffelijkste kinderen vooral onder lijders en strij-

ders? Neen, de vermaken en wellusten des vleesches verstompen, verzinnelijken den beteren mensch, die van Gods geslachte is, en kunnen niet anders dan schadelijk zijn voor de waarachtige kennis Gods, dat is: voor het Eeuwige Leven, dat toch wel niet bij uitsluiting voor de kinderen der vreugde bestemd is!

Ware de Rijkdom onmisbaar, waarom dan, wederom, zou Gods Woords ons vermanen, ons geen schatten te vergaderen die door de motte en de roest verteerd worden en waar de dieven doorgraven en stelen, maar de dingen te zoeken die Boven zijn, daar Christus is zittende aan de rechterhand Gods? Waarom heet het van den rijke, dat het hem bezwaarlijk is in te gaan in Gods Koninkrijk? Waarom leert de Heer den rijkdom afbidden voor het brood des bescheiden deels? Waarom staat er zoo nadrukkelijk geschreven, dat God de armen dezer waereld heeft uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen des Koninkrijks, 't welk Hij beloofd heeft den- genen die Hem liefhebben? Waarom worden er onder de minbedeelden naar de waereld zoo velen gevonden, die met onvergankelijke gaven zijn gezegend, wier innerlijke waarde die van alle zichtbare schatten oneindig te boven gaat? Neen, het geld en het goed der aarde verhardt en verijdelt maar al te vaak het hart, dat er door verstrikt wordt in vele verzoeken-ingen, en kan niet anders dan schadelijk zijn voor de waar-achtige kennis, dat is: voor het Eeuwige Leven, dat — ook in het beste geval — voor geene millioenen te koop is!

Ware het noodig Eer en Aanzien in de waereld te hebben, wáárom zegt dan de Schrift, dat wat hoog is voor de men- schen een gruwel is voor God? dat zoo wie roemen wil, in den Heer moet roemen; dat alle heerlijkheid des menschen is als een bloeme des velds? Waarom staat er geschreven: „Het

onedele der waereld en het verachte heeft God uitverkoren en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, te niet zou maken, opdat geen vleesch zou roemen voor Hem?" Neen, bij lauweren alleen zal de mensch niet leven; de glorie is een galm van wind, die wegsterft in het gras, dat eens op alle graven groeit. De hulde der waereld bedwelmt maar al te vaak het geweten, dat dan vergeet dat de hoogste eer is: een kind van God te zijn en dat de heerlijkste kroon die des Eeuwigen Levens is, wier bloemen niet bloeien aan de dorre struiken dezer waereld!

Wie waren soberder, ja meer in lijden, in honger en dorst, in naaktheid en koude; wie nooddruftiger, ja meer in armoê, zonder goud en zonder koper, en arbeidende met de handen ten koste van de rust der nachten; wie onaanzienlijker, ja meer in smaadheid, een spot en een aanfluiting en het afschrapsel der waereld, dan de eerste Jongeren van den Meester, Wiens kroon een doornenvlecht was en Wiens throon een kruis? Maar wie ook méér dan zij, hebben waarlijk geleefd, veel in korten tijd, voor God ook onder de menschen, voor de menschen ook bij allen eigen nood, in de liefde spijt allen haat der waereld, in het licht ook in den donkersten lijdensnacht?... En waardoor? — Hierdoor, dat zij dit als het Eenig Noodige, als de waarachtige voorwaarde ten leven, als de hoogste levensbehoefte hadden erkend en aangenomen: God te kennen, den Eeuwig Waarachtige, en Christus dien Hij gezonden heeft.

J. J. L. TEN KATE.

NIETS BUITEN GOD.

Geld, noch Goed, noch Zingenot,
 Buiten God te smaken,
 Mogen mij dien trouwen God
 Immer doen verzaken.
 'k Heb mijn God! dit zij genoeg!
 'k Wensch mij niets daarnevens:
 Meer dan 't meeste dat ik vroeg,
 Alles is Hij tevens:
 't Hoogste goed! het zoetste zoet, —
 En ik ben de Zijne!
 Aller vrengden overvloed, —
 En Hij blijft de mijne!

J. J. L. TEN KATE.

WAERELDSCHE GROOTHEID.

Indien het meer verheven pad een veiliger weg ten Leven zijn mocht; indien aardse voorrechten onderpanden konden heeten van de gunst des hemels; indien de hoogvereerde, hooggeplaatste menschen minder genaakbaar waren voor de verzoeking en meer opwekking vonden tot het leiden van een heiligen wandel, dan voorzeker zou de wensch rechtmatig wezen, op den trap der maatschappij zoo hoog men immer kan te stijgen. Doch indien juist het tegendeel plaats grijpt; indien God de

hongerigen met goederen vervult, terwijl hij de rijken ledig wegzendt; indien niet vele machtigen, niet vele edelen geroepen zijn; indien zij die in het vleesch zaaien, uit het vleesch verderfenis zullen maaien; indien eerbewijzen een verleiding en rijkdommen een strik zijn; indien Hij, Wiens voetstappen wij wenschen na te treden, voor zich het nederigste pad koos, en indien Hij daarop Zijne volgers heeft uitverkoren, om hen daarop achter te laten, en Hij hun armoede en vernedering als hunne natuurlijke erfgifte toeweest tot aan het laatst der dagen; indien een en ander dus bestaat, hoe kan onze verheffing boven de sfeer waarin de Voorzienigheid ons plaatste, immer het billijke voorwerp onzer wenschen zijn?

CAROLINA FRY.

BEGEERTE NAAR RIJKDOM.

Onmatige begeerte naar rijkdom is vergif, dat de ziel verwoest. Het verontreinigt en verstikt al wat goed is. Als zij eens wortel heeft geschoten, verdelgt zij elke deugd, elk gevoel van eer, elke betere inspraak der natuur. De geldzuchtige zal zijne kinderen voor geld verkoopen, zijn vader zien verhongeren, eer hij zijne schatten aanroert. Ja, hij lijdt zelf gebrek om zijn rijkdom te sparen. Terwijl hij gelukkig zoekt te worden, maakt hij zich-zelf ongelukkig. Gelijk iemand die zijn huis verpandt, opdat hij kostelijk huisraad koope om het te versieren, zoo is hij die zijne rust opoffert om schatten te verzamelen, in de hoop dat hun bezit hem waarlijk gelukkig zal

maken. Waar de gierigheid woekert, daar lijdt de geest gebrek. Wie armoede niet voor het hoogste ongeluk houdt dat hem treffen kan, die zal niet alle andere ongelukken koopen om haar-alleen te vermijden. O gij dwaas! is de deugd niet kostelijker dan alle rijkdom? Is niet de Ondeugd verachtelijker dan de armoede? Het nooddriftige bezit ieder: wees daarmee tevreden, zoo zult gij, in uw geluk, glimlachen over hem die angstig het overtollige te-samen-raapt.

De Natuur heeft het goud onder de aarde verborgen als onwaardig om gezien te worden, het zilver dáár waar gij het met voeten vertreedt. Wil zij u daardoor niet toonen, dat het goud uwe achting niet waardig is, dat het zilver uwe opmerkzaamheid niet verdient? De geldzucht begraaft millioenen ongelukkigen onder de aarde. Deze delven voor hunne onbarmhartige meesters dat wat hen straft voor hunne onbarmhartigheid, wat hen nog ongelukkiger maakt dan hunne eigene slaven. Dáár waar de aarde schatten ophoopt, is zij onvruchtbaar in alle goede dingen; waar het goud in hare ingewanden ligt, daar ontspruiten geen kruiden. Gelijk daar het paard geen gras, het huisdier geen voeder vindt; gelijk aan de helling eener naakte rots geen korenveld u toelacht, geen olijfboom zijn olijven, geen wijnstok zijn druiven u aanbiedt, zóó woont geen goed in het hart desgenen die op zijn schatten broedt. De rijkdom is een knecht van den wijze; maar als dwingeland heerscht hij over der dwazen ziel. De gierigaart dient zijn geld, het dient hem niet. Hij heeft zijn rijkdom gelijk de lijder de koorts: hij brandt en martelt hem, en laat niet van hem af dan in den dood. Heeft niet het goud de deugd van duizenden verstoord? Heeft het ooit één eenige beter gemaakt? Waarom zoudt gij dan wenschen door rijk-

dom te schitteren? Waren het in den regel niet de wijssten die daarvan het minste bezaten? en is het geen geluk wijs te zijn? Al zijn alle rijken niet slecht, waren niet vele der slechtsten de rijksten, en was hun einde niet ellendig? De arme behoeft niet alles te missen, maar de gierige ontzegt zich alles. De geldzuchtige doet niemand goed, maar hij is tegen niemand wreeder dan tegen zich-zelf. De gierigheid — het is wèl gezegd — hongert haren bezitter uit ten gevalle van hen die naar zijnen dood verlangen, en doet hem meer kwellingen des vleesch es ondergaan om den hemel te verliezen, dan menig martelaar zich getroostte om den hemel te verdienen.

De gierigaart wenscht arm te leven om rijk te sterven, en is niet meer dan de cipier van zijn eigen huis en de sleutelbewaarder van het vermogen zijner aanstaande erfgenamen. Gebrek lijdende in den schoot des overvloeds, slaaft hij zich meer af om het goud in zijn kisten te besluiten, dan zijn medeslaaf moet tobben om het uit de mijn te delven.

Wees vlijtig, o mijn jonge vriend! om goederen te verkrijgen, maar wees edelmoedig in het besteden van uwen schat. De mensch is nooit gelukkiger dan wanneer hij anderen gelukkig maakt.

ANONYMUS.

De vrek hoopt zijne schatten op, alleen om op te hoopen, niet om daardoor in zijne behoeften te voorzien, want hij wil van geen behoeften weten. Zijn geld is hem dierbaarder dan zijn gezondheid, dan zijn leven, dan zich-zelf. Al zijn doen en laten, al zijn wenschen en streven, heeft geen ander doel dan dit ééne, onwaardige voorwerp. Niemand bedriegt er zich in, en hij-zelf bekreunt er zich niet over of al de gant-

sche waereld kennis draagt van zijne schandelijke hartstocht.

Want juist dit is een van hare eigenaardige karaktertrekken, dat zij zich overal openbaart, dat zij geen enkelen stap kan doen zonder zich te verraden, dat zij voor geen schepsel een geheim is, behalven voor hem dien zij tot haren slaaf heeft gemaakt. Alle andere driften zoeken althands den schijn te bewaren: men verbergt ze voor de oogen van het Algemeen; een onvoorzichtigheid kan somtijds haren sluier verschuiven, maar de schuldige zoekt, zooveel hij kan, de eenzaamheid en den nacht. Maar wat de gierigheid betreft, de vrek houdt haar voor niemand verborgen dan voor zich-zelfen; en wel verre van eenige de minste voorzorg te nemen om haar aan der menschen oog te onttrekken, ontdekt hij haar alomme. Zij ademt uit zijn woorden, uit zijn werken, uit zijn gantsche gedrag; zij staat om zoo te zeggen op zijn voorhoofd geschreven.

„Het wordt bedaardheid met de jaren, wat heete drift was in de jeugd”, zegt men; maar van de vrekheid geldt dat niet, want déze drift, integendeel, klimt met de jaren. Hoe meer de geldgierige dat ontzachelijke oogenblik nader spoedt, waarop geheel die onreine slijkhoop wegzinken zal tusschen zijn bevende vingers; hoe dichter de dood hem op de hielen treedt, des te gretiger staroogt hij op zijn jammerlijken schat, des te meer beschouwt hij hem als een onontbeerlijken waarborg voor een ingebeelde toekomst. Zoo verjongt dan de ouderdom die ééne, onveranderlijke drift. De jaren, de ziekten, de overdenkingen, doen haar slechts te dieper wortel schieten in de ziel: zij voedt zich en versterkt zich zelfs door datgene wat alle andere hartstochten breken en blusschen kan. Er zijn menschen geweest, die vrijwillig gebrek hebben geleden, in der mate dat

zij nauwelijks de kracht behielden om hun levend lijk staande te houden, dat op het punt was tot een handvol stof in één te zinken. Eén laatste sprankjen van gevoel, één laatste levens-teeken, was uit den ondergang van hunnen geest hun nagebleven; en die smeulende vonk, dat jongste blijk van leven, flikkerde op onder den ademtucht van die ééne, oude, onoverwinnelijke drift! Die hartstocht overleefde al de andere, overleefde zelfs het verdorde hart, het verwoeste leven-zelf. Haar gold de laatste zucht; haar gold de laatste strijd; en niet zelden verspilde de stervende den jongsten blik van het brekend oog aan een schat, waarvan de kille hand des doods hem wel het bezit maar niet de begeerte ontrooven kon.

MASSILLON.

Men spreekt veel van rijk en arm, en vergeet altijd weêr dat het alleen het hart is, dat rijk maakt of arm. Met het Hebben wast ook het Begeeren aan. Dit is de vloek die op het geld weegt en van waar het spreekwoord komt: „Hoe meer men heeft, hoe meer men mist.”

JEREM. GOTTHELF.

De boezemzonde van Judas was de gierigheid. Één trek uit zijn later leven is door Johannes ons meêgedeeld, maar die ééne trek verklaart ons al wat er sedert is geschied. Hij draagt „de beurs”, maar hij is een „dief”. Hij besteelt de kas der armen; en wanneer de liefdevolle Maria den kostelijken nardus, die wellicht honderd gulden waard was, op des Heilands voeten uitplengt, jammert hij dat dit geld den armen onthouden werd. Is het niet een geopend graf „vol stank en doods-

beenderen", dat wij aanschouwen als wij in dit hart een blik werpen? Ja, Judas kon den Meester verraden, want hij was een vrek. Er zijn vier misdaden, waarvan de menschheid hui-vert: een diefstal door een verleid kind, een sluipmoord in de kerk, een vergiftiging door een hostie, een verraad door een kus. De geldddorst verleidde Judas tot de laatste, die mis-schien nog de afschuwelijkste is van de vier.

Dr. A. THOLÜCK.

GENOTZUCHT EN VERMAAK.

"Verblijd u!" schrijft een Apostel, maar hij laat er op volgen: "in den Heer!" Een ernstige waarschuwing, voorzeker. Elke blijdschap buiten den Heer wordt met dit woord als zondig en verderfelijk gebrandmerkt. Dáárin zijn wij het allen wel eens, dat wij blijdschap zoeken. Wij gevoelen, dat zij ons leven is, dat ons hart door haar ontluikt als een bloem in de zon; dat zij voor de zielen is wat een zachte warmte voor de lichamen is. Zonder vreugde hebben wij geen vrede: wij dorsten naar de bron des geluks. En juist dááruit, dat God ons het verlangen naar blijdschap en geluk heeft ingeplant, besluiten wij te recht, dat Hij ons verblijden en zaligen wil. Van deze waarheid intusschen wordt door velen een schandelijk misbruik gemaakt. Op haar beroepen zich niet zelden de slaven der ijdelheid, spelers, zwelgers en wellustelingen, bij de beweering dat God hen tot blijdschap bestemd heeft. Ja, tot blijdschap, maar niet tot de zonde die zich in het lichtkleed der blijdschap vermomd heeft; niet tot het plukken der ver-

boden vrucht, die lichaam en ziele verderft; niet tot dierlijke begeerlijkheden, die den mensch tot een onmensch doen ont-aarden; niet tot zulke vermaken, waartoe eerst het geweten in slaap gewiegd, de geest verbijsterd, de zinnen verward, de hartstochten ontvlamd moeten worden; in 't algemeen, tot geene enkele blijdschap buiten God, hoe onschuldig zij zich overigens voor moge doen. Ieder schepsel Gods kan zich slechts op zijne eigene wijze verblijden, dat is: in harmonie met zijne bestemming, in zijn eigen element. De mensch nu, is geschapen naar Gods beeld, en hij kan zich alleen in den Heer verblijden. Gij moet in Gods gemeenschap staan, gij moet Zijn kind zijn en in Hem uw hoogste goed, de bron uwer zaligheid, den grond van uwen vrede hebben; gij moet Hem dienen en leven tot Zijne eer — met één woord, gij moet in Christus met Hem verzoend en hereenigd zijn, als gij waarlijk wilt weten wat blijdschap beteekent. Gewis, gij kunt u-zelven bedriegen, gij kunt u laten bedriegen of op uwe beurt het anderen doen, door de bewering dat er buiten God een leven van blijdschap bestaat. Er zijn valsche munten, onechte paerden, nagemaakte bloemen, allerlei begoochelingen en velerlei logen, en onder deze vele ingebeelde genietingen. Maar toch, deze valsche munten der schijnvreugde, waarvoor de Overste dezer waereld den aardschgezinden hun zweet, hunne tranen, hun bloed en hunne zaligheid afkoopt, zijn zelf een deel van hunne ellenden en een bron hunner smarten. Welke armzalige dingen worden door velen als het hoogste geluk huns levens beschouwd! Ziet die menschen daar, die heeren der schepping, die elkander den giftbeker van een bedwelmenden drank toereiken; ziet die onsterfelijke zielen, die een kring sluiten, om met kaartenbladen en — bruischende hartstochten

te spelen; die geesten, geroepen tot een eeuwig leven, die zich aan den roes der zinnelijke lusten tot krankzinnig wordens toe overgeven; deze leden der Gemeente, die gedoopt zijn in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, en hun genadetijd vloekend of lachend in dwaasheden verspillen; deze bevestigden, die den Heer aan de Nachtdaals-tafel een verbondseed gezworen hebben, en te middernacht op slechte wegen sluipen, om straks met hunne schande in het klare daglicht te voorschijn te komen! Al deze ongelukkigen, die een Paradijs zochten in een wildernis en hun hart meenden te bevredigen, terwijl zij geest en lichaam verwoestten, zouden zij zich waarlijk verblijden? Ja, als maar niet eerst de begeerte hen pijnigde, als maar niet daarop het geweten hen bestrafte, als maar niet, al verder, de kwade gevolgen van alle Godvergetene vreugde hen drukten; als maar niet, eindelijk, de zelfverachting en het voorgevoel van een aanstaand oordeel hen rampzalig maakten; als maar niet enkel doornen der begeerlijkheid en der onrust, des angstes en der walging, al de bloemen van hun genot verstikten; als maar niet de zonde-zelve een prikkel des doods, een voorportaal der Helle ware, dan zou men het er bij kunnen laten en zeggen: „Zij zijn nu eenmaal ijdel en hebben aan het ijdele genoeg, tot zij zelf in de ijdelheid ondergaan!”...Niemand intusschen bedriege zich met den waan dat dan althands het goede gevonden is, als maar de blijdschap het voorkomen der onschuld draagt, de kieschheid niet kwetst en de waereld niet ergert. Zoolang wij niet in alles wat ons goeds ten deele valt, goede en volmaakte gaven zien die van Boven nederdalen van den Vader der Lichten, en waarvoor wij Hem weder onze blijdschap heiligen in lof en dank; zoolang wij ons geluk op iets zoeken te bou-

wen dat niet vaster staat dan hemel en aarde, — even lang ook dolen wij rond in een arme waereld en tasten wij naar rook en schaduw. En terwijl onze ziel het ongoddelijke afgodeert, zucht onze geest onophoudelijk voort en zinkt hij te dieper, en voelt hij zich te angstiger beklemd, hoe meer wij hem noopen zich buiten den Heer tevreden te stellen en de dingen der aarde te beschouwen als het Brood des Hemels. Ja, zelfs zulke genietingen, die wij als dierbare zegeningen van God begroeten, kunnen door ons niet recht gesmaakt worden als wij niet leven in den Heer, zoodat wij haar in den geloove ontvangen, als uit Zijne hand en tot Zijne verheerlijking. De wonderen der Natuur treffen ons niet in ons binnenste, als de zon der Genade hen niet bestraalt. De vreugden van ons Huislijk Leven worden getemperd door allerlei zorgen, verstoord door afgodische liefde en verbitterd door onchristelijke liefdeloosheid, verslonden in gemeenschap der elende, zoolang wij niet met de onzen op de rots van Gods erbarming wonen en in Christus het ware Hoofd des Huisgezins hebben, die met Zijn geest de banden onzer liefde wijdt en onverbrekkelijk maakt. En zoo is het met alle andere vreugden des levens. Wij kunnen ons-zelfen een tijdlang verleiden gelijk Adam, als hij de hand uitstreckte naar de verboden vrucht; gelijk Israël, dat daar danste rondom het gouden kalf; gelijk Beltsasar, die met zijne hovelingen braste; maar eindelijk toch moeten wij uit den slaap der dwaling met smart ontwaken, hoe later hoe smartelijker, indien maar niet te laat! Alleen door de droefheid tot God gaat de weg tot ware blijdschap. Als wij het besluit opvatten, het edel zaad des gebeds te zaaien met de tranen des berouws, dan zamelen wij eenmaal den vreugdeoogst des vredes met God. Hebben wij op

dezen weg den Heer gevonden, dan wordt het ons morgen-
en avondlied: „Verblijdt u in den Heer!”

Dr. J. P. LANGE.

Ja, waarheid is 't, onzebre waarheid: ducht
Onmenselijkheid van de ijzren Woekerzucht,
Vervolging van door valschen Nijd verblinden,
Ontveinsd verraad van Huichelende vrinden,
Godslastring van den wilden Renegaat,
Roof van den Dief, en sluipmoord van den Haat,
Maar van den slaaf der Wellust — alles samen!
Zijn logenbeê spreekt luide God het amen,
Terwijl zijn blik een prooi belonkt. Hij hakt
Den boomstam om zijn vruchten neêr, en knakt
Den gantschen struik om ééne knop. Zijn kennis
Is boosheid, en zijn willen heiligschennis.
De tranen die de lijdende Armoë schreit,
Zijn prikkels voor zijn woeste zinlijkheid.
Hij wil, hij zoekt, hij mint niets dan zich-zelven.
Hij schandvlekt de gewijde tempelwelden,
Waar hij zijn buit psalmzingende bejaagt:
De Godsdienst is de mantel, dien hij draagt
Om de onschuld in zijn plooiën te verstikken.
Geen Seraf zelf zou hem terug doen schrikken,
Hij zou zijn God verkoopen, en de Zon
Uitblusschen, zoo 't zijn hartstocht stillen kon.
Een boetelinge in 't midden van heur bidden,
Een vrouwenlijk, ontvlamt zijn lust; ja, midden
In d' ondergang der schepping zou zijn hand
Nog grijpen naar een stervende offerand!

J. J. L. TEN KATE.

Is het geen misdaad in ware onzinnigheid de goddelijke geuren en hemelsche beginselen uit ons aanzijn weg te branden, het heilige der heiligen in een plaats van ontucht te veranderen, ja, de ziel-zelve hard en boos en dor te doen worden? Waarlijk, de dag is aanstaande, waarop het weêr blijken zal, welke kracht gelegen is in reinheid en kuisheid; hoe heerlijk de schaamteblos is op jeugdige wangen; — waarop het blijken zal hoe verheven, hoe gezegend, maar hoe onverbiddelijk tevens als hij overschreden wordt, de Plicht is, die in dit opzicht, o jongeling en joukvrouw! op u en op ons allen rust. Want indien zulk een dag nooit wederkeerde, dan acht ik dat ook vele andere dingen niet zouden komen. Dan keerde ook nimmer weder grootheid van ziel en diepte van inzicht, noch de fiere reinheid van hart en van oog; het edele, vrome sterven, dat ons en onze eeuw van brons en vernis verbeteren en veranderen kan. De bedorven maar geblankette eeuw van lagen wellust en geestelijke onmacht zou dan haren loop moeten voleindigen, tot de afgrond haar verzwoeg.

CARLYLE.

Mijn zoon! schuw de Ontucht, schuw de lippen,
 Wier boord van enkle honig vliet,
 Maar die 't verderf in 't hart doen glippen,
 Wier tong een giftige angel schiet.
 Heur voetstap (schuw haar dartel huppen!)
 Gaat hellende af naar d' ondergang,
 Heur hairlok moog' van amber druppelen,
 De heldamp walmt haar op de wang.
 Haar treden kleven aan de ellende;
 't Gebed houdt aan haar voeten vast,

En van haar pad terug te wenden,
 Is naar d' ongrijpbren wind getast.
 Hoort, hoort mij, kinders! Mijdt haar wegen!
 Haar woning zij u dood en hel.
 Wat wierpt gij goed en oudrenzegen
 In altijd grondelozen wel?
 Wat zoudt ge u nog op 't stroo beklagen,
 En jammer roepen over 't licht,
 Dat foltrend voor uw oog zou dagen,
 En 't hart terugwees naar den plicht?
 Wat zoudt ge uw eigen hart vervloeken,
 Dat zelf zijn lust zoo gruwzaam boet,
 En vruchtloos naar een schuilhoek zoeken,
 Bij 't geeslen van 't ontwaakt gemoed?
 Wat zoudt ge u dan de les herhalen,
 Verworpen door uw losse jeugd:
 „o Koopt geen gift uit gouden schalen,
 „Geen lust ten koste van de deugd!“

SALOMO.

Zie 't bandloos loshoofd, dat, verzonken in de lust,
 Zijn heete tochten viert en meer dan dierlijk bluscht!
 Natuur herstelt, hergeeft — Haar tranen mogen leken,
 Zij laat den onverlaat zijn wellust niet ontbreken;
 Zij offert merg en spier, en voedsel op, en geest
 Doch eindlijk, 't is gedaan, haar krachten zijn geweest.
 Het lichaam smolt, de vonk van de uitgedoofde reden
 Stroomt angstig, als in 't slijk, indien niet uitgetreden;
 De walging van zich-zelf, ziedaar de laatste straf,
 En 't uitgemergeld rif zinkt rammlend in het graf.

BILDERDIJK.

ONMATIGE EERZUCHT.

De Eerzucht is een verderflijke hartstocht, scherper dan een zwaard, puntiger dan een dolk, doodelijker dan een schrootvuur.

Wapen u bij tijds voor uwen vijand, eer hij u te sterk wordt. Bedek u met het schild des geloofs, waarachter men zich ook voor zich-zelfen kan beveiligen! Nog nimmer heeft een mensch een zaak werkelijk gewonnen, waar de moed, bij gebreke van oodmoed, tot overmoed werd.

(Bild. ohne Rahmen.)

Welk denkbeeld vormt gij u van een Eergierige, die van de zucht naar grootheid verslonden wordt? Indien ik u zeide, dat het een mensch is, die uit den aart der zake allen anderen menschen vijandig is met wie zijn eigen belang hem in aanraking brengt; een mensch, wien des broeders voorspoed tot kwelling strekt, wien eens anders voorspoed, wie die andere ook zij, onverdraaglijk is; die de verdienste niet zien kan, wáár hij die ook ontmoet, zonder haar te haten en te verkleinen; die noch goede trouw noch oprechtheid bezit; die, in den wedstrijd, altijd gereed is om den een op zijde te schuiven, den andere te belasteren, een derde ten verderve te leiden, indien hij daarmede slechts zijn voordeel kan doen; die van zijn voorgewende grootheid en van zijn fortuin een afgod maakt, waaraan hij elke vriendschap, elke dankbaarheid, elke bedenking, elken plicht ten offer brengt, onuitputlijk in vonden en veinzerijen om den schijn van eerlijkheid bij dit alles tegenover de waereld te bewaren; met één woord, die niemand bemint en die van niemand bemind wordt. Als ik

dit beeld van hem ophing, zoudt gij dan niet zeggen, dat ik u een gedrocht der Maatschappij schilderde? En toch, tenzij gij geheel en al verstoken mocht zijn van de gave om op te merken wat dagelijks voor uwe oogen geschiedt, toch zult gij moeten bekennen, dat dit de ware trekken zijn van den Eergierige, zoo lang zijn honger niet verzadigd is en hij nog een doel heeft te bereiken. En wie is in staat u te zeggen wanneer dit niet meer het geval is?

BOURDALOUE.

Vlei niet om Vorstengunst, mijn zoon! Het prachtig paleis is dikwijls slechts een huurhuis des geluks dat er binnentijds uit vertrekt. Het staat op den geborduurd rok niet geschreven, hoeveel naaktheid hij bedekt, noch hoevele onaangenaamheden er onder verduurd worden. De ridderstar zal niet klappen, hoe angstig het hart slaat dat zij versiert, noch de kamerheersleutel, hoe gaarne de hoveling er zijne binnenkamer mede zou ontsluiten om van de vermoeienissen van zijn vervulden rol uit te rusten.

ANONYMUS.

Roemzucht gaat met een zielstoestand vergezeld, die zoo ver mogelijk van het geluk verwijderd is. Slaagt zij, dan ontaardt zij in opgeblazenheid; wordt zij teleurgesteld (en zij wordt meestal teleurgesteld), zij wordt verbitterd tot boosaardigheid, en verdorven tot wangunst. Op dit standpunt doet de ijdele man zich als een beslist menschenhater voor. Hij ziet laag neder op elke voortreffelijkheid, die hij niet heeft kunnen bereiken. Hij teert op de rampzaligheden der waereld; de ondeugden en ellenden des menschedoms zijn zijn element en zijne spijs.

Deugd, talenten en genie zijn zijn natuurlijke vijanden, die hij met instinktmatige scherpte en onverzoenlijken wrok vervolgt. Er zijn, die het bestaan van zulk een zielsgesteldheid in twijfel trekken; maar zij ontstaat zonder twijfel uit den droessem van teleurgestelde ijdelheid: een krankte, die, waar zij heerscht, het gantsche karakter aansteekt en verderft. Zij brengt het hart tot zulk een volslagen onverschilligheid omtrent het welzijn van anderen, dat gij, welken schijn hij ook moge aannemen, of hoe verre zich de kring zijner schijndeugden ook moge uitbreiden, den ijdel en mensch zonder missen altijd in het middenpunt van zijn eigen Ik zult aantreffen. Slechts oplettend voor zich-zelfen, in de beschouwing zijner eigen volmaaktheden verdiept, in plaats van teedere aandoeningen voor zijn medeschepselen te kennen, die toch leden van hetzelfde gezin en wezens zijn waarmede het zijn bestemming is te handelen, te lijden en deernis te hebben, beschouwt hij het leven als een tooneel, waarop hij zijn rol vervult, en het menschedom niet anders dan als een drom toeschouwers. Hetzij hij lacht of schreit, hetzij zijn pad van den gloor der weldadigheid glanze, of zijne schreden met bloed zijn geverfd, — een opzien tot zich-zelfen is de drijfveer van elke beweging, het roersel, waartoe elke handeling is terug te brengen.

HALL.

Houd een hoofdstad maar voor een verzameling van dorpen, en een dorp weêr voor de straat eener stad, den roem voor een buurgesprek aan de huisdeur, een boekerij voor een geleerd onderhoud met levenden, de vreugde voor een sekonde, de smart voor een minuut, het leven voor een dag, en deze dingen voor alles: God, de schepping, de deugd.

JEAN PAUL.

ONMATIGE KENNISDORST.

Ieder mensch is van nature begeerig naar kennis; maar wat beteekent de wetenschap zonder de vreeze Gods? De nederige landman, die God dient, heeft meer wezenlijke waarde dan de trotsche wijsgeer, die zijn ziel verwaarloost om den loop der starren na te vorschen. Wie zich-zelfen recht kent, wordt klein in eigen schatting en zoekt iets beters dan den lof der menschen. Al wist ik ook alles wat een mensch ter waereld weten kan, en ik had de liefde niet, wat nuttigheid zou het mij geven voor God, die mij naar mijn werken zal oordeelen?

Daarom, bedwing een onmatige weetlust, waarin velerlei afleiding en menigerlei bedrog is. Wie veel weet, wil ook wijs schijnen en heeten; en er is zoo veel, waarvan de kennis onnuttig is voor het waarachtige leven des geestes. De beste les, die ik u te geven heb, blijft altijd deze: Leert uwen God meer kennen, en, in Zijn licht, u-zelfen!

THOMAS à KEMPIS.

Aan sommigen dringt zich kennis als het groote doel des levens op. Denkbeelden op te leggen, schatten des geestes op-één te stapelen, is het hoogste genot van hun aanwezen. Nooit zijn zij tevreden met hetgeen zij weten; altijd zoeken zij iets op, dat zij niet weten. Het zij zoo! midts men ééne zaak niet uit het oog verlieze, te weten, dat kennis-alléén geen mensch zal opheffen tot het Jeruzalem dat Boven is. Zij moge hem voeren tot op de hoogste plaats der Aarde, maar zij zal hem laten staan op een onberekenbaren afstand van den

drempel des Hemels. Treurig is het om de kleinste vonk van verstand in den poel der zinlijkheid te zien uitdooven; maar het is allersmartelijkst een mensch uit de hoogste hoogte der kennis te zien neêrstorten „als een vallende star.”

JOHN ANGELL JAMES.

Vele boeken kunnen de hongerige ziel niet verzadigen; maar een vroom leven is een hartversterkende spijsze, een lafenis voor ons gemoed, en een rein geweten geeft ons een groot vertrouwen op God.

H. VON BYERN.

DE WARE RIJKDOM.

Wie is de ware rijke? — Dat zijt *gij*, tot wien de Almachtige Schepper des Hemels en der Aarde gezegd heeft: „Ik zal uw God zijn.” Vergelijk dit deel eens met het lot van zoovele uwer natuurgenoeten! Zij zijn rijk en met waereldsche goederen gezegend, en hun goudgeel koren is in de zon gerijpt; maar wat is de oogst in vergelijking van uwen God, den Heer des oogstes? Of wat zijn graanschuren in vergelijking van Hem die uw Ware Landman is en uwe ziele spijst met het Hemelsche Brood? Anderen hebben hun deel in de stad: zij zijn zeer vermogend en hunne bezittingen nemen altijd toe, zoodat ten slotte hun huis ééne groote schatkist wordt; maar wat is geld in vergelijking van uwen rijken God? Gij zoudt daarvan niet kunnen leven: uwe ziel zou er niet door behouden worden. Wend het goud aan voor uwe krankte: zal het u genezen? Leg het goud op een knagend geweten: zal het zijn pijn

verzachten? Leg het goud op uw twijfelmoedig hart en zie of het ééne verzuchting kan smooeren of u één eenigen kommer besparen? Doch gij bezit God, en in Hem hebt gij meer dan gij voor geld of goed kunt koopen, méér dan stapels goud u ooit doen verwerven. Sommigen hebben hun deel in deze waereld in datgeen wat de meeste menschen zoeken: roem en eer; doch vraag gij het u-zelfen af of uw heerlijke God u niet meer is dan dat. Al zouden duizend trompetten uwen lof uitbazuinen en millioenen harpen uwen roem verkondigen; wat zou u dat alles baten zoo gij uwen God moest missen? Kunnen al deze dingen de onrust eener bekommerde ziel stillen? Zal dit goed u den weg banen over de Jordaan, en zult gij de wilde golven trotseeren, die wij allen eenmaal doorwaden moeten, als aan het einde van dit leven het Onbekende Land ons wenkt? Zal dan een galm van lof u baten, of de wuivende hand der menschen u zegenen? Neen; daar zijn smarten in het heden, die door geen sterveling kunnen worden bezworen; daar zijn smarten in de toekomst, waarbij geen sterveling tusschen beide kan treden om angst en doodstrijd te verzachten. Maar wanneer gij dit hebt: „Ik zal uw God zijn,” dan bezit gij evenveel als alle andere menschen te zamen ooit bij-één kunnen zamelen, want dit is alles wat zij hebben, en meer! Hoe gering moeten wij de schatten der waereld achten in vergelijking van God, wanneer wij bedenken dat God menigmaal de grootste schatten aan de nietigste Zijner schepselen geeft. Gelijk Luther zegt: „God geeft voedsel aan zijne kinderen, en draf aan de zwijnen.” En wie zijn de zwijnen die den draf krijgen? Het gebeurt niet dikwijls, dat het volk Gods de schatten dezer waereld ontfangt; en dit bewijst alleen, dat schatten niet veel waarde hebben, anders zou God ze den Zijnen wel geven. Abraham gaf den zonen van Ketura een

deel en zond hen weg. Wilt gij liever Izaäk zijn en uwen Vader hebben, zoo moge de waereld al het andere nemen. O Christen, vraag naar niets anders in deze waereld dan dat gij hierop moogt leven en sterven: „Ik zal uw God zijn!”

C. H. SPURGEON.

In Gods Zoon-alleen hebben wij méér dan alle giften en gaven. In de eerste plaats en vóór alle dingen, hebben wij slechts Hem noodig, omdat wij den vrede Gods noodig hebben, licht voor ons leven en genezing voor ons doodkrank hart. Al het andere is ons onnoodig, schadelijk, verderfelijk vaak, zoolang wij Hem niet hebben; en hebben wij Hem, dan is ons al het andere reeds, naar kiem en wortel, in Zijne genade gegéven. Zijne genade is genoeg, want zij vereenigt ons met God, den bronwel alles goeds; zij stilt ons hart, zij bevredigt onze wenschen, zij kruisigt onze begeerlijkheden. Christus is de groote erfgenaam Gods, bij Wien al Gods rijkdom berust. Maar wie Hem heeft, die is mede-erfgenaam in het Vaderhuis geworden, en — alles is het zijne!

Dr. J. P. LANGE.

DE WARE BLIJDSCHAP.

„Zalig die treuren!” zegt de Heer, „want zij zullen vertroost worden,” en wij zien daaruit dat men niet tot geluk kan komen dan door tranen, en dat de ware gelukzaligheid niet bestaat in niet te weenen, maar in vertroost te worden; gelijk ook de ware rampzaligheid niet bestaat in te weenen, maar in niet vertroost te worden. En waarlijk, wij behoeven

niet te twifelen, of die troost wel uitnemend, of de Christelijke blijdschap wel eene blijdschap, ja, de volmaaktste blijdschap is. Want zij is immers daarom de waarachtige naam van het waarachtig goed, en bevat alles in zich wat den naam van goed verdient. Zij is het doel en het middenpunt van geheel ons wezen; en het Christendom, terwijl het der droefheid oogenblikken toestaat, wijdt aan de blijdschap geheel ons leven. Deze blijdschap is die der vergeving; is die der vereeniging voor de eeuwigheid met de Bron van ons zijn en met ons Hoogste Goed; is die der bevrijding van de banden der sterfelijkheid en van de boeien der zonde. Zij is die der heiligheid, zij is die der liefde Gods en in Hem des gantschen Heelals. Zij is die der heerlijke vertrouwelijkheid, waardoor wij Hem met den teederen Vadernaam begroeten en naderen als een trouwen vriend, Hem Wien de hemel der hemelen niet kan bevatten en die van zich-zelfen in Zijn woord en in de wegen Zijner voorzienigheid getuigd heeft, dat Hij een „verterend vuur” is en dat geen mensch voor Hem kan bestaan. Zij is die der gewisheid, dat niemand en niets ons immer uit Gods hand kan rukken, en dat, wat er ook gebeure, al stortte de waereld in-één, al gingen de hemelen met een gedruisch voorbij, al doorgalmde heel de schepping de oneindigheid met een kreet van schrik en dood, Gods goedheid jegens ons in eeuwigheid zal blijven.

Daarom, het oog naar boven, gij jonge volgers des Heeren! Ontzenuwt vóór zij komen, terwijl zij komen en naarmate zij komen, alle hartzeer, alle gewetensangst, alle lusteloosheid, alle waereldsche lusten, door de onuitsprekelijke schoonheid van de „dingen die Boven zijn.” Overdenkt zonder ophouden de barmhartigheid Gods, die van der jeugd afaan ook u heeft

gezocht, die u vasthoudt, en, ook onder al uwe struikelingen, u niet laat varen. Gedenkt de trouw van uwen God, die u de gewisheid Zijner beloften en de onveranderlijkheid Zijner liefde verzekert. Gedenkt de grenzenloze macht uws Gods, geheel en al dienstbaar aan een grenzenloze goedheid. Gedenkt de eeuwigheid uws Gods, die een oneindige baan opent voor al de plannen Zijner barmhartigheid, voor al de onderpanden Zijner trouw, voor al de openbaringen Zijner macht. Zegt en herhaalt het u-zelfen, dat die God van enkel goedheid, enkel trouw en enkel almacht, uw Vader is, dat Hij u meer dan een vader bemint, en dat uw vader naar den vleesche u honderdmalen eerder zou hebben verlaten, dan dat uw Vader die in de hemelen is, u verlate. In één woord, leeft in gedurige gemeenschap met de gedachte aan dien God, aan Wiens rechterhand blijdschapsvoedsel is voor alle eeuwigheid, en gij zult ondervinden, dat er blijdschapsvoedsel is ook in de gedachte aan Hem; dat Zijne beschouwing zoet is als Zijne tegenwoordigheid, dat Hem te beschouwen, Hem te bezitten is, en dat, zelfs in den hemel, niemand Hem beter zal bezitten dan die Hem het meeste zal beschouwen.

O, hoe zoet is het een blijdschap te smaken, waarvan het reeds zoo zoet is te spreken. Wie zal ons alles in het hart geven wat wij in den geest en op de lippen dragen? O God van blijdschap en zaligheid! Gij-alléén kunt het. Gij-alléén zijt alles te sterk, onzen kwaden droefnissen en onzen boozen vreugden. Plaats Gij u-zelfen dan, o Hoogste Goedheid! tusschen alle voorwerpen en onze blikken, zoodat onze oogen U overal ontmoeten, dat alles tot ons spreke van Uwe liefde en onze hope, en alles zich herscheppe in belofte en zegen!

A. VINET.

DE WARE EER.

Wat is Eer? De eer is de heerlijkheid Gods. Hem is de eer. Wie van Zijne heerlijkheid een weêrglans in zich om draagt, wie in een afschijnsel Zijner waarheid waarachtig is, wie in een straal Zijner goedheid het goede doet, wie in een straal Zijner liefde de liefde betracht, wie in een straal Zijns geestes de zonden des vleesches haat, die is inderdaad eerbiedwaardig, eerlijk en heerlijk.

Dr. J. P. LANGE.

De eere Gods staat boven aan: daarmede moet men ook aanvangen, opdat Gode in alle dingen de roem en de eer worde gebracht, als Dengene, die alles doet, en heeft, en geeft, opdat niemand zich-zelfen iets toeschrijve of zich op eenig ding verhoovaardige. Want de eer komt niemand toe, behalven God. Zij laat zich met niemand deelen of vereenigen. Die God verheerlijkt, heeft de ware eer.

LUTHER.

Er kan een scherpe spoorslag en groote drijfveer in den adel zijn, bij de herinnering van beroemde en glorieijke voorouders, die men met name optellen kan. Wij benijden aan geen waren edelman dit gevoel; maar hij moet door dapperheid en mensche-lijkheid bewijzen, dat hij zijnen voorouders waardig is. Doch ook de zoon van den boer en den daglooner geeft iederen dag dit bewijs, waardoor men zien kan, dat wij anderen met den hoogsten adel in Adam onzen gemeenschappelijken voorvader vereeren. Want wie waren de onsterfelijke voorouders van Columbus en Cook en Keppler en Luther? Bewijst uwen adel en uwe hoogere en edeler gezindheid dààrdoor, dat gij

het gemeenschappelijke, geestelijke geboorterecht — het recht, dat Christus ons verzekerd heeft — erkent en waardeert. Ieder zal u dan gaarne het leven gunnen, wanneer gij het waardig gebruikt.

E. M. ARNDT.

De ware godvruchtigen zijn van den oudsten adel. Spreek mij niet van Caesars of Alexanders, of zelfs van onze goede Koningin. Ik zeg dat ik van even zoo hooge afkomst ben als Hare Majesteit, of de grootste Monarch ter waereld. Ik stam af van den Koning der koningen. De Christen mag wel van zijn voorgelacht spreken; hij mag er in juichen; hij mag er in roemen, want hij is in der waarheid een kind van God, één van dat Koninklijk geslacht, tot hetwelk gezegd wordt: „Alle dingen zijn uwe.” De armste man of vrouw op aarde die den Heer vreest, behoort tot de Koninklijke linie. Geeft een man Gods genade in het hart en — hij is van adelijk voorgelacht. Ik kan zijn stamboom ontwaren en u zeggen, dat hij oud is en geen begin heeft. Mijn geslacht is ouder dan al de genealogiën der doorluchtigste familiën te samen: mijn Vader bestond van alle eeuwigheid, en daarom is mijn recht een Koninklijk recht, en mijn voorgelacht het aâloudste.

C. H. SPURGEON.

Eer is onder de menschen als de klank van een gebarsten klok: toen de klok nog heel was, heette die klank waarheid en liefde. Zoolang men, al is het ook in des Heeren naam, nog voor zijne eigene eer arbeidt, verwachtte men van zijne bemoeienissen niet veel bijzonders voor het Godsrijk. En indien er al goddelijke bloesems ontsproten uit menschelijk zaad,

zoo strekke men de hand niet uit naar hetgeen het onze niet is. Wie waarlijk geleerd heeft voor de eer des Heeren te arbeiden, die weet hoe weinig hij zich te verhoovaardigen en hoeveel hij te hopen heeft.

BETTINE.

DE WARE KENNIS.

De ware kennis is die alleen, welke dienstbaar kan worden gemaakt aan de bevordering van de hoogste kennis, de kennisse Gods en des Heeren, die het Eeuwige Leven is. Vlugheid, schranderheid, kracht tot inspanning en volharding, stellen den Jongeling in staat tot het verkrijgen en bewaren van de onafhankelijkste kundigheden. Maar deze begaafdheden van den geest zouden hem weinig baten zonder een betamende gesteldheid des gemoeds. Weetgierigheid, waarheidsliefde, ijver, moeten den geest in beweging brengen en houden. Zucht voor zedelijke reinheid, eerbied en dankbare liefde voor God, behooren op hunne beurt elke werkzaamheid van den geest te besturen en tot heilige bedoelingen te leiden. Belangstelling in het waarachtig geluk onzer medemenschen, moet het verlangen in ons opwekken om de verkregen kennis hun ten nutte te besteden. Eerbied voor wet en orde moet ons nopen, zoowel bij onze studiën als bij onze uitspanningen, den geregelden, eenparigen gang van het gezellige leven te helpen bewaren. Oudmoedig besef van eigen zwakheid moet ons niet alleen tot zorgvuldige bedachtzaamheid voeren tegen de verzoeking der zinlijkheid, maar ook tot kloeken wederstand wapenen tegen alle verleidingen des Geestes.

Door de harmonische vereeniging van een gezond hoofd en

een rein hart, van noeste letteroefeningen met een vromen wandel, zult gij, mijne Vrienden! onder Gods zegen u kunnen voorbereiden tot de groote taak, een nuttig lid der Maatschappij en een gezegend burger des Hemels worden. Zij, zij-alleen zal u hoeden voor traagheid en overspanning; voor bloohartigheid en vermetelheid; voor bekrompenheid en losbandigheid; voor twijfelzucht en waanwijsheid; voor dweeperij en ongevoeligheid; voor gemaaktheid en voor slordigheid, en voor velerlei afwegen, ter rechter- en slinkerhand.

J. HERINGA EZ.

Nevens de kennis van God is de kennis van Ons-zelven de voor het Menschelijk Leven noodzakelijkste wetenschap; en Augustinus had gelijk toen hij zeide, dat het beter is zijne gebreken te kennen, dan alle staatsgeheimen en alle natuurverborgenheden te doorgronden. Deze wetenschap is des te schooner, omdat zij niet alleen de noodzakelijkste, maar ook de zeldzaamste is van alle. Gewoonlijk werpen wij onze blikken in de verste verte, en terwijl wij ons in eindeloze gepeinzen verdiepen, verliezen wij onszelven uit het oog: de gantsche waereld drijft den spot met onze gebreken; wij-alleen kennen ze niet.

BOSSUET.

De nuttigste wetenschap, de diepzinnigste bespiegeling, de hoogste wijsbegeerte, die ooit de aandacht van een onsterfelijke ziel kan bezig houden, bepaalt zich tot den naam, de natuur, den persoon, het werk, de daden en het bestaan van dien grooten God, dien wij onzen Vader noemen. Het is een onderwerp, zóó uitgebreid, dat al onze gedachten zich in zijn

omvang verliezen, zóó diep, dat al onze hoogmoed in zijne oneindigheid wegzinkt. Vele andere onderwerpen gaan niet boven onze bevassing, en geven ons een zekere soort van zelfvoldoening, waarbij wij in ons binnenste zeggen: „Ook ik ben verstandig.” Maar als wij ons met déze wetenschap aller wetenschappen inlaten, ontdekken wij dat ons dieplood hare diepte niet kan peilen. Wij wenden ons af met de overtuiging dat de ijdele mensch meent wijs te zijn, en fluisteren nu op onze beurt: „Ik ben van gisteren en weet niet.” Daar is geen beter middel om ons te veroodmoedigen dan de gedachte aan God, maar ook niets dat de ziel zoo sterkt als het oodmoedig peinzen aan de Eeuwige Liefde.

C. H. SPURGEON.

B E S L U I T.

In Christus heeft de christen, in hope, al wat hij wenschen kan. De bloeiendste Kracht wacht hem in de opstanding. De schoonste Jeugd, in het Eeuwige leven. De hoogste Eer, in de verheerlijking van Gods kinderen. De onuitputtelijkste Rijkdom, in de erfenis des Hemels. De zuiverste Familievreugd, in de gemeenschap der zaligen. Ja, zelfs hier beneden bot de stam van zijn geluk vaak ten tweedenmale weder uit in nieuwe welvaart, aangebracht door den zegen der godzaligheid, tot een teeken en bewijs, dat hem alle denkbaar geluk in Christus gegeven is.

Dr. J. P. LANGE.

Jonge menschen! gij zijt op de reize des levens: houdt het doel altijd voor den geest. Laat de overtuiging niet alleen op de oppervlakte uws verstands geschreven staan als krulletters op het ijs getrokken, die bij den eersten zonneshijn wegsmelten, maar in uw hart als in een rots onuitwischbaar ingebeiteld, dat de grootste bedoeling op aarde zijn moet, de zaligheid uwer onsterfelijke zielen te verzekeren.

Die overtuiging moet den grondslag uitmaken van geheel uw karakter; zij moet het groote rad zijn in het gantsche werktuig van uw gedrag. Van een bedevaartganger naar Jeruzalem wordt verhaald, dat hij, Konstantinopel doorgaande, een vriend ontmoette, die, in den wensch om hem in de Oostersche waereldstad terug te houden, hem langs de schoonheden dier vermaarde plaats rondleidde. „Prachtig, zeer prachtig!” riep de pelgrim uit, „maar de Heilige Stad is het niet!” Evenzoo moet het bij ons zijn: „Het is hier goed en liefelijk, maar het is mijner ziele zaligheid niet.”

Wandelt met betrekking tot die zaligheid en de bemoeiingen des levens, zooals een man doet met betrekking tot zijn tehuis, dat hij allerteederst liefheeft en waarnaar hij allervurigst verlangt. Hij ziet om naar de geriefelijkste herberg; hij geniet de schoonste vergezichten; hij neemt genoeg in het gezelschap, dat hij op weg ontmoet; hij vergadert zooveel kennis als hij kan; hij kwijt zich naarstig van de plichten van zijn beroep maar onder dit alles zijn zijn oog en zijn hart te huis! Zijn thuis is zijn groote doel: dat te bereiken, zich dáárop voor te bereiden, zietdaar zijn oogmerk en al zijn hoop.

JOHN ANGELL JAMES.

II.

'S LEVENS TAAK.

STRIJDEND WAKEN. — WAKEND BIDDEN. —
BIDDEND WERKEN.

Den goeden strijd gestreden. 2 TIMOTH. IV: 7.

Bidt zonder ophouden. I THESS. V: 17.

Waakt. I KOR. XVI: 13.

Ik moet werken zoolang het dag is. JON. IX: 4.

DE STRIJD TEGEN DE VERZOEKING.

Wij allen, zonder onderscheid, worden allerwege tot zonde verzocht, en nog altijd grijpt de verzoeking de gelegenheid aan en schikt zij zich naar onzen leeftijd en onze omstandigheden. Zoo wordt de jeugd vooral verzocht tot de welbekende begeerlijkheden der jonkheid, de grijsaard tot boozen wrevel, de mannelijke leeftijd tot eerzucht en vrekheid. De armen worden verzocht tot laagheid en gemeenheid en ruwe ondeugden. De rijken, tot de onreine weelden eener godvergeten aardschgezindheid. Elke kunne, iedere stand, ieder temperament, heeft zijne zwakke zijde, zijn trefbare plek, die de booze tot wit kiest zijner vurige pijlen, terwijl wij bovendien in den strik worden gelokt door onzen toestand, door onze stemming, menigmaal zelfs bij het edelste en zuiverste gevoel. Niemand wane dan den strijd gemakkelijk tegen eene verzoeking tot zonde, waarvan wij geen oogenblik vrij zijn. Neen, ontveinzen wij het ons-zelfen en elkander niet, moeilijk veel-er is die kamp, in der mate, dat hij de inspanning onzer beste krachten bij een onverpoosde waakzaamheid vergt. Of is de verzoeking niet juist dáárom zoo gevaarlijk en zoo licht verderflijk, omdat zij hare woning heeft in onze eigen borst, in de dwaze begeerlijkheid van ons eigen hart? Zijn, bovendien,

hare netten niet ook daarbuiten uitgezet, te midden dier wereld die in het booze ligt, in slechte voorbeelden, gevaarlijke meeningen, verkeerde grondstellingen, zondige wenschen? Kan niet een oogenblik van opgewondenheid, neêrslachtingheid of traagheid des geestes door den vijand worden gebruikt om ons ten val te brengen? Hebben wij onze zinnelijke natuur niet tegen ons, die warsch is van den strijd en die onze vijandin, de zonde, in de hand werkt? Kan de verzoeking niet des te sterker worden, wanneer zij niet alleen het verboden genot als zoodanig voorspiegelt in al zijne verleidelijkheid, maar ook als den weg tot waereldsch voordeel, tot menschengunst, tot macht en grootheid? wanneer het kwaad u verschijnt met den rozenblos der schoonheid, met de vleitaal der teederheid, als een eer en een verhooging, als een diep geheim, onontdekbaar, onbestraffelijk, en gedurig zijn aanvallen herhalend met de listigste kunstenarijen? Of wel — nog erger! — wanneer de verloksele des afgronds zich vastknoopen aan onze edelste neigingen, aan onze beste bedoelingen, en de Satan-zelf zich verandert in een Engel des Lichts?

Ja, voorwaar, moeilijk is de strijd tegen de verzoeking tot zonde. Wie hem licht waant, heeft hem nooit recht gestreden, en is dichter bij den val dan hij ooit heeft gevreesd.

Maar als hij zoo moeilijk is, is hij wel mogelijk? Hoe machtig is de zonde niet, met hare duizendvoudige verzoekingen, hare hardnekkige vervolgingen, hare sluwe aanloksele, hare verborgen prikkels van buiten, hare oproeren en stormen van binnen? Wie is bekwaam om tegen haar den oorlog te voeren? Of zoo hij dien al begint, wie heeft het vooruitzicht den kamp te voleindigen? Is er eenige kans op de kroon der overwinning?

Voorwaar, als wij ons tot den goeden strijd hebben aange-

gord, als de ware zedelijke ernst ons vervult, vooral als dat goddelijk beginsel ons bezielt, waarop wij later gelegenheid zullen vinden te wijzen, dan, jonge menschen! bestaat die kans. Wij kunnen onze verzoeken overwinnen, gelijk een Jozef in Potifars huis ze eenmaal overwonnen heeft. Of zijn wij geen menschen van gelijke bewegingen als hij? en alles wat ons kan bemoeilijken, stond het hem niet in den weg? Ziet, gij zijt jong, en meent dat uw teedere jeugd niet bestand is tegen den booze? Maar Jozef was eerst een zeventienjarig jongeling, toen hij hem weêrstand bood en overwon. Gij hebt geen raadsman of vriend, die u waarschuwt in de gevaarlijke ure? Maar Jozef was verder van zijns vaders huis dan gij, in een vreemd land, te midden van blinde Heidenen, en van slechte voorbeelden omringd. Gij zijt in een ondergeschikte betrekking, en het verzet tegen den eisch uwer gebieders bedreigt uw tijdelijke welvaart, uw dagelijksch brood? Maar Jozef was slechts een afhankelijke slaaf, die alles te duchten had van de wraak der te-leur-gestelde Meesteresse; en toch had hij moed om Gode meer gehoorzaam te zijn dan den menschen. Het kwaad, dat u bekoort, schijnt niemand te benadeelen en allerminst u-zelf, en wordt u daardoor zoo gemakkelijk gemaakt? Maar wien verscheen het in verschoonlijker gedaante dan Jozef in het huis des Egyptenaars, in de binnenkamer der weelde, onder de veilige hoede van Eigenbelang, dat verleider en verleide tot gelijke onverbreekbare stilzwijgendheid noopte?

Neen! alle voorwendselen om den strijd als nutteloos te ontwijken, zijn ijdel. Wie hem wettiglijk strijdt, zal gekroond worden: hij is mogelijk.

Wat zeg ik? hij is noodzakelijk.

Ja, noodzakelijk is de strijd tegen de verzoeking tot zonde. Die bestreden wordt — en wij worden het allen! — zonder te strijden, wordt onherstelbaar overwonnen. De waereld is van dien aart, dat zij mistrouwd moet worden met al het hare; want achter elke harer verzoeking, staat de doodvijand onzer ziel, die op zijn zegepraal loert. Rampzalig de lichtzinnige die daar niets van wil hooren, die zich de wijsheid-zelve waant, en met „den sterke” meent te kunnen spelen. Diep beklagenswaardig de man, die de verzoeking geen weêrstand biedt en „zijns zelfs zaligheid niet werkt met vreezen en beven.” Hij slaapt nog zorgeloos in banden des doods. Hij leeft nog in verwoestenden vrede met hem „die een moordenaar is van den beginne.” Hij bemerkt het niet in zijne wuftheid, dat hij den berg afdaald langs den breeden weg, in vleeschelijke lusten en droomen verdiept en een eeuwig verderf te gemoet. Wie zijn ziel en zijn zaligheid liefheeft, die ziet zijnen vervolger onder 't oog; die ontdekt de knagende begeerte aan den wortel zijner rust; die let op de netten der verzoeking vóór en achter hem verscholen. Wat zou er van Jozef geworden zijn — om bij dit voorbeeld te blijven — als hij de lokstem der verleiding gehoor had gegeven? Hij zou de gunst zijns meesters als een snoode ondankbare onwaardig zijn geworden, en, ja, de gunst zijner meesteres hebben bewaard, maar niet langer dan tot op het oogenblik, waarop de hartstocht zou zijn voldaan, en straks de vreeze hem verwijderd zou hebben, zoo niet al de angst hem verdorven had. Hij zou, neen, niet in den kerker zijn geraakt, maar ook nimmer den thron hebben beklommen, en in dubbele slavernij hebben gezocht, waarvan de laatste veel erger dan de eerste. Hij zou zijn tijdelijk en eeuwig welzijn hebben verwoest. Hij zou Gods gunst hebben verloren, en nu,

dubbel arm en dubbel eenzaam, met een kwaad geweten en een onbetaalde schuld, de eeuwigheid hebben te gemoet gewankeld.

Voorwaar, die behouden wil worden voor dit en het volgend leven, moet strijden. Die strijd is onze eer en ons voorrecht; die strijd is onze dure verplichting; en het is niet maar een vriendelijke raad: het is een stellig en dringend gebod van onzen Heer, die ook in alles verzocht is geweest gelijk wij, maar zonder zonde: „Strijd om in te gaan! want de bezoldiging der zonde is de dood.”

J. J. L. TEN KATE.

Hier is het nog beproevingstijd,
 Hier leven wij nog steeds in strijd,
 Hier, waar de booze heimlijk loert,
 Het zwakke vleesch zich zelf vervoert,
 De kracht der zinnen lokt en trekt,
 En menig voorbeeld lust verwekt.

Gij, Jezus! moet ons hulpe biên,
 Ik blijf vertrouwend op u zien;
 Ben ik niet een van uwe leên,
 Uw broeder, Heer! uw vleesch en been?
 Verlaat mij niet in dezen staat,
 Opdat ik u ook niet verlaat.

EVANG. GEZ. LXXV: 1, 5.

B I D D E N.

Om strijdend te waken, moeten wij biddend waken. Wie waken wil zonder bidden, wil zien zonder oogen, want het gebed is het oog der waakzaamheid, gelijk de voorzichtigheid het oog is van den moed. Van alle oefeningen der godsvrucht, is er geene, die in de Heilige Schrift zooveel malen, bij zooveel gelegenheden, op zoo velerlei wijzen en zoo krachtig wordt aanbevolen als het gebed. Bij elken toestand, waarin zij den mensch zich voorstelt of ontmoet, beveelt zij de aanroeping van Gods naam. Ontmoet zij den mensch gebukt of treurende onder het gevoel van vele, steeds onvervulde behoeften, zij roept hem toe: „Bid!” Ontmoet zij den mensch, hakende naar de steeds vergeefs gewenschte bevrediging van zijn billijke begeerte, zij roept hem toe: „Laat uwe begeerten in alles door bidden bekend worden bij God.” Onder strijden en lijden, heet het: „Bid!” Onder gevoel van schuld en zonde: „Bid!” In de ure der verzoeking, der verleiding, der verschrikking, der laatste worsteling: „Bid!” In alle omstandigheden des levens, onder alle angsten des doods: „Bid zonder ophouden!”

De gouden lijn der vromen, die de Bijbel ons dan ook in de gebedswaakzaamheid vertoont, begint in den morgenstond dezer waereld bij het zooden altaar van Abel, en loopt door tot in den hemel der hemelen, waar de gelukzaligen nedervallen voor het Lam dat geslacht is, om Hem te loven met het Nieuwe Lied en het reukwerk der gebeden. En geen wonder! gelijk er geen waarachtige zielevrede is zonder godsvrucht, zoo is er geen ware godsvrucht zonder gebed. Het gebed is de

eerste levensbehoefte van het vernieuwd gemoed, de adem des geestelijken levens, de band tusschen hemel en aarde, de verborgen omgang van de ziel met haren God. Het gebed is de roepstem van het wakend hart tot den God der Liefde, die altijd te vinden is; het kloppen van de tastende hand op de deur der genade, die alom zich opent. Het gebed is het kind des geloofs, maar dat op zijne beurt zijne moeder versterkt en voedt met onverderflijke krachten. Het gebed is het wiekge-suis der Engelen die op weg zijn om ons des Heeren heil te brengen. Ontwaakt het gebed in uw hart, gij zult den Engel in uw huis zien. Wanneer de wagens die ons Gods weldaden brengen, ratelen, zoo geven hunne raderen het geluid des gebeds. Wij hooren het gebed in onzen eigen geest, en dit gebed wordt ons het teeken van nabijzind geluk. De wolk spelt regen, 't gebed spelt zegen; en even als de groene grasspruit het begin van den oogst is, zoo is het gebed de profecy van den zegen die op het punt staat te komen.

Wie kan ze tellen, de wonderen des gebeds? De dienstknecht van Abraham bidt, en — Rebekka verschijnt. Jakob bidt, en — de grimmige Ezau valt hem weenend om den hals. Mozes bidt, en — de Schelfzee splijt zich en Amalek wordt verslagen. Hanna bidt, en — Samuel wordt geboren. Door het gebed heeft Joahas de Syriërs overwonnen, en is Josia in vrede gestorven. Door het gebed heeft Elia de regenwolk gesloten en geopend, want het gebed des rechtvaardigen vermag veel. Door het gebed werden Hiskia nog vijftien jaren toegevoegd tot zijn leven; de drie jongelingen behouden in den vurigen oven, en aan Daniël de macht gegeven om den droom te verklaren. Op het gebed der broeders scheurde de hemel ten Pinksterdage en werden zij allen vervuld met den Heiligen

Geest. Het gebed verbrak de ketenen, waarin Petrus lag, en stiet de deuren van zijn kerker open. Op het gebed des Heeren in Gethsemané daalde de Engel neêr die Hem versterkte. Het gebed heeft stormen en golven bezworen, kranken genezen, dooden levend gemaakt. Wat zullen wij zeggen van den zegen en de kracht des gebeds? De geheele Schrift is er van vervuld, en uw huis en hart zou er vol van zijn, als het overvloediger ware in het gebed: in het vurig gebed, want koude gebeden vragen een weigering; in het vertrouwend gebed, want die kwalijk bidt, ontfangt niet; in het aanhoudend gebed, want die volhardt tot den einde toe, die zal zalig worden; in het christelijk gebed, want wat wij in Jezus' naam bidden, het zal ons van den Vader gegeven worden.

O gij jonge menschen, die op het punt staat de wijde, wijde waereld in te treden! wat gij ook in den maalstroom harer zorgen en verstrooiïngen verliezen of vergeten moogt, verliest den Bijbel uwer moeder niet, vergeet het gebed niet dat gij op hare kniën hebt geleerd! Ieder plekje op aarde, al is het nog zoo gering, kunt gij heiligen door het gebed. Boven de plaats waar gij knielt, welft zich van zelf de Heilige Dom. De vrome heiden bidt tot God van verre, de wijsgeer aan Zijne voeten, het kind en de Christen aan Zijn hart. Het gebed moet een lust zijn, geen last, niet slechts uw alledaagsche plicht, maar uw dagelijksch voorrecht — uw levensbehoefte als eten en drinken. Anders gaat het u als den menschen, die slechts in buitengewone gevallen tot de grooten der aarde naderen: zij sidderen en beven. En wat zijn de grooten der aarde tegenover den Heer des Hemels?

LAAT DE ONDERLINGE BIJEENKOMSTEN NIET NA.

Bidt in uwe binnenkamer, maar verzuimt ook het gebed met de Gemeente niet. Er ligt iets eigenaardigs in de gemeenschap. Gelijk ieder goed mensch zich slechts in vereeniging met andere goeden waarlijk verheugen kan; gelijk hem ieder genot de helft kleiner en ieder smart tweemaal grooter wordt, zoolang hij alléén staat; gelijk bij des levens hoogste zaligheid zoowel als bij het diepste lijden, een ziel die zich met den blijde verblijdt en weent met den weenende, een behoefte is: zóó ondervindt ook de Christen den vollen zegen des Christelijken levens eerst in de gemeenschap met andere Christenen. De gedachte, dat op dezelfde plaats, nevens en rondom ons, nog andere borsten kloppen van dezelfde hartverheffende gedachten, dezelfde reine aandoeningen, dat eene schare van broeders en zusters met ons tot denzelfden Vader spreken, denzelfden Heiland loven, denzelfden Geest deelachtig worden, voor dezelfde Christelijke deugd ontgloeien, dezelfde zonde haten en verzaken, dat bewustzijn der gemeenschap heeft een liefelijke kracht voor den enkelen mensch. Het is alsof de innigheid van aller geloof en vroomheid, de kracht van aller wil ten goede, in de borst van den éénen zich vereenigde en levendig worden wilde. Hij leert zich-zelf gevoelen en beschouwen als een lid van het groote lichaam, waarvan de Heer het Hoofd is; en Zijn heilige Geest, de Geest der liefde, der blijdschap en des vredes, kiest gaarne daar zijn woning waar twee of drie vergaderd zijn in Zijnen naam, want daar zal Hij-zelf in hun midden zijn.

JULIUS KELL,

Laat u uwen Zondag niet nemen. Hij is uw allereigenst en kostelijkst goed. Wie in zulk een dienst getreden is, dat hem geen vrije Zondag blijft, die heeft meer dan zijne handen en zijn hoofd ten dienst verpand, die heeft zijne ziel verkocht. Dat kan niet aangaan. Weest, wanneer gij uitrust, niet bezorgd, dat uwe verdienste u ontga. Zondagswerk heeft geen zegen, maar Zondagsviering bevordert en zegent alle werk, de geheele week door. Kunt gij echter niet in Gods Huis gaan, zoo houdt toch in uw huis, in uwe kamer Godsdienstoefening. God is bij u, overal waar gij bij Hem zijt.

CLAUS HARMS.

W A K E N.

Elke dag brengt ons nader tot den dood en de eeuwigheid. Daarom, vraag elken dag u af, of gij in die ure de proef zoudt kunnen doorstaan. Waak zorgvuldig over uwe gedachten, woorden en werken: eens zult gij rekenschap geven. Herinner u elken avond, dat gij door den dood des nachts, en elken morgen dat gij er des daags door overwonnen kunt worden.

PAUL GERHARD.

I. OMZICHTIGHEID IN DE KEUZE VAN LEKTUUR.

Het is onberekenbaar, hoeveel daden van verleiding en ontucht uit verderfelijke geschriften geboren zijn. Romanschrijvers, tooneeldichters! spreekt hier niet van overdrijving of kleingeestige bekrompenheid. Op u-zelfen kunnen wij ons beroepen. Hebt gij een moeder, een zuster, een jeugdige en onschuldige

dochter misschien? Zoudt gij gaarne zien, dat zij de beginselen die gij in uwe boeken predikt, in beoefening brachten? Zou het u aangenaam zijn als zij onteerd en geschandvlekt werden gelijk uwe heldinnen? En indien iemand haar in uw bijzijn als zoodanig met den vinger aanwees, zou u dat misschien onverschillig laten? Hoe kunt gij er dan een dubbele zedeleer op nahouden: één voor uw huisgezin en één voor het publiek? En door welk een ontzettende tegenstrijdigheid zoudt gij misschien een bloedige voldoening eischen van dengeen, wiens eenige schuld toch slechts dáárin zou gelegen zijn, dat hij uwe moeder of zuster van een zonde betichtte, die gij-zelf hadt verdedigd?

Slechte boeken zaaien het onkruid van zedelijke bedorvenheid in de woning van den koopman, van den handwerksman, van den arbeider. Zij stichten boozen twijfel; zij wekken ontevredenheid met lot en leven; zij scheppen allerlei zinnelijke behoeften. Zij leeren met den eenvoud en het heilige spotten. Vele jongelingen vooral zijn, door slechte lektuur, jonge grijsaards geworden, met minder ondervinding en heviger harts-tochten. De geestdrift ontbreekt hun: daarom smachten zij naar kunstmatige verhitting en onnatuurlijke overprikkeling. Zij zoeken hunne zenuwen te schokken, hun hart te bedwelmen door die vergiftigde Bladen. Voor degelijke lektuur, die ernst en aandacht vordert, die met nuttige kundigheden kan verrijken, het verstand beschaven en het zedelijk gevoel verfijnen, is hun smaak bedorven. Het gaat hun als den dronkaart, wiens gehemelte door sterke dranken verstompt is en die nu den edelen wijn versmaadt. Wat zij lezen, moet gelijk zijn aan wat dezen drinken: het moet branden, zoo zij het proeven zullen.

Dat is de jammerlijke invloed, dien een slechte lektuur oefent op het aankomend geslacht — en toch is de roeping der letterkunde zoo schoon, zoo groot.

G. DE FÉLICE.

Zoo weten zij 't dan niet, die lage schrijversstoet,
 Wat macht de kunst heeft om het zedelijk gemoed
 Te ontreinigen, en hoe de grove pen dier slaven
 Der eeuw, de voren dempt door 't hemelsch licht gegraven,
 Hoe gruwzaam 't is, het zoet te maken tot venijn,
 Onwaardig burger in der braven oog te zijn!
 Zij kennen haar dan niet, die martling nooit beschreven,
 In 't hart te zeggen: „k Heb een eerloos werk bedreven!”
 Veracht, verafschuwt hen! Niet in 't bereik der wet,
 Worde aller braven vloek de last die hen verplet!

AUGUSTE BARBIER.

Boeken zijn geen doode dingen. Goede boeken hebben een levenskracht in zich, die hen even werkdadig maakt als de persoon die hen schreef. Ja meer, zij bewaren als in een verzegelde vaas het zuivere uittreksel van het genie, waaruit zij geboren zijn. Zij zijn even bezielde en vruchtbaar als de draakentanden uit de fabel; en waar zij hier of daar gezaaid worden, kunnen zij gewapende mannen doen verrijzen. Vele menschen leven als nutteloze ballasten op de aarde, maar een goed boek is het kostelijk hartebloed van een buitengewonen geest, zorgvuldig gebalsemd en bewaard als een schat voor een leven, dat verder gaat dan het zijne.

JOHN MILTON.

II. OMZICHTIGHEID IN DE KEUZE VAN EEN BEROEP.

Drie dingen komen vooral in aanmerking bij de keuze van een stand in de maatschappij. Vooreerst: dat men den stand kent, dien men kiest; ten tweeden, dat men op goede gronden vertrouwen mag, de vereischte geschiktheid en den aanleg te bezitten tot het bekleeden van dien stand; eindelijk, dat de omstandigheden, waarin men zich bevindt, het mogelijk maken, dien stand te bereiken. Menigmaal is de vooringenomenheid met een of ander beroep niet veel meer dan de vrucht van toevallige omstandigheden, van de aanprijzing van onverstandige ouders of voogden, of zelfs van een kinderlijken luim, waarbij het eigenaardig lief en leed der betrekking die men zich wenscht, een onbekende zaak is gebleven. Gebrek aan zelfkennis doet soms de hand uitstrekken naar een taak, waartegen de krachten des begeerigen niet zijn opgewassen; en ijdelheid en hoogmoed doen menigmaal naar „hooge dingen” trachten, verre buiten en boven den kring, waarin Gods Voorzienigheid haren kweekeling had geplaatst. Dit jammerlijk zelfbedrog kweekt geheel die reeks van onnutte arbeiders, onhandige werklieden, onbruikbare gezellen en mislukte talenten, als te samen de groote schare der Ontevredenen uitmaken, die, in den grooten wijngaard des Heeren met slappe handen en trage kniën neêrgezeten, de klagelijke klachten zingen van Miskening en Onrecht.

Elk eerlijk beroep, waartoe men innerlijke roeping heeft en dat ons door den vinger van den Bestuurder van ons lot is aangewezen, is goed, is goddelijk, 'tzij dan gering of aanzienlijk in de schatting der waereld. Een goed ambachtsman is beter dan een half-geleerde; de heilige Antonius was niet

te vergelijken met den schoenmaker van Alexandrië, en de onvoldragen kunstenaar uit de Hofstad staat ver beneden den bekwamen schoolmeester op het geringste dorp. De Apostelen waren visschers en tollenaars; Paulus was een tentemaker, en uw eigen Heer en Heiland heeft zich in zijne jeugd den handarbeid niet geschaamd in den timmermanswinkel van Jozef.

„Als alles voortkomt uit het beginsel om God en den broederen te dienen, dan wordt ieder dagwerk een liefdewerk,” heeft een Christen-wijze naar waarheid gezegd, en hij liet er het woord van den grooten Luther op volgen: „Een vrouw mag in haren kring verzekerd zijn, dat het dragen en voeden en verplegen van haar kind, Gode even welgevallig is als had Hij-zelf daarover met haar gesproken en het haar tot een stellig gebod gemaakt. Zoo mag ook de dienstmaagd, als zij het huis reinigt, kookt, het vee verzorgt, er in roemen, dat zij Gods bevel volbrengt, indien zij zich van het haar aanbevolen werk met getrouwheid kwijt. In elken stand behoort men de overtuiging te hebben, dat God ons daarin gesteld heeft, en een iegelijk behoort tevreden te zijn op den post dien de Alwijze hem aanwees. Zoo worden alle standen gelijk door het Geloof. God let er niet op of uw stand groot of gering is, maar wel of uw stand u welgevallig is, of gij hem aanneemt als van God gegeven, en ze aan Hem met eere vraagt.”

J. J. L. TEN KATE.

III. OMZICHTIGHEID IN DE KEUZE VAN VRIENDEN.

Wees omzichtig in de keuze uwer vrienden! Betrekkingen zijn spoedig aangeknoopt, maar niet zoo licht zonder schade of schande weêr verbroken. Ontsluit uw hart niet voor den

eersten den beste, maar vertrouw uwe zaken aan één braaf en verstandig man. Wees spaarzaam in uwen omgang met jonge menschen en vreemdelingen. Vlei de rijken niet, en jaag niet naar de gezelschapszaal van de grooten der waereld. Verkeer liever met de eenvoudigen en nederigen, met menschen van erkende godsvrucht en goede zeden, en spreek over hetgeen waarlijk beschaven kan en stichten. Wees met geene vrouw gemeenzaam, maar beveel alle goede vrouwen te samen aan God. Zoek den verborgen omgang met niemand dan met den Heer-alleen, en vermijd de bekendschap bij velen. Heb liefde voor allen, maar wees omzichtig met een ieder. 't Gebeurt menigmaal dat een onbekende in de verte schittert met een glans, die, van nabij gezien, de oogen pijnlijk aandoet. Dikwerf meenen wij een ander te behagen door onze vriendschap, terwijl wij juist daarbij zijn tegenzin opwekken, door de gebreken die hij nu in ons ziet.

THOMAS à KEMPIS.

Al wat gij u wenschen zult, zij één vriend, één enkele, maar een waar en, voor zoover dit mogelijk is, een oprechte vriend, die is wat hij schijnt: een vriend, die ijvert voor uw welzijn, en belangloos is met opzicht tot het zijne; die zich hecht aan uwen persoon en niet aan uw fortuin, aan uw invloed, aan uw rang, aan alles, met één woord, wat buiten u is en wat gij niet zijt; een vriend, die even waakzaam en voorkomend als deelnemend is; die u troost in uwe smarten, die u steunt in uwe zwakheden; een trouw vriend, op wien gij rekenen kunt; een bescheiden vriend, aan wien gij u gerustelijk moogt toevertrouwen; een voorzichtig en verstandig vriend, dien gij kunt raadplegen en die in staat is u te raden en te

leiden; een rechtschapen en eerlijk vriend, die u tot het goede aanspoort, en met wien gij nuttig en heilig kunt verkeeren; een standvastig vriend, die niet door zijn luimen geregeerd wordt, die altijd dezelfde is, te allen tijde, onder alle omstandigheden waarin gij u bevinden moogt; met één woord, een vriend, waaraan gij uw leven lang genoeg zoudt hebben, ook wanneer alle anderen u begaven en gij nergens elders uw toevlucht zoudt weten te nemen. Het woord des wijzen is waarachtig: „Die elk tot vriend heeft, brouwt zich verdriet, maar een waarachtig vriend kleeft sterker aan dan een broeder.” — Een enkele Jonathan was David genoeg.

BOURDALOUE.

Werp een vlammeende toorts in sneeuw of regen, en haar glans en hitte zullen weldra gebluscht zijn; zoo ook, laat de levendigste Christen zich in zondig gezelschap werpen, en hij zal spoedig gewaar worden, dat de warmte zijns ijvers afneemt en de teederheid zijns gewetens vermindert.

BOLTON.

Moordenaars hebben slechts makkers, lichtmissen gezellen, liefhebbers deelgenooten, vorsten hovelingen; het gros der menschen is door belangzucht aan elkander verbonden; de deugd-zame lieden alleen hebben vrienden.

ANONYMUS.

De vriendschap kent geen stand of rang, evenals de ziel geen geslacht kent.

JEAN PAUL.

Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden, maar die der dwazen medgezel is, zal verbroken worden. — Vergezelschaft

u niet met een grammoedige, en gaat niet om met een zeer grimmig man, opdat gij zijn paden niet leert en een strik over uwen hals haalt. — Een vriend, die ook uws vaders vriend was, verwaarloos dien niet. — Die zijnen vriend verleidt en hem doet gaan op een slechten weg, die is een moordenaar. — Die zijnen vriend in 't ongeluk veracht, doet groote zonde, maar die hem in vernedering blijft beminnen, heil en zegen over hem!

SALOMO.

Zoo heel zuiver, zeker! ontmoet men de vriendschap maar zelden, en meestal loopt er iets menschelijks onder; maar het eerste artikel der vriendschapswet dient toch wel te wezen, dat de een de vriend des anderen zij. Artikel twee is, dat gij het van harte zijt, en lief en leed met hem deelt, naar het valt. De kieschheid, dat men dit of dat verdriet voor zich houden, en zijn vriend daarvan verschoonen wil, is doorgaands overdreven fijngevoeligheid; want juist daarom is hij uw vriend om meê te tillen en u den last te verlichten. Ten derden, moet gij uwen vriend niet tweemaal iets laten vragen. Maar als de nood dringt en hij helpen kan, wind gij er dan ook geen doekjens om, maar ga tot hem, kom er flink meê voor den dag, alsof het zoo wezen moest en volstrekt niet anders zijn kon. Bespeurt gij iets in uw vriend, dat niet in den haak is, dan moet gij het hem niet verbergen of in hem zoeken te verontschuldigen. Maak niet spoedig iemand tot uwen vriend, maar als hij het eens is, dan moet hij het tegenover een derden man, met al zijn gebreken ook zijn. Eenige toegeeflijkheid en partijdigheid is, dunkt mij, voor de vriendschap in deze waereld onmisbaar. Of zoudt gij in uwen vriend alleen

de wezentlijke achtens- en beminnenswaardige eigenschappen achten en beminnen, waarvoor zoudt gij dan zijn vriend zijn? Dit doet ieder wild vreemd, onbevooroordeeld mensch ook. Neen, gij moet uwen vriend, zooals hij reilt en zeilt, in uwen arm en in uwe hoede nemen: het „behoudends” verstaat zich van zelf, en even zoo dat uit iets edels niets onedels moet voortkomen.

Er bestaat ook een lichamelijke vriendschap. Door haar worden twee paarden, die lange jaren op éénen stal staan of denzelfden wagen trekken, vrienden en kunnen niet buiten elkander. Er zijn nog meer andere soorten en oorzaken. Maar ware vriendschap kan niet bestaan zonder gelijkheid, en waar die aanwezig is, ontstaat zij spoedig en ongezoekt. Zoo zijn lieden, die samen schipbreuk lijden en op een woest eiland geworpen worden, vrienden. Het gelijke besef, namelijk, van het gemeenschappelijk gevaar, de hoop die zij deelen, het verlangen naar hulp, vereenigde hen; en die band blijft dikwijls hun gansche leven door bestaan. Eenerlei gevoel, eenerlei wensch, eenerlei hoop, vereenigt; en hoe dieper en reiner dit gevoel, die wensch en die hoop zijn, des te dieper en reiner is ook de vriendschap die er uit ontstaat.

„Maar,” zult gij zeggen, „op die wijze moesten immers alle menschen op aarde de beste vrienden zijn?” Wel zeker, dit volgt er uit, en het is mijne schuld niet als zij het niet zijn.

P. S. Er zijn enkele vriendschapsbanden, die in den hemel gesloten zijn en op aarde voltrokken worden.

MATTHIAS CLAUDIUS.

'k Zal eens dien vriend mijn dank betalen,

Die mij den heilweg wijzen wou,

En hem, zelfs millioenen malen,
 Nog zeegeuen voor zijn liefde en trouw;
 'k Vind juichend bij mijn God en Heer
 Dien trouwsten vriend op aarde, weêr.

Daar roept, o mocht mij God dit geven!
 Wellicht een zalige ook tot mij:
 „Wees welkom! gij hebt mij het leven,
 „De ziele mij behouden, gij! . . .”
 O God, wat zaligheid, hoe groot,
 Een ziel te redden van den dood!

GELLERT.

(EVANG. GEZ. CXCH).

IV. OMZICHTIGHEID IN DE KEUZE VAN EEN ECHTGENOOT.

De eerste zegen, dien God den mensch heeft geschonken, was die der gezelligheid, en die gezelligheid was een huwelijk; en dit huwelijk, dus van God-zelfen bevestigd, werd door Zijn Amen gewijd en geheiligd. Het eerste wonder des Heeren strekte om eere te doen aan een bruiloft, wier luister Hij verhoogde door zijn tegenwoordigheid en in wier behoefte Hij grootelijks voorzag.

Met hoeveel omzichtigheid en uiterste zorg, met hoeveel gebeds vooral, dient zulk een vereeniging te worden aangeaan! Want zij, die zich in den huwelijken staat begeuen, doen een hachelijken worp, van het grootste belang voor den gantschen tijd van hun verblijf op aarde, niet zelden zelfs voor de eeuwigheid. Leven en dood, duurzaam heil of troosteloze smart, hoe hangen zij meest van het huwelijk af! De vrouw zet zeker

het meeste op het spel, want zij heeft geen heiligdom, waar zij den boozen gade kan ontvluchten: zij moet bij het leed blijven wonen en vernachten, dat zij in hare dwaasheid zich-zelve heeft berokkend; en zij gaat er te dieper onder gebukt, omdat haar pijniger, naar den tegenwoordigen toestand onzer Maatschappij, al de voordeelen aan zijne zijde heeft. De vrouw mag tot God schreien, gelijk eens Dwingelands verdrukte onderdanen, — een ànder beroep is er niet in de gedingen der liefdeloosheid. Maar ofschoon de man zijne ellende voor eenige uren ontloopen kan, toch moet hij er weêr naar terug; en als hij onder zijne bekenden nederzit, is er veel dat hem, bij tegenstelling, herinnert aan het leed zijns harten, en hem telkens diepe zuchten slaken doet.

Bisschop TAYLOR.

„Welgelukzalig is een iegelijk die den Heer vreest, die in Zijne wegen wandelt.” Dat is de frissche bron, waaruit alle zegen vloeit, zoowel in de Huishouding als in den Echt. Als waereldsch overleg Huis en Huwelijk bouwt, dan begint het met datgene wat boven den grond staat en wat men met het oog kan zien: men bouwt de eerste en tweede verdieping, plaatst lijst en gevel, alles ziet er goed uit — maar het fundament ontbreekt. Lieve vrienden! het fundament van een Huis, van een Huwelijk dat alle stormen trotseert, ligt dáár waar het menschelijk oog niet doordringen kan: in de vreeze des Heeren.

Begeert ook gij dien huwlijkszegen, lieve broeder? Leg dan ook gij de godsvrucht tot grondslag uwer verbindtenis. Zal er zulk een gelukkig huwelijk tot stand komen, dan moet gij den Heer voor u een bruid doen kiezen en Christus tot uwen brui-

loftgast maken, zooals Hij dat eens in Kana geweest is. Dan zal Hij ook de derde zijn in uw verbond; en waar Hij tegenwoordig is, daar kan niet anders dan blijdschap wonen. En smaakt gij die blijdschap der ziele, die onafhankelijk is van de buitenwaereld, laat Hem dan ook uwen dank ontfangen. Dat gij een lieve wederhelft vindt, dat gij straks een bruid naar het altaar, een gade naar uw woning voert, dat gij eenmaal kinderen zegent, dat gij uw gezin met uwen arbeid onderhoudt, dat alles is in de schatting der ongeloovigen een natuurlijk werk; maar het oog der geloovigen ziet in dat alles een wonder van Gods voorzienigheid, waarvoor Hem eeuwig dank en eere toekomt. En hoe meer de Godvruchtige des Heeren zegen ziet en erkent, des te meer wordt het hem behoefte zijnen dank uit daden te doen blijken.

Daar zoo de liefde viel,

Smolt liefde ziel in ziel

En hart met hart te gader:

Die liefde is sterker dan de dood;

Geen liefde komt Gods liefde nader,

Noch is zoo groot. (VONDEL).

Dr. A. THOLÜCK.

De beweegredenen, die tot een zoo gewichtigen stap als het Huwelijk leiden, moeten altijd de ware zijn. Te trouwen om des gouds wille is een laagheid. Men zegt, dat het in sommige streken van Indiën geen zonde voor een vrouw geacht wordt hare deugd tot den prijs van een olifant te verkoopen: maar hoeveel deugdzamer zou zij eigenlijk wel zijn, die een man neemt om den wille van zijn fortuin? Waar bij het Huwelijksouter de genegenheid afwezig is, daar moet de ontzettendste meined tegenwoordig zijn; en hij, die van kerk of

raadhuis terugkeert met deze misdaad op zijn geweten, heeft een vloek met zich thuis gebracht, die zijn buit hoogst waarschijnlijk van weinig waarde zal maken.

J. A. JAMES.

Werpt mij niet voor, dat huwelijken uit liefde gesloten, dikwijls slecht, en gedwongen huwelijken dikwijls goed genoeg uitvallen, zooals dit bij de Hernhutters, Oude Duitschers en Oostersche volken plaats grijpt. Doe liever een beroep op alle wilde volken en tijden, waarbij en waarin — dewijl alleen de man regeert — een gelukkige echt niets meer beteekent dan een gelukkig man. Niemand staat nabij genoeg om de zuchten der rampzalige vrouwen te hooren en te tellen; ongetrooste smart wordt eindelijk stom, en nieuwe wonden maken het bloeden der ouden onzichtbaar.

JEAN PAUL.

Door lichaamsschoonheid alléén den huwlijksband te willen strengelen, zonder dat verstand en hart, die alleen duurzaam bloeien, er hunne hechte draden tusschen weven, is even dwaas als wanneer men een bloemkrans uit louter bloemen zonder de stengels zou willen vlechten.

Dezelfde.

ADAM. Nu kenne ik eerst het heil van 't goed
 Der meêgenootschap, nu gij blijde
 U weet te voegen aan mijn zijde;
 Wat valt mij uw genootschap zoet!
 Wat 's eenzaamheid bij 't lief genieten
 Van uwe tegenwoordigheid?

Mijn hulp, indien ge van mij scheidt,
Zou 't leven mij dan niet verdrieten?

Mijn zuster, dochter, o mijn bruid!
Hoe zal ik u, mijn liefste, noemen?
Het Paradijs strooit palm en bloemen,
Voor uwe voeten groeit het kruid.

EVA. Wat u, mijn lief! alleen vermaakt,
En anders niet, zal mij behagen,
Van dat het licht begint te dagen,
Totdat de zon haar dagvaart staakt.
Gevolzaamheid, bescheid en stilte,
Een vrolijk hart, een blijde geest
Voegt de eerste Bruid, op 't eerste feest,
Dat God mijn hart aan 't uwe smilte.

VONDEL.

OMGANG MET MENSCHEN.

Mijd zooveel mogelijk den maalstroom der menschen. Het rusteloos spreken over waereldsche zaken verstroot, al geschiedt het met een zuiver doel. De geest der ijdelheid heeft ons zoo spoedig aangestoken en gevangen; en meermalen is mij de wensch ontsnapt, dat ik minder onder de menschen verkeerd en meer gezwegen hadde. Niettemin blijft het waar, dat een ernstig woord, van hart tot hart gewisseld, een krachtig voedsel kan zijn voor het inwendig leven; vooral wanneer zij, die zich daartoe vereenigen, één hart en ééne ziel zijn in God.

THOMAS à KEMPIS.

Doorgaands heeft men drie tijdperken in het vertrouwen op de menschen. In het eerste — gelooft men alles goeds van hen en is men mild met zijne vriendschap en vertrouwen. In het tweede — heeft men een ondervinding opgedaan, die het vertrouwen ondermijnde, en dan moet men zich hoeden om niet iedereen te wantrouwen en alles ten ergste op te vatten. Later in het leven leert men, dat de meeste menschen meer goed dan kwaad hebben, en dat, zelfs waar men reden vindt om hen te laken, er veel meer grond tot medelijden dan tot veroordeeling bestaat. En dan ontwaakt de geest van vertrouwen weder: dat is het derde tijdperk, het kalme en troostrijke, omdat het ook het ware is.

FREDERIKE BREMER.

Beoordeel toch de menschen met iets van die toegevendheid, waarmede gij gewoonlijk uwe eigene daden beoordeelt, en weiger uwen broeder niet wat gij voor u-zelfen eischt. Gedenk dat de boozen niet altijd zoo boos zijn als zij schijnen, en dat de goeden niet zoo goed zijn als zij zijn konden, en dat de beste mensch de deugd meer bemint dan beoefent. Goede zoowel als kwade menschen zullen u in den weg komen en uw hart kweeling aandoen: maar veracht daarom de deugd niet! Kwade zoowel als goede menschen zullen u weldoen: maar bemin daarom de ondeugd niet! Gelooven wij dat de diepst gezonken mensch dikwijls nog edel gehandeld heeft, omdat men van hem dacht en hem toonde dit te gelooven, dat hij edel handelen zou. Gelooven wij, dat wij allen behooren te strijden, maar dat wij niet allen het zelfde deel aan den strijd nemen kunnen, en dat niet allen het in hunne macht hebben om even veel toe te brengen tot den luister der overwinning.

G. J. VAN KOOTEN.

Leer gaarne van anderen, en luister aandachtig, alom en altijd, waar en wanneer er gehandeld wordt over wijsheid, menschelijk geluk, licht, vrijheid en deugd. Maar wees niet al te lichtgeloovig, want niet alle wolken geven water, en er zijn wijzen van allerlei gehalte. Velen wanen een zaak te kennen als zij er over kunnen spreken en het doen. Maar dit houdt geen steek, mijn zoon! Men kent een zaak nog niet, al kan men er over redeneeren en al doet men dat ook. Woorden zijn maar woorden; en juist waar ze zoo vlug en dapper doordraven, pas daar ter degen op, want de paarden die een goed bepakt wagen trekken, galoppeeren niet. Verwacht niets van drijven en drijvers; en waar een straatgerucht is, verdubbel daar uwen tred. Als iemand u wijsheid wil leeren, zie hem dan vlak in 't gezicht, en als hij wijs is in zijn eigen oogen, keer hem dan den rug toe, al is hij ook nog zoo geleerd en beroemd, en bekommer u niet over zijn lessen. Wat iemand niet heeft, hij ook niet geeft. En hij is niet vrij, die wil kunnen doen wat hij wil, maar hij is vrij die kan willen wat hij behoort te doen. En hij is niet wijs, die meent wijs te zijn, maar hij is wijs, die weet dat hij niet weet, en door de ervaring van den eigenwaan genezen is. Onderwijs anderen niet, vóór dat ge zelf goed onderwezen zijt. Spring, waar ge kunt, voor de waarheid in de bres, al zou men u om harentwil haten; maar vergeet nooit dat u we zaak niet de zaak der waarheid is, en pas op dat zij zich niet verwarren, want dan hebt gij uw loon weg. Doe het goede onopgemerkt en bekreun u niet om de gevolgen. Wil maar één ding en wil dat van gantscher harte. Wees rechtvaardig jegens iedereen, maar schenk uw vertrouwen niet lichtvaardig. Meng u niet in zaken die u niet aangaan. Vlei niemand en laat u

door niemand vleien. Eer ieder naar zijnen stand en laat het aan hem over zich te schamen, als hij het niet verdient. Maak schulden bij niemand, maar wees voorkomend alsof alle menschen uwe schuldenaren waren — want zij zijn het. Tracht niet altijd grootmoedig te zijn, maar wees altijd billijk. Doe niemand grijze hairen krijgen, maar als gij handelt naar plicht en geweten, bekreun u dan om de hairen niet. Help en geef, waar gij helpen en geven kunt, en doe het blijmoedig: en als gij niets hebt, reik dan een teug waters en een vriendelijk woord, en schaam u over het weinige niet. Doe geen meisjes eenig kwaad, en bedenk dat uwe moeder ook een meisje geweest is. Zeg niet al wat ge weet, maar weet altijd wat ge zegt. Houd u niet aan de grooten. Ga niet zitten in het gestoelte der spotteren, want zij zijn de ellendigste aller schepselen. Niet de dweepers, maar de vromen moet gij eeren en navolgen. Een ware vrome is als de zon, die verlicht en verwarmt, al spreekt zij niet. Handel zóó, dat het een belooning verdient, maar verlang er niet naar. En bedenk dat er Een daarboven is en een beneden, dien gij u allerminst tot vijand moet maken. Die daar Boven kent gij, en die beneden zijt gij-zelf.

MATTHIAS CLAUDIUS.

Wees eenvoudig en wees geheel wat gij zijt. Uw doel zij edel en goed; uw oog eenvoudig, uw woord kort, klaar en treffend. Leer niet, voordat gij-zelf zijt geleerd geworden. Wijs niemand den weg, eer gij zelf den weg weet. Zeg niets, dan waarvan gij overtuigd zijt. Beloof geen rust, voordat gij zelf rust hebt gevonden. Wees eerst kind, eer gij man wilt zijn. Blijf mensch zoolang gij mensch zijt. Dien de menschheid en

niet den geest van uwen tijd. Laat alles wat gij waarheid noemt, u zoo dierbaar zijn als uw leven, en den waarheidzoekende zoo dierbaar worden als het zijne. Breek niet af eer gij gebouwd hebt. Geef eer gij neemt, en neem nooit voor gij iets beters kunt geven, dat u en den bezitter rijker maakt dan gij waart. Zijt overal en bij allen u-zelfen gelijk. Verleer het hooren niet door het spreken, het doen niet door het onderwijzen, het gevoelen niet door het nabootsen van het gevoel. Laat al het menschelijke u even heilig zijn als Hij die het in den mensch gelegd heeft. Zoek het ware op in het valsche, het goede in het kwade. Werk op de besten onder de goeden en op het beste in den booze. Vergeet uw eigen Ik in anderen, en laat geen ijdelheid ooit de reinheid uwer welwillendheid besmetten. Eisch van het oog niet dat het hoore, en van het oor niet dat het zie; van het hart niet dat het denke, en van het verstand niet dat het gevoelen zal. Spreek verstandig met het verstand, hartelijk met het hart, en menschelijk met beide. Spot niet met het één om het ander te vleien, en vlei het een niet om met het ander te spotten. Verhaalt gij iets, zoo verhaal waarheid. Doe er niets bij, laat er niets af, verschuif er niets in. Uw verhaal zij getrouw aan de gebeurtenis en de gebeurtenis zij gelijk aan uw verhaal. Kan dit niet, zoo zwijg; want soms is spreken zilver, maar zwijgen goud. Vereer al wat eerwaardig is, hoezeer de tijdgeest het verachte. Veracht al wat verachtelijk is, hoezeer de tijdgeest het vereere. Werk op den geheelen mensch, en scheid niet wat de Natuur en God vereenigd hebben. Laat uw hart maar alleen hooren. Het hart is het oor voor elke weldadige waarheid. In het hart vermenschelijkt zich elke waarheid: eene spijs, die niet een deel des levens wordt, is geen spijs; eene waarheid, die niet

verandert in gevoel, is ontbeerlijke wijsheid: van uit het hart zijn de uitgangen des levens.

J. C. LAVATER.

Wees oprecht jegens de menschen, gelijk jegens God. Verschans u niet achter uw eenmaal opgevatte meening. Luister bedaard, en wanneer het God behaagt de waarheid aan uwe ziel te openbaren, schaam u dan niet haar te belijden. Te belijden dat wij gisteren ongelijk hadden, is alleen erkennen dat wij van daag eenigzins wijzer zijn geworden dan gisteren.

C. H. SPURGEON.

Het is zeer moeilijk over een mensch, zelfs na langdurigen omgang, een oordeel te vellen, en volslagen onmogelijk dat reeds na een eerste kennismaking te doen. Bovendien vertoonen de menschen bij verschillende gelegenheden zulke verschillende zijden. Ik heb menschen in gezelschap gemaakt en belachlijk gezien, die ik op het ziekbed moest bewonderen; menigeen, in één geval verveelend en aanmatigend, dien ik in een ander geval bescheiden en wezendlijk aangenaam heb gevonden. Sommige menschen hebben op den eenen tijd grillen en kleine eigenaardigheden, die zij later geheel afleggen; velen keeren hunne beste zijde naar binnen en verrichten de schoonste daden, terwijl de waereld over de zotskap lacht, die zij zichzelf op het hoofd zetten.

FREDERIKE BREMER.

Gij hebt wel eens een kristalhelderen druppel, die het licht des hemels lachende afspiegelt, in een scherppgepunt ijskristal zien veranderen. En waarom? Omdat een scherpe koude wind er overheen geblazen had.

Wanneer men zulk een bitteren druppel in menschelijke gedaante ontmoet, schudt men doorgaands het hoofd, en gaat voorbij, en werpt er een smadelijken glimlach of een scherp woord naar toe — zout op het ijs!

Maar gij, vriendelijke lezer! doe zoo niet. Toef een oogenblik en bedenk dat deze bittere druppel een versteende traan is, het kind van grievende smart, en versmaad het niet, voor een oogenblik de rol van zonnepomp op u te nemen, om den versteenden druppel te beschijnen, om hem te verwarmen. Misschien zal hij daardoor uit zijn tooverboei worden bevrijd, misschien zal hij daardoor weder worden wat hij in zijne kindschheid was — een teeder oog, dat glimlachend ten hemel opziet. Misschien zal het u danken door zijn schoonheid — en dan, en in elk geval, gezegend zijt gij!

Dezelfde.

Toonen wij ons geloof uit onze werken, onze hoop op Gods vergeving, door op onze beurt te vergeven; en hebben wij lief als kinderen van den God der heilige liefde. Geen oog om oog en tand om tand, maar de vriendelijke blik voor den norsche, maar het goede woord voor het kwade, de zegen voor den vloek. Laat het zijn: „Mijn vijand, waarom zouden wij verbitterd strijden? Wij moeten ons toch immers eenmaal met elkander verzoenen, als wij — God zien?” Voed geen bitterheid voor hem, die u gisteren nog griede, want wie weet of God niet heden zijn hart heeft veranderd. Trek en lok hem tot dien God, door woorden en daden die uit God zijn. Broeders! indien iemand onder u van de waarheid is afgedwaald en zich bekeert, die wete dat degene die een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, een ziel van den dood zal behou-

den, en menigte der zonden zal bedekken. Zeg uwen tegenpartijder wat gij van hem denkt, maar zeg het hem zóó alsof hij op zijn sterfbed lag. Wie toch zou wel wreed genoeg zijn een stervende een boos woord te zeggen? En zijn wij menschen dan niet stervende allen dag? Het leven is kort, te kort om te haten: eer wij de eerstelingen der liefde hier hebben leeren smaken, staan wij aan den eindpaal. Maar neen! daar is geen eindpaal voor ons leven, voor onze liefde. Er is alleen een doorgang tot verder, een deur tot hooger. Mogen wij die doortreden met gereinigde harten!

J. J. L. TEN KATE.

OMGANG MET ONS-ZELVEN.

Wij moeten ons-zelfen niet blind vertrouwen, want terwijl het licht, dat in ons schijnt, niet groot is, laten wij het bovendien nog vaak uit onachtzaamheid uitgaan, om niet te zeggen, dat wij dikwerf niet bemerken, dat wij in den donker tasten. Vaak handelen wij kwalijk en verergeren het kwaad door averechtsche ontschuldiging. Soms doen wij iets uit drift en noemen het ijver; en terwijl wij het kleinste in anderen berispen, zien wij in ons-zelfen het grootste voorbij. Zoo dan, laat ons de zorg over ons-zelfen boven alle andere zorgen stellen; spreken wij weinig om veel te luisteren, ook naar de stem van ons geweten, en laat onze oprechtheid beginnen met ons-zelfen. Terwijl wij met de anderen verkeerden, laat ons den omgang met ons-zelfen niet verzuimen. Waar zult gij zijn, als gij niet nabij u-zelfen zijt? En als gij alles doorloopen en daarbij u-zelfen vergeten hebt, wat hebt gij gewonnen?

THOMAS à KEMPIS.

Houd dagelijks afrekening met u-zelfen, en laat den slaap niet toe in uwe oogen alvorens gij uw dagwerk tot driemaal toe hebt onderzocht in uwe ziel. Vraag u-zelfen af: „ Waar ben ik geweest? Wat heb ik gedaan? Wat had ik moeten doen?”

PYTHAGORAS.

Indien gij meent, dat gij moeds genoeg zoudt hebben om u-zelfen niet te bedriegen, leg dan een dagboek aan. Een oprecht dagboek is een broederlijke echo, een gezelschap in de eenzaamheid, een tweede geweten tevens, dat ons waarschuwt geen daad in ons leven te plegen, die onze hand niet met gerustheid zou kunnen ter neder schrijven.

OCTAVE FEUILLET.

Een christen, die met God en zich-zelfen wenscht om te gaan, heeft menigmaal behoefte aan de eenzaamheid. Niet slechts die eenzaamheid, die dáárin bestaat, dat hij zich nu en dan in zijne binnenkamer opsluit, maar vooral een andere soort van afzondering, een ernstige, heilige eenzaamheid, die hij in het binnenste van zijn geweten vindt. Hij houdt zich gaarne met zich-zelfen bezig, ten einde tot in het heiligdom van zijn zedelijk wezen door te dringen; en welk een schat van verheven denkbeelden vindt hij dáár!

De geest des menschen is als de bodem der aarde: wat deze kostbaarst bevat, wordt niet op de oppervlakte gevonden. Is het u te doen om het edel metaal, daal dan tot in de diepte neder: hoe verder gij doordringt, des te rijker is de mijn, en des te gedegener het goud!

G. DE FÉLICE.

Doe u-zelfen geen kwaad, mijn zoon! en streef naar zelfkennis. Houd u voor te goed om kwaad te doen. Hecht uw hart aan geen vergankelijke dingen. Wat ge zien kunt, zie dat en gebruik uwe oogen, en houd u omtrent het onzichtbare en eeuwige aan Gods woord. Ontzie niemand zoozeer als u-zelfen. Binnen in ons zetelt de Rechter die niet feilt, en aan wiens stem ons meer is gelegen dan aan de goedkeuring van de geheele waereld en aan al de wijsheid van Grieken en Egyptenaren. Neem u stellig voor, mijn zoon! nooit tegen zijn uitspraak te handelen, en wat ge ook van plan zijt of voorhebt, leg eerst de hand op het hart en vraag hem om raad. In den beginne fluistert en stamelt hij maar, gelijk een onschuldig kind; maar als gij zijn onschuld eerbiedigt, wordt zijn tong langzamerhand los, en zal hij duidelijk tot u spreken. Als het u om wijsheid te doen is, zoek dan haar en niet u-zelfen, en beteugel uwen wil en wacht lijdzaam af wat er van komt. Denk dikwijls aan heilige dingen en houd er u van overtuigd dat het u geen schade zal aanbrengen: een weinig deessem doorzuurt het geheele deeg. Als ge in nood zijt, klaag bij u-zelfen, maar bij niemand meer. Heb altijd het goede in den zin. En denk dagelijks na over den dood en het leven, of gij het vinden mocht, en wees welgemoed, en verlaat de waereld niet, zonder uwe liefde tot den Heer op een of andere wijze getoond te hebben.

MATTHIAS CLAUDIUS.

Begin reeds hier uw eeuwig leven in onafgebroken zelfonderzoek. Zorg niet voor hetgeen komen zal; ween niet om hetgeen vergaat, maar zorg dat gij u-zelfen niet verliest, en ween als gij daarheen dobbert op den stroom des tijds, zonder den hemel in uw hart te dragen. Een enkel vrij besluit

is er noodig om mensch te zijn: wie dat besluit eervol gevat heeft, zal mensch blijven; als hij ophoudt het te zijn, is hij het nooit geweest. Tracht uwen geest onverzwakt over te brengen in later leeftijd; laat den frisschen levensmoed daarom niet varen, houd uw wilskracht sterk en uw verbeelding frisch. Tracht tot den einde toe steeds sterker te worden, rijker in leven door elke daad, rijker in liefde door elken arbeid aan u-zelfen. Kweek de bewustheid der innerlijke vrijheid aan: zij is een bron van eeuwige jeugd en vreugd. Zijt gij met uw hart verzoend, en woont God nu in dat hart, dan blijft gij gerust, al wordt het ooglicht straks donker en al mengt zich eerlang het grijs onder het blond. Daar is een hooger leven, dat zijn krachtigen polsslag behoudt tot den dood. Laat dat het uwe zijn!

SCHLEIERMACHER.

Het is onmogelijk zóó te handelen, dat gij altijd over u-zelfen tevreden zijt. Daarom zou de tevredenheid met u-zelfen een slecht verschijnsel zijn, een blijk van gebrek aan zelfkennis, een herkenningsteeken dus van een groot gevaar. Nu eens boet gij een mispas, omdat gij uit gebrek van ervaring en omzichtigheid u-zelfen bedrogen hebt. Dan eens dwaalt gij, omdat de prikkelbaarheid van uw gevoel u verder voerde dan gij wildet of wenschet. Des te grooter is uwe behoefte aan ernst bij al uw daden, aan bedachtzaamheid bij al uw woorden en ondernemingen. De eerste en gewisse schrede tot deze deugd, is te zwijgen wanneer de drift u dreigt te overrompelen; niet te handelen, zoodra gij gevoelt dat gij uwe kalmte verliest. Zoo zij het bij vreugde, zoo ook bij smartelijke wederwaardigheden! Hoe jong gij zijt, misschien hebt gij het alreede geleerd, hoe-

veel moeilijkheden gij u-zelfen zoudt hebben gespaard, als gij u-zelfen hadt mogen bezitten. Oefen u daarin, en gij hebt een grondslag gelegd voor uwen vrede, voor uw geluk. Maar, deinst gij voor u-zelfen terug, zijt gij te wuft om altijd uw zelfs heer en meester te blijven, word dan de slaaf van uwe onreine hartstochten! maar — klaag dan ook nimmer de Voorzienigheid aan, als het verdriet aan uw levenswortel knaagt, en de bitterheid in uw hart is! Gij-zelf, vrijwillig gebonden door uwe luimen en lusten, gij-zelf zoudt de moordenaar zijn van het heil uwer ziel, en niets hebben om u te ontschuldigen. Gewis, het kan u wel menigmaal aan verstand ontbreken, om alle omstandigheden en alle mogelijke gevolgen van uwe woorden en werken vooruit te zien; maar al is soms uwe waereld- en menschenkennis ontoereikend, er is iets hoogers dan deze, dat u voor dwalen kan hoeden: dat is de levens-wijsheid, die Hij u predikt met leer en leven, wier leuze het was en bleef tot Zijn jongsten snik: „Al wat gij wilt dat u de menschen doen, doet hun ook alzoo.” — Wat gij van hen begeert, begeer het eerst van u-zelfen en verwerf u het recht om het te begeeren. Hoe kunt gij eischen dat anderen u achten, als gij het u-zelfen niet doen kunt? hoe, dat men u eerlijk behandle, als gij onoprecht zijt tegenover uwe eigene konscientie?

HEINRICH ZSCHOKKE.

W E R K E N.

Bid en werk! — De kunst des levens
Schuilt in dat vereend gebod:

't Is uw plicht en voorrecht tevens,
 Kind der aarde, kind van God!
 Werk en bid! — Al 's Hemels gaven
 Vloeien uit dien dubblen wel:
 Wie niet bidt, is 't werken — slaven;
 Wie niet werkt, is 't bidden — spel!
 Bid en werk! — bij zon of regen,
 Bij bewolkte of klare lucht:
 Bidden is des arbeids zegen,
 Arbeid is des biddens vrucht.
 Werk en bid! — en al uw krachten
 Keeren tot haar evenwicht:
 Daden groeien uit gedachten,
 En het zwaarste kruis wordt licht!
 Bid en werk! — Gij minbedeelde!
 't Eerlijk zweet en 't goede woord,
 Niet de doode schat der weelde,
 Brengt de ware welvaart voort.
 Werk en bid! — gij 's waerelds grooten!
 Dat strooit rozen op uw wang:
 De allerscherpste doornen sproten
 Uit den dubblen lediggang.
 Bid en werk! — Aan gindsche kusten
 Van deze aardsche levenszee
 Zult gij van uw arbeid rusten,
 En — uw werken volgen meê.
 Werk en bid! — Ook zelfs Gods Englen
 Dienen Hem met alle kracht
 Onder 't hallelujah-menglen
 In Zijn tempel dag en nacht.

CONSTANCE MARIE
 Princesse VAN SALM-DIJK.

Zeg niet, dat gij te jong zijt om mede te arbeiden aan het heil der Menschheid, dat gij nog niet nuttig kunt zijn. Het is een groote waarheid, dat de ouderdom in elke eeuw ziet op de jeugd, als op zijn Priester, zijn aanvoerder, zijn hulp, zijn kracht. Het is het jonge, dat de waereld vooruit zal brengen. De Verlosser-zelf was een slechts drie-en-dertig-jarig man, toen Hij stierf voor de waereld en een nieuw leven invoerde door het kruis. — Elke held, elke aanvoerder, elke grondlegger, is een jong man geweest. Daarna komen senaten van eerwaardige ouden, die zich zetten om het werk te ordenen, te voltooien; en zij behouden het gegroundveste, tot dat er een nieuwe jongeling komt, die de menschen nog een schrede verder voert, waarop weder ouden zich zetten om dat uit te voeren, in stand te houden en te bewaren. Zoodanig is de goede en ware vooruitgang op aarde. Weinig meer dan een jongeling is de Christus Gods geweest, maar Hij ging aan de spits voor de overigen uit. Geen rechtschapen, kundig en eerwaardig oud man wordt er gevonden, die niet erkent dat het zoo is, altijd zoo geweest is, en zoo moest wezen, wilde het goed zijn.

C. J. L. ALMQUIST.

De Levenstaak des Christens, waarvan hij zich tot verheerlijking zijns Gods moet kwijten, is niet altijd luidruchtig en schitterend voor het oor en het oog der waereld; noch bestaat uit enkele buitengewone daden van wijldluftigen naam, die verbazen en opspraak verwekken. Integendeel, het werk des Christens is meestal stil en zedig van aart, en blijft binnen de perken van den nederigen kring, waarin de meeste menschen geplaatst zijn. Het wordt voortgezet onder de meest dagelijkse bezigheden, die het doordringt en heiligt; het wordt vol-

eindigd onder alles, ook — wat dikwijls het moeilijkst is! — onder de meest gewone omstandigheden. Is het daarom inderdaad minder groot? Neen: want de menschelijke natuur is zoodanig dat zij gemakkelijker, door een machtige overspanning, in één plotseling heldenstuk, in ééne ongehoorde opoffering, voor een enkelen maal zich-zelve overtreffen zal, dan zich dagelijks de meest roemloze, kleine zelfverloocheningen te getroosten, die zonder de veêrkracht eener groote en volhardende liefde niet zijn te volbrengen, omdat zij geen loon hebben noch wenschen dan de stille goedkeuring van Hem die in 't verborgen ziet.

Er is een openbaar Martelaarschap, dat de palmtak en heiligenglorie erft: dit wordt slechts zeldzaam, alleen op buitengewone keerpunten des Christendoms gevorderd. Maar hooger dan dit staat dat andere, onbekende Martelaarschap, dat haar doornenkroon uit oodmoedigheid bedekt, en hare tranen, als een heilig geheim dat God-alleen toebehoort, achter den glimlach der dienende liefde bewaart.

Groot is het, in een edelmoedige opwelling des harten, al zijn goederen tot onderhoud der armen uit te deelen of zijn lichaam over te geven om verbrand te worden: maar grooter is 't, een geheel menschenleven lang dit gebod des Apostels ten uitvoer te leggen, dat zoo eenvoudig klinkt en zoo gemakkelijk schijnt, maar inderdaad den vollen eisch der Christelijke dankbaarheid in zich bevat: „Hetzij dan dat gijlieden eet, „hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet „het al ter eere Gods.”

J. J. L. TEN KATE.

De arbeid is ongetwijfeld een heilige plicht, dewijl de geringste aanwending er van voldoende is om een onbeschrijflijke

tevredenheid en kalnte voort te brengen. De mensch bemint evenwel den arbeid niet, maar kan de onfeilbare weldaden er van niet miskennen. Hij geniet ze elken dag, verblijdt er zich over, en elken volgenden dag hervat hij den arbeid met denzelfden tegenzin. Hierin schijnt een zonderlinge, geheimzinnige tegenstrijdigheid verborgen, als gevoelden wij in den arbeid evenzeer de kastijding als de Vaderlijke liefde van den Rechter.

OCTAVE FEUILLET.

Arbeid is in allen gevalle plicht, in de meeste gevallen noodzaak. God zou ons onafhankelijk van allen arbeid hebben kunnen maken. Hij had ons in dezelfde verhouding tot de waereld kunnen plaatsen als „de vogelen des hemels en de leliën des velds,” die „niet arbeiden noch spinnen.” Hij had ons dagelijksch brood uit den hemel kunnen doen regenen, gelijk het manna weleer, en den grond zonder arbeid mildelijk kunnen doen voortbrengen naar ieders nooddruft, en ons alzoo in staat kunnen stellen om ons bij uitsluiting aan de eischen der Godsdienst te wijden. Hij heeft het echter niet gedaan. Hij heeft ons, integendeel, zóó geschapen, dat „die niet werkt ook niet eet,” dat de staking van den arbeid, ook voor een enkelen dag, het groote rad des levens zou doen stilstaan, en verlichting, beschaving, maatschappelijken vooruitgang en al wat in dit leven tot welvaart leidt, onder beslag zou leggen. Welnu, juist daaruit mogen wij besluiten, dat de Godsdienst, die het hoogste goed is voor den mensch, niet onbestaanbaar is met onvermoeiden Arbeid. 't Is gewis de bedoeling van een barmhartig God, dat al die arbeid tot onderhoud des levens, die onafgebroken inspanning voor de dingen die vergaan, geen hinderpaal maar veeleer een hulpmiddel zou daarstellen tot bevordering van het geestelijke leven. Het looden gewicht van een

uurwerk schijnt een belemmering te zijn voor de beweging van de fijn bewerkte raderen van het kunstgewrocht; maar die schijnt bedriegt, want dat lood is, integendeel, juist onmisbaar tot geregelden voortgang, evenwicht en nauwkeurigheid. Evenzoo heeft de zwaarte van den arbeid die ons in deze waereld drukt, een heilzaam gevolg. De hemellichamen hebben een dubbele beweging, rondom hare as en in de voorgeschreven loopbaan; de eene beweging wordt door de andere niet opgeheven, maar beide, met elkander in volmaakte harmonie, hebben gelijktijdig plaats. Alzoo moet ook de dubbele beweging van den mensch, in zijne aardsche en hemelsche loopbaan, niet in onderlingen strijd maar in weêrkeerige overeenstemming zijn. Hij, die ijverig de plichten betracht, op zijne aardsche loopbaan hem opgelegd, kan met niet minder naarstigheid, en dat wel terzelfder tijde, de plichten vervullen, aan de hemelsche loopbaan verbonden, tegelijk „niet traag in het benaastigen, vurig van geest, dienende den Heer.”

JOHN CAIRD.

Het Evangelie, wel verre van het denkbeeld van vooruitgang vijandig te zijn, heeft het lief en verheft het tot de hoogste wet der zedelijke vrijheid. Al dadelijk stelt het Evangelie den mensch, bij zijne intrede in de waereld, een verheven ideaal voor oogen, waarnaar hij onafgebroken streven moet. Te midden van zijn misvormdheid door de algemeene besmetting der zondigheid, te arbeiden aan de wederherstelling van het beeld Gods in zijn hart en leven, zietdaar zijne roeping, zijn heiligste levensdoel! Al ware het ook dat hij zou willen stilstaan bij de genietingen, de ijdelheden en de zorgeloosheid dezer waereld, Gods stem houdt niet op hem toe te roepen:

„Vooruit! altijd vooruit!” En antwoorden en voortgaan moet hij op deze stem. Maar dat is niet alles: ook werken moet de mensch te midden der waereld. De tijd is kort; de verandwoordelijkheid groot, zoowel aangaande den tijd als aangaande de hulpmiddelen daarin gegeven. Werken moet de mensch, ook te midden der zijnen, evenzeer als buiten de enge grenzen van zijn gezin, overal waar het lijden, de ellende en de zonde hem roepen; en al verzocht ook zelfs de Heiden hem een licht aan des waerelds einde, het is zijn roeping het zijne te doen om dat licht te doen opgaan, want geens christenbroeders maar eens broedermoorders is de vraag: „Ben ik mijns broeders hoeder?” Gewis, de loopbaan is zoo lang als het leven; en indien het leven, aldus begrepen, geen onophoudelijke voortgang is naar den hemel, dan zou ik moeten vragen wat men toch onder vooruitgang verstaat? — En weet gij wáárom het Evangelie aan dezen vooruitgang gelooft? Omdat het gelooft aan den eindtriomf van het goede, omdat het een onsterfelijke hoop met zich voert, omdat het elken dag het kindeken leert bidden dat Gods koninkrijk moge komen, omdat voor de komst van dit Godsrijk alles dienstbaar, alles nuttig is, de navorschingen van den geleerde en het handwerk van den arbeider, het penningsken van den arme en het nederige gebed van den zwakke, die op zijn sponde, ook naar zijn vermogen, de zegepraal der waarheid te bevorderen zoekt. En die verheven hoop is een eigenaardige trek, een uitsluitend eigendom van het Christendom — gij zoekt het elders te vergeefs.

EUGÈNE BERSIER.

Ontwikkeling van het hart.

Het gaat met het hart des menschen als met de vrucht: eerst

bloeit het, dan rijpt het. Wat in het hoofd de herinnering is, dat is in het hart de trouw; wat in het hoofd: vergeten is, dat is in het hart: verlaten. Zoowel het herinneringsvermogen als de trouw nu, moet gevoed worden om te leven. —

Groote geesten, zegt men, wandelen onder de Muzen. Uitmuntend! Maar vrome zielen wandelen voor het aangezicht Gods.

BETTINE.

Een meisje moet goed inwortelen in den grond der huis-houding; maar zij moet haar hart openhouden voor den hemel, door Godsdienst en Dichtkunst. Trap de aarde vast toe aan den voedenden wortel der plant, maar laat geen aarde in het hart of in de kelk der bloem vallen.

JEAN PAUL.

De maagdelijke ziel is als een rijpe roos, van welke, zoodra er één blaadtjen is afgeplukt, al de andere aan één geschakelde gemakkelijk mede uitvallen.

Dezelfde.

Het hoofd is het mannelijk deel, het hart het vrouwelijk deel van ons wezen. Zoodra één van beide over het andere heerschappij oefent, lijdt de geheele persoon daardoor, even als in een huwelijk eigenlijk nooit één der beide echtgenooten alléén lijdt. Het harmoniesch Geheel is verstoord; het karakter is karikatuur geworden.

Bild. o. Rahm.

Ontwikkeling van verstand.

Laat uwe grondbeginselen vast en krachtig zijn, o man! maar uwe denkbeelden en begrippen zich richten naar alle zijden vanwaar het licht u beschijnt. Zoo gelijkt gij aan den boom, wiens stam rechttop gaat, maar wiens top zich neigt naar de zonzijde.

JEAN PAUL.

De schoone kunne heeft evenzeer verstand als de mannelijke, doch het is een schoon verstand: dat des Mans moet een diep, anders gezegd een verheven verstand zijn. Tot de schoonheid van alle daden behoort vooral, dat zij ongedwongen en zonder pijnlijke inspanning volbracht schijnen; inspanning daarentegen en het overwinnen van zwarigheden verwekt bewondering en behoort tot het verhevene. Moeilijk leeren of zwoegend navorschen, al bracht een vrouw het er verre in, schaadt aan de bevalligheid harer kunne en kan haar wel, als een zeldzaamheid, een koude bewondering doen inoogsten, maar zal tevens de bekoorlijkheid verzwakken die hare kracht is.

KANT.

Ontwikkeling van karakter.

Niet minder in geestelijke dan in waereldsche zaken hebben diepe en krachtige karakters tot hunne vorming behoefte aan veel eenzaamheid. Zedelijke grootheid, nog meer dan aardsche, is de vrucht van veel dat voor de waereld verborgen is, van menig ernstig uur van overpeinzing. Bedachtzaamheid, zelfkennis, zelfbeheersching, gekuischte wijsheid, vastheid van wil, zijn de vrucht van stilte en nadenken, waaraan de geest des gebeds zijn wijding niet onthouden heeft. JOHN CAIRD.

Vrouwelijke gebreken zijn kwasten, die aan het groene hout, tot in de wittebroodsweken toe, als schoone gemarmerde kringen welstaan; die echter aan het dorre hout, aan het huisraad des huwelijks, wanneer de kwasten ingedroogd en hol zijn geworden, als leelijke gaten in 't oog vallen. — De wolkjens, die de zon des morgens rood verfde, worden over dag grauw.

JEAN PAUL.

Harmonische ontwikkeling van den geheelen mensch.

Pindarus zegt van de zaligen, dat in hun Elysium geen ander seizoen dan de lente heerscht: ook de jonkheid, des levens leerschool, heeft in dien zin een eeuwige lente. Maar de lente is een teeder seizoen, en de bloesemtijd eischt een dubbele zorg. Zoo zijt dan voorzichtig, want die in het voorjaar den bloesem verzuimt, dien wachten in het najaar geen vruchten. Vrees God, want de vreeze des Heeren is niet alleen het beginsel der wijsheid, maar ook hare voleinding voor hem die haar goed begrijpt. Eer den koning, want in ons land is de koning niet anders dan de verpersoonlijking van de majesteit des volks: die den koning eert, eert het volk, en die het volk eert, eert zich-zelf. Wees vlijtig, want de vlijt is de moeder der kennis; het leven is kort, maar lang is de kunst; wie den tijd verkwist, verspilt zijn erfgoed, al ware hij ook schatrijk. Bouw niet, althands niet te veel, op een vluggen geest of op grooter gaven om het verzuimde weêr te herstellen. Alle groote gaven zijn zeldzaam, en die ze bezitten, weten wel dat zij geoeffend moeten worden. Het verstand is een voorname gast, die niet gaarne geherbergd wordt op de vliering der onwetendheid. Wees ordelijk, want orde is de hefboom van den arbeid: zij kan de zwaarste lasten tillen. Maar de wanorde is een klok zonder wijzer: zij gaat en gaat, en niemand weet ooit hoeveel tijd er verloopt. Zijt omzichtig met den tijd; want, gelijk iemand gezegd heeft: „de tijd, de wieg der hoop en het graf der eerezucht, is de gestrenge kastijder der dwazen maar de heilzame raadgever der wijzen, gevende aan de eersten al wat zij vreezen en aan de laatsten al wat zij wenschen; maar, gelijk Cassandra, waarschuwt hij ons met een stem voor welke de verstandigsten te lang doof zijn en

aan welke de dwaassten te laat geloof slaan. De wijsheid gaat hem vooruit, de gelegenheid ter zijde, en het berouw achter hem; die den tijd tot zijnen vriend gemaakt heeft, zal van zijne vijanden weinig te vreezen, maar die hem tot vijand gemaakt heeft, zal van zijne vrienden weinig te hopen hebben." Wees blijde, want blijdschap behoort tot de jeugd: zij is des levens winst, en de wieslag der ziel. Maar wacht u voor overmoed, voor die soort van moed vooral, die zijn heldendaden pleegt bij nacht en ontijd. Uwe roeping is het te strijden tegen maar niet in de duisternis: in stegen en rionlen groeit de lauwer niet. De ware blijdschap wordt uit den ernst geboren, en, zooals Jean Paul zegt: „zonder werkdadigheid en ernst gaat zelfs het beste ter waereld verloren." Maar wacht u tevens voor dien valschen ernst, die zich rimpels maakt en fronzelt, die zijn uithangbord schildert op het zuurziend gelaat. De ware ernst schuilt, evenals het goud, in de diepte. Zijn voorhoofd is meestal helder, maar zelf woont hij in de verborgenheid van het hart. En als het aankomt op iets groots en verhevens, als er sprake is van het ware, van het goede, van het heilige, dan springt hij op als een jonge leeuw uit zijn schuilhoek en grijpt zijn prooi en sleept dien niet. Zijt zelfstandig, want zelfstandigheid is het hoogste doel, niet alleen van het onderwijs, maar van het leven, dien grooten onderwijzer! Als het kind kan loopen, werpt het zijn valhoed ter zijde, en wanneer de geest volwassen is, schudt hij den leiband af. Wat gij van anderen leert, is op zich-zelf niet veel: de ware leermeester is met u geboren en woont in u; het is — uw betere mensch. Ook de uitnemendste leeraar kan niet meer doen dan den geknevelden adelaar de vlerken ontbinden: wilt gij vliegen, dan moet gij uw eigen vluchtspijeren beproeven. Geleerdheid is een zielepijs, maar gij zijt

vergeefs gespijsd, als gijzelf het voedsel niet verteeren kunt en in levenskracht herscheppen. Proef en beproef dus zelf, versta, denk, want eerst daardoor wordt de kennis uwe kennis en komt uwe wetenschap tot bewustheid. Het geloof moet het kind der overtuiging zijn, of het is een bastaard. Daarom, herhaal niet in den blinde wat gij hoort, want het onbegrepen woord is een wind en bij veel spraaks vaak luttel zaaks. De zelfstandige is, overal op het gebied der geesten, een bevoegde getuige, al zijn ook zelfs zijn gaven gering; maar de onzelfstandige blijft onmondig tot zijn dood en zijn zeggen geldt voor de vierschaar niet.

ESAIAS TEGNÈR.

Het waarachtig, harmoniesch-menschelijk leven is niets anders dan dat goddelijk leven, waartoe wij allen geroepen worden. Dat leven heeft in Christus een tastbaren vorm aangenomen, vleesch van ons vleesch, been van ons gebeente. Wat de mensch kan zijn, voor den mensch, voor zijn God, voor zich-zelfen, is in Christus veraanschouwelijkt. Daarom wordt niemand waarachtig menschelijk, dat is: goddelijk, die niet christelijk wordt, en alleen als wij Christus gelijkvormig worden, zijn wij menschen, zijn wij „Gods geslachte.” Daar zijn er, die naar een ontwikkeling streven, die een toegroeien is, waar verstikking op volgt: dat is de éénzijdige, waarbij het evenwicht is gebroken en de orde gestoord. Daar zijn er, die naar een wijsheid streven, die in tegenspraak is met Christus' woord; naar een zelfgevoel, dat hoogmoedig afsteekt bij Zijn oodmoed; naar den glans eener deugd, die niets heeft van Zijne heiligheid. Maar evenmin als hun toestand aan het voorbeeld beandwoordt dat in Christus is, evenmin stemt hij overeen met Gods wil en des menschen bestemming, en daarom is hij niet dan zelfbedrog. Neen, de mensch Jezus alleen — dat

wij het nooit vergeten! — is het beeld der volmaaktheid. Nederig moeten wij worden gelijk Hij geweest is, en daardoor verheven boven de ijdelheid der waereld. Liefderijk moeten wij worden gelijk Hij geweest is, en daardoor rijk aan zegen voor onze broeders. Los van de aarde met haar lief en leed moeten wij worden gelijk Hij geweest is, en daardoor koninklijk rijk in het Vaderhuis Gods. Wij moeten gelijk Hij werken zoolang het dag is, opdat onze werken ons volgen als de nacht komt en wij tot het Betere Licht gaan. Wij moeten den Vader gehoorzaam worden, en daardoor met onzen Heer op vrije vleugelen zweven boven de wisselingen van ons lot. Wij moeten, gelijk Hij, gewillig worden tot alle lijden dat God ons oplegt, en door het een als het ander met Hem erfgenamen worden des eeuwigen levens. Dat alleen is ware, gelijkmatige ontwikkeling, waarbij verstand en hart tot zijn recht komt en het geweten de weegschaal houdt, zoodat noch de koele rede noch het onbesuisde gevoel aan onze daden den doorslag geeft. Verzuim dan, o jongeling! geene gave die in u is. Tracht een Geheel te zijn. Groote talenten heeft onze eeuw overvloedig, maar de groote persoonlijkheden, wáár zijn ze?

Dr. J. P. LANGE.

Eigenaardige werkkring van man en vrouw.

„De Man ga uit tot zijn werk en naar zijnen arbeid tot den avond toe”, zegt de Psalmist (Ps. CIV: 23). Hij kieze de uitwendige werkzaamheid tot zijn taak, het openbare leven tot zijn gebied, de waereld tot zijn schouwtooneel; wat zeg ik? hij werke voor het aangezicht der Engelen en stelle zich in betrekking tot het Heelal. Nooit kan hij te ver den naam en het beeld dragen van den God, Wiens vertegenwoordiger hij zijn moet, niet alleen op aarde maar voor de geheele schepping.

Den drang, die hem naar buiten roept, te weêrstaan, om zich op te sluiten in het hoekjen van den huislijken haard, zou van zijnen kant weekelijkheid zijn en een vergeten van zijne roeping: hij had dan nog maar een spil in zijn handen en een spinrokken voor zijn voeten te nemen.

Maar met de Vrouw is het geheel anders gelegen. Die haard is haar eigen schouwtooneel; dat huislijk leven is haar gebied; die inwendige werkzaamheid is hare taak, en die lange lokken, waarmeê de Apostel haar omsluierd wil zien, (1 Kor. XI: 15) zijn het zinnebeeld van geheel een verborgen en stil bestaan, binnen welks grenzen de eerste verplichtingen van hare kunne het getrouwst en het eervolst worden nagekomen. „De vrouw” — zegt Lamennais — „is een bloem, die alleen in de schaduw haar geur verspreidt.” Zich op den achtergrond te plaatsen, zachtmoedig en vriendelijk slechts voor de haren te arbeiden, het huis te bewaren, de huishouding te bestieren, zietdaar hare zedige eerzucht!

Als de wijze Spreukendichter ons eene „woelachtige, weêrestrevice” vrouw schildert, „wier voeten in haar huis niet blijven, nu buiten, dan op de straten zijnde” (Spreuk. VII: 11, 12), zoo herinnert gij u, welk eene vrouw hij bedoelt.

Is ook niet juist deze nederige werkkring, dien wij der vrouwe aanwijzen, in treffende overeenstemming met geheel hare persoonlijkheid? Die lenige maar brozer gestalte, die sneller maatslag van heur hart, die hooger prikkelbaarheid van haar zenuwgestel, die teêrheid harer zintuigen, ja zelfs die fijnheid van haar gelaatstrekken, alles maakt haar tot het zwakste vat (1 Petr. III: 7) en van nature ongeschikt tot de aanhoudende, eenvormige zorgen, staatszaken, nachtwaken in het kabinet, tot alles wat naam geeft in de waereld.

ADOLPHE MONOD.

De Man moet vooruit
 In 't strijdperk van 't leven,
 Moet werken en streven,
 Moet zweeten en zwoegen,
 Moet planten en ploegen,
 En jagen naar buit.

Dan daalt uit den hemel de zegen des Heeren,
 Gevuld zijn de schuren, de schatten vermeëren,
 De ruimte verdubbelt, het Huis zet zich uit! -
 En binnen de wanden,
 Dáár rept zich de Vrouw,
 Dáár steekt zij de handen
 Met vlijt uit den mouw.
 Haar zorgen verhoogden
 Het eerlijk gewin;
 Zij dwingt met haar oogen
 Het gantsche gezin:
 De dartelsten leert ze,
 De wildsten regeert ze,
 Door wijsheid en liefde gevierde vorstin.
 Zij spint bij het rokken de snorrende draden,
 En vlijt in den winkel, in geurige laden,
 Op blinkende planken haar voorraad ter neêr,
 Het sneeuwwitte linnen, het ragfijne garen;
 En weet aan het Goede ook het Schoone te paren,
 En — rust nimmermeer!

SCHILLER.

Twijfel er niet aan, de vrede, de vreugde des Huisselijken Levens hangt hier van af, dat ieder zich binnen de grenzen van zijn eigen roeping houde. Menig veelbelovend Huishouden is daardoor alleen bedorven, dat het de werkzaamheden door één warde, die God en de Natuur onderscheiden hebben. De Man moet naast God het middenpunt zijn van het bestaan der Vrouw: met den naam, die haar vroeger eigen was, moet

zij langzamerhand in hem haar eigen roem en eigen wil verliezen. De man treedt te voorschijn: de vrouw verberge zich. De man beurt den scepter: de vrouw zij in stilheid, en vermijde zelfs den schijn van hovaardij of heerschezucht. Zijn lof zij hare eer; ja, de vrouw-zelve moet de lof des mans zijn, niet door een uitwendigen glans, dien zij noch geven noch behouden kan, maar door een reinen wandel, dien elke man aan elke vrouw als toonbeeld voor oogen kan stellen, met het woord des wijzen: „Een goede vrouw is haars heeren kroon.”

ADOLPHE MONOD.

Man en vrouw hebben er evenveel belang bij, elkander in het begin van hun verbond alle kleine ergernissen te besparen. Iedere kleinigheid kan den pas uitgebotten bloesem vernielen, en het zuidenwindtjen-zelf kan de jonge loten van den wijngaard, als zij pas beginnen te zwellen, in beweging brengen. Maar als zij door tijd en verharding tot de stevigheid van een stam verstijfd zijn, en onder de warmte der zon en de kussen des hemels hunne ranken hebben vastgemaakt, dan kunnen zij de stormen van het noorden afwachten, en het luid gerucht des onweders doorstaan, zonder te breken. Zoo is het ook met een jeugdig Paar!

Bisschop TAYLOR.

Laatste en eerste van Gods gaven,
 Kroon der schepping, is de Vrouw!
 Schoonheid werd ze, opdat zij laven,
 Zwakheid, dat zij sterken zou.
 Als uit fijner stof geweven,
 Zweeft ze, zeegnend met haar leven,
 Tusschen Mensch en Engel in:
 Zichtbaar beeld van d'Albehoeder,
 Is ze als Vrouw, als Gade, als Moeder,
 Een drieëenigheid van Min.

Ze is geschapen tot vertroosten ;
 Ze is een geur van lieflijkheid ;
 Ze is den man de star van 't Oosten ,
 Die tot Jezus' kribbe leidt.
 Ze is een dak in alle orkanen ;
 't Booze wendt ze met haar tranen ,
 't Droeve met haar lachjens af.
 Kindren zijn haar kostbaarheden ,
 Haar festijnen , zielsgebeden , —
 Wieg des hemels is haar graf.

J. J. L. TEN KATE.

Het is zielverheffend, wanneer ik twee menschen, onder één en denzelfden last gebukt, verbonden tot éénerlei plichten en door één beginsel beziel, elkander overgelukkig aan het overstelpte hart zie vallen. En wanneer dit, bovendien, twee menschen doen, die reeds des levens rouwkleed, de grijsheid, dragen, wier wangen reeds zonder blos, wier oogen zonder vuur zijn, en wier aangezichten door duizend doornen tot afbeeldsels van het lijden zijn gegraveerd: wanneer dezen elkaâr omhelzen, met zoo moede, oude armen, en den rand des grafs zoo nabij; en wanneer dezen dan zeggen of denken: „Alles is ons afgestorven, maar niet onze liefde! Wij hebben lang met elkander geleefd en geleden, nu willen wij ook tegelijk den dood onze handen toereiken, en ons samen laten wegvoeren!” dan roept alles in ons uit: „O Liefde, uw gloed is boven den tijd! Hij ontvonkt noch aan de vreugde, noch aan het roosjen der wangen; hij dooft niet uit noch onder duizend tranen, noch onder de sneeuw der jaren, noch onder de asch — der geliefde-zelve! Hij dooft niet uit, en Gij Algoede! indien er geen Eeuwige Liefde bestond, dan zeker bestond er in het geheel geen liefde.”

JEAN PAUL.

III.

'S LEVENS KRACHT.

VAST GELOOF. — BLIJDE HOOP. —
REINE LIEFDE.

En nu blijft Geloof, Hoop, Liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de Liefde.

1 KOR. XIII: 13.

HET GELOOF IN GODSVRUCHT WERKZAAM, DE KRACHT TOT OVERWINNING.

Wij hebben vroeger den strijd tegen de verzoeking der zonde, ook uit Jozefs voorbeeld leeren kennen, in zijn waren aart; en hij is ons moeilijk, maar mogelijk, ja, noodzakelijk gebleken. Toch komt het er boven alles op aan, hoe wij hem strijden. Daarom maakten wij melding van een bezielend beginsel, dat ons moet sterken en besturen in den strijd. Hier nu is de plaats op dat beginsel te wijzen. Het is: een oprecht geloof, in ware Godsvrucht werkzaam. Zonder dat, zijn wij blind en blijven wij blind; maar bezitten wij het, dan hebben wij ook het eerste vereischte om den strijd met den besten uitslag te voeren, namelijk: de verlichte oogen des verstands, waardoor wij den rechten blik slaan naar binnen, den rechten blik naar buiten, den rechten blik naar boven.

Het Geloof geeft ons den rechten blik naar binnen; dat is: het herinnert ons wie wij zijn, die tot zonde verzocht worden.

„Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?” riep Jozef uit; en daarbij rezen zijn gantsche toestand en zijne volle roeping, al zijne voorrechten, al zijne verplichtingen, in helder zelfbewustzijn voor zijnen geest. „Sta ik niet met God in verbond?” zóó was het daar binnen. „Heeft Hij mij niet

afgezonderd als Zijn gunstgenoot, en met weldaden overladen? Staat het mij vrij, die weet welke de hope mijner roeping is, balddadig den band te verbreken die daar is tusschen Hem en mij? Neen! ik allerminst mag Hem bedroeven en schandvlekken, of ik zou de ondankbaarste aller menschen moeten heeten!"

"Heb God lief boven alles en uwen naaste gelijk u-zelfen!" dat is het eerste en het grootste gebod. En wat anders dan het Godvruchtig Geloof des harten kan ons bekwaren om dat gebod te houden? Indien reeds een Jozef er door bekrachtigd werd om te overwinnen, wat moet het dan in ons niet werken, die méér nog dan Jozefs voorbeeld voor oogen hebben, die op Jezus worden gewezen, in Wien God ons heeft uitverkoren om „onberispelijk te zijn in de liefde." Hoe? gij zoudt zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God: gij — die gedoopt zijt in Zijnen driemaal heiligen naam? gij — die geroepen zijt tot een eeuwig leven? gij — voor wien Christus leed en stierf? gij — die uit de duisternis zijt getrokken tot Gods wonderbaar licht? gij — die de zonde gestorven zijt, hoe zoudt gij nog in de zonde leven? gij — die uw broeder moet behouden van de dwaling zijns wegs, hoe zult gij hem medeslepen in den poel des verderfs? — Gij wilt het niet, gij kunt het niet. En eer gij zóó diep kwaamt te vallen, eer gij zóó zoudt vergeten waartoe gij begenadigd zijt van God en de menschen, wilt gij liever strijden, ook ten bloede toe; want gij weet Wien gij toebehoort met lichaam en ziel!

Ja, het Geloof is de overwinning die de waereld overwint; en dat te meer, omdat het Geloof-alleen ons ook den rechten blik naar buiten geeft.

Om den vijand met vrucht te bestrijden, moeten wij weten wie hij is. Het Geloof nu openbaart ons welke de zonde is, waartoe wij verzocht worden.

„Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?“ riep Jozef uit, en daarbij stond de daad, waartoe hij verlokt werd, in al hare afschuwelijkheid voor zijne ziel. Mocht zijne verleidster haar gering achten, mocht gantsch Egypten haar als geoorloofd beschouwen, ja, mocht de geheele waereld hare welvoegelijkheid bepleiten — alzoo Jozef niet! Hij noemt de zonde bij haren waren naam. Zij is hem niet alleen een kwaad, en reeds dáárom verwerpelijk, maar een groot kwaad bovendien, met Gods vloek gestempeld. Tegenover de lokstem des vleesches: „Verblijd u en geniet!“ hoort hij de wekstem des gewetens: „Gij zult geen overspel doen!“ Achter het engelenlichtkleed der lachende Vreugde ziet hij de satansgestalte van het wroegend Berouw, en die ééne blik is genoeg om hem meer dan overwinnaar te maken. O, hoe gunstig steekt deze Jozef af tegen zoovele jonge menschen, die het woord niet willen gelooven dat elke zonde uit den Booze is en een stap nader tot den afval van God! Voor hoevelen is de zonde, en vooral de zonde der zinnelijkheid, die zoo natuurlijk en vergeeflijk schijnt, louter scherts. En hoevelen dragen vrijwillig de kluisters der ongerechtigheid en dienen alzoo den duivel. En hoevelen is dat woord een spot, een levenloze stroopop, omdat de schrik voor de macht der duisternis nog nimmer hun ziel heeft doorhuiverd. Niet gij alzoo, mijn jonge vriend, die de waereld zoo even zijt ingetreden! Ontveins u de verdoemelijkheid van het kwade niet. Wat zoudt gij geld uitwegen voor 'tgeen geen spijs is, alsof het gif niet zou dooden, al noemt gij het brood? Bedenk het, elke zonde, hoe gering zij ook schijne, is overtreding van Gods wet, is oproer in Gods zedelijke waereld, is een balddadige schennis van het Godsbeeld in den mensch en een schakel aan de keten van het eeuwig verderf. Sta dan

in 't Geloof en weersta den Booze, en hij zal van u vlieden!

Maar sla dan ook den rechten blik naar boven, opdat gij volharden moogt tot den einde toe. Ook dezen geeft het godvruchtig Geloof alleen, want het herinnert ons bij elke verleiding tegen wien wij verzocht worden te zondigen.

„Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God?” riep Jozef uit, en daarbij stond het beeld des Gods, met Wien hij te doen heeft, in al Zijne ontzachlijkheid voor zijn geest. Neen, hij weet het, niet alleen tegen zijne meesteres zou hij zondigen, als hij haar niet waarschuwde voor den gruwel, waaraan zij hem medeplichtig wil maken; niet alleen aan zijn aardsehen meester zou hij zich vergrijpen, als hij diens eere schond en diens huisselijken vrede verwoestte, maar tegen God, tegen God vooral, tegen zijnen Heer in den hemel, zou hij zondigen wanneer hij den beker der begeerlijkheid dronk. Ja, elke zonde, ook de zonde tegen onzen naaste, ook de zonde tegen ons-zelfen, is allereerst en in volle beteekenis zonde tegen God. En welk een is Jozefs God en de onze? Hij is een heilig God, die te rein van oogen is dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen. Zonde strijdt tegen Zijne natuur en Zijnen wil, tegen Zijne liefde en Zijn oogmerk: daarom haten zij de zonde, die God liefhebben. Hij is een rechtvaardig God, die een iegelijk vergelden zal naar zijne werken, naar 't geen hij gedaan heeft in het vleesch, hetzij goed, hetzij kwaad. Hij is een almachtig God, die macht heeft, nadat Hij gedood heeft, onze ziele te verderven in de hel. Hij is een alwetend God, die in 't verborgen ziet, die al onze werken weet, die ons kent en doorgrondt, en het diepst verholene eens zal brengen in het licht. Want weet het wèl: niets op deze waereld is voor altijd verborgen. „Het goud, dat eenwen lang

zonder dat iemand er iets van bevroedde, in den grond heeft gelegen, komt ten een of anderen tijd te voorschijn. Het zand verraadde den voetstap, die het betreden heeft, het water werpt het lijk van een verdronkene weder omhoog op de verklappende oppervlakte. Zelfs het vuur laat in de asch de bewijzen na wat er in verteerd is. Haat breekt de geheime kerkmuren der gedachten door en straalt de oogen uit, en Liefde vindt den Judas die met den kus verraadde. Zie waar gij wilt, de onvermijdelijke wet der openbaring is eene natuurwet; en dat een geheim op den duur bewaard is gebleven, is een wonder dat de waereld nog nooit heeft gezien (1).” — God is, bovendien, en wat ons alleen reeds genoeg moet zijn, de barmhartige en genadige, de God van ons leven, onze Vader in Christus die niets anders deed dan ons zegenen. „O goedheid Gods, nooit recht geprezen! is hij een mensch dien Gij niet treft?” en heeft hij zijnen christennaam niet verbeurd die nog willends en wetends tegen Hem kan zondigen, die ons mint met een eeuwige liefde? Neen, voorzeker! Die ook maar een vonksken Geloof in 't binnenste voelt gloeien, hij voelt zich bemoeidigd en versterkt; hij voelt zich van boven bezielde en gewaepend tot den goeden strijd tegen elke verzoeking tot zonde.

J. J. L. TEN KATE.

Het Geloof is en blijft de Mozesstaf, en een groote beproeving is altijd nog gelijk de Roode Zee. De kinderen Gods trekken droogvoets door den vloed: ofschoon de dood in de op-een-gestapelde golven met groote oogen en van alle kanten in het hart ziet, nochtans doet hij geen kwaad. De kinderen

(1) Wilkie Collins.

der waereld echter komen er in om; want niet Gods, maar hun eigen wil heeft hun den weg gewezen.

BETTINE.

Het Geloof in God doet nog dagelijks wonderen, en de hoop op den hemel overwint de hel. Den menschen helpt geen kracht zonder God, en ijdel blijft alles wat op sterfelijke krachten gebouwd wordt. Een vroom en geloovig man heeft het rechte pantser om de borst gesespt en de echte wapenen aangedaan: het kinderlijk vertrouwen op een almachtig Vader en het gerust geweten in een trouwe borst.

ERNST MORITZ ARNDT.

Het sterk Geloof eens christens is geen vast geloof in zijne eigene liefde tot Christus: het is een vast geloof in de liefde van Christus tot hem. Hij mist de kennis zoowel van zichzelf als van den aard van het ware Christendom, die gelooft dat hij Christus altijd lief heeft. Het Geloof kent tijden van beproeving en worsteling. Het Geloof koestert en voedstert iedere deugd; het Ongeloof vermoordt ze allen. Duizende gebeden zijn als bij de geboorte verworgd door het Ongeloof. Ja, het Ongeloof staat schuldig aan kindermoord: het heeft menige kinderlijke bede doen verstommen, menig hemelsch lofied verstikt, menig edel voornemen doen versterven, gelijk de nachtvorst een teederen bloesem doodt. Menigeen zou met apostolischen moed het evangelie van zijnen Meester hebben verkondigd, maar het Ongeloof was hem te sterk. Maak een reus eerst ongeloovig, en hij zal een dwerg worden. Het Geloof is de Simsons-hairlok van den christen: snijd dien af, en gij kunt hem ook de oogen uitsteken, omdat hij onweêrbaar en

hulpeloos wordt. — Elke andere zonde vergrijpt zich, om zoo te zeggen, aan hetgeen buiten God ligt, maar het Ongeloof heeft het gemunt op hetgeen hem tot God maakt: het beleedigt Zijne waarheid, het ontkent Zijne goedheid, het loochent Zijne deugden, het lastert Zijn wezen. Daarom haat God van alle dingen het eerst en het meest het Ongeloof, waar en hoe het zich ook vertoonen moge. Want het Ongeloof verandert meermalen van vorm dan de maan van de eene schijngestalte in de andere overgaat, en verwisselt sneller van kleur dan het kameleon. Een oude volkslegende vertelt, dat de booze zich, nu in deze, dan in gene gedaante laat zien. Nu, van Satans eerstgeboren zoon is dit waar, want de gedaanten die het Ongeloof aanneemt, zijn legio. C. H. SPURGEON.

Onmisbaar is het Geloof voor onze behoefte aan troost en hoop in een leven van velerlei teleurstellingen en vergankelijkheid. Er zijn lichtzinnigen, wie de pijl der smart nauwelijks de schorse des harten raakt; zelfs edeler zielen, door den tijd of hernieuwd geluk geholpen, vergeten menig klein verlies. Maar is de vlijm der smarte doorgedrongen tot in het binnenste der ziel, hebben wij verliezen geleden, die geen later winst ons ooit kan vergoeden, dan is de waereld, met al wat zij heeft en geeft, te arm om ons troost te schenken; dan is voor de schrijnende wonde een koeler balsem noodig dan die de handdruk des vriends of de glimlach der fortun ons belooven kan; dan richt zich het weenend oog onwillekeurig naar Boven en smeekt om hulp en genezing van diezelfde onzichtbare hand die zoo pijnlijk heeft geslagen. Want „als de rampspoed daar is, zoekt men God,” en menig onbuigbaar gemoed, dat lang zonder God in de waereld was, leerde ten dage der beproeving

de Eenige Bron van allen vrede zoeken en het hoofd buigen onder de handen des Kastijders. Wáár is troost bij de raad-selen des levens, dan in het Geloof aan den Albarmhartige, die een vergelder is dergenen die Hem zoeken, die de haren op ons hoofd, de tranen in onze oogen heeft geteld, die niet beproeft boven kracht en met de bezoeking ook de uitkomst geeft? Heeft onze Heiland-zelf niet Zijn eenige troost gevonden in de bede des Geloofs: „Vader! indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van mij voorbijgaan.” En indien Hij, die de Zoon is en naar den geest volwassen, dit noodig had, hoeveel meer wij, de jonger broeders, de zwakke, onmondige kinderen! Hoe? wij zouden het Geloof kunnen missen, dat alleen een licht is op ons pad en een lamp voor onzen voet? Wij zouden zonder dat geloof de kronkelpaden des levens doorwandelen en niet vertsagen? Wij zouden in het huis onzes geluks muur bij muur zien waggelen en verbrokkelen, en welgemoed blijven? Zonder Geloof aan een eeuwig erfdeel en een aanstaand weder-zien, zouden wij aan het sterfbed onzer dierbaren staan, en niet vertwijfelen? O gij, die, hoe jong, reeds smarten hebt gedragen! ú behoeft men niet te betoogen hoe onmisbaar den armen pelgrim door dit dal der schaduwen, het licht des Geloofs is. En wie heden nog onverschillig op dezen grootsten zegen der Menschheid nederziet, voor dien zal de dag eenmaal komen, al ware het ook eerst de dag van zijn dood, op welken zijn angstig kloppend hart versmachten zal naar een steun die niet ontzinkt en die nergens te vinden is dan in Hem, van Wien het alles afdaalt, lief en leed, armoê en rijkdom, leven en dood; die den last oplegt en opheft; het kruis plant en bloeien doet; die ook uw grafsteen een drempel maakt van Zijn Vaderhuis, en allen nood, ook den bangste en langste, in eeuwige vreugde herscheppen

kan. Geloof! en uwe ziel wordt ziende: zij ziet God en den Hemel en — daarin zichzelf! Dr. C. F. W. PANIËL.

De Jonkheid is de rechte tijd tot geloof en godzaligheid. Hoe? om voor het Aardsche Leven een bruikbaar mensch te worden, moet men zich van der kindschheid af aan allerlei oefening en inspanning getroosten; en om voor het Leven des Hemels geschikt te worden, zou men kunnen wachten tot men oud en versleten is? Hoe? hij zal in later jaren gebrek lijden, die niet vroeg geleerd heeft voor zijn dagelijksch brood te werken; en het geestelijke hemelbrood, waarvan wij de gantsche eeuwigheid lang zullen leven, zou altijd gereed liggen, zoodat we zonder de minste moeite, nauwlijks de hand zouden hebben uit te steken om het te grijpen? Neen! het is noodig, dat onze aanleg voor het Goddelijke ontwikkeld, dat ons gemoed voor het Hemelsche vatbaar, dat onze geest nòch door het lijden van een lang leven, nòch door de begeerlijkheden eener losbandige jeugd ondermijnd is geworden; dat wij niet door een doelzotten zwerftocht door de woestijn der armzaligste alledaagschheid, of in een maalstroom van verdoovende en doodende werkzaamheden, al het Hoogere afgestorven zijn. Hoe spoedig verdampt bij een aardschgezinde jeugd de warmte des gevoels; hoe snel vermindert vaak bij haar de meest beloovende aanleg; hoe ongemerkt heeft het karakter een plooi gezet, die zonder een wonder van genade niet meer verdwijnen zal. En nu zou het gemakkelijk wezen alle ingewortelde dwalingen eensklaps uit te roeien; de waereld der zinnelijkheid, — de éénige waereld, helaas! die men kent, en wier beelden de ziel vervullen! — op eenmaal te verzaken, om de dingen te zoeken die Boven zijn, daar Christus is zittende aan de rechterhand Gods? —

Men zal het beproeven en — het niet vermogen; men zal zich willen opheffen en — men zal te dieper nederzinken, onder de bittere ervaring van de waarachtigheid van 's Heeren woord: „Ik ga heen, en gij zult Mij zoeken, en in uwe zonden ster- ven; waar Ik heenga, kunt gij niet komen.” Thands, bloeiende Jeugd! wandelt gij nog in het Paradijs, waar Gods stem u te gemoet komt in het ruischen van den wind. O, luister naar haar, dan zal zij u altijd nabij, dan zult gij altijd in dit Para- dijs blijven. Maar hebt gij eenmaal het banvonniss verdiend, dan zult gij God slechts in onweders, slechts in gezanten met vlammend zwaard, ach, misschien in het geheel niet erkennen!

.
 En gelijk de Jeugd alzoo de ware tijd is, om het hart voor het Christelijk Geloof te ontsluiten, zóó wordt door het Geloof evenzeer het geluk der Jeugd als dat van den lateren leeftijd verzekerd.

Dwaasheid ware 't te meenen, dat alleen de stramme, weg- stervende grijsheid, aan het einde des levens, het Geloof noodig heeft als een laatste troost, als een schrale vergoeding voor al wat de tijd ons ontnam. Dwaasheid, te wanen, dat de Jeugd daarentegen, ook zonder deze hulpe, alleen uit de kracht harer natuurlijke gaven, het reinste en volmaaktste genot kan smaken. Wel ziet de Jeugd alle dingen in een helderder licht; wel zijn de indrukken dieper, die zij ontfangt; wel schijnen de plichten gemakkelijk, die haar worden opgelegd; wel schijnen de zorgen gering, die haar wenken. Maar is dit genoeg om de Jeugd gelukkig te maken? Hare vreugden zijn levendiger, maar zij zijn het dikwijls in dermate, dat zij zich-zelve bederven; want het te-veel verstoort de kalmte, die de eerste voorwaarde is tot wáár genot. En juist diezelfde prikkelbaarheid van gevoel en

verbeelding verdubbelt ook de bitterheid van onaangename ervaringen, en doet vaak uit de nietigste oorzaken de wezenlijkste droefheid ontstaan. Hoe kan haar de vrijheid tot een last worden, die dan eerst ruste gunt, als men haar aan een of andere hartstocht gevangen gaf. En welk een ruste! en welk een hartstocht! Is niet al de kommer van rijper jaren vaak nauwelijks noemenswaardig in vergelijking van de slingerende hoop en vrees, het angstig verlangen, de innerlijke tweespalt, de radeloze wanhoop van het jeugdig hart, dat in zijn driften verstrikt is? Maar juist dáárom dan ook kan de Jeugd alleen gelukkig zijn, als zij zich ontsluit voor het Geloof. Het Geloof voert haar op in een beter waereld, waar de rust wordt gevonden en de ziel stille is voor God. Het Geloof beteugelt de hartstochten door de kracht der genade. Het Geloof tempert de aardsche blijdschap door de Hemelsche; en slechts als de jeugd dit middelpunt gevonden heeft, en van dáár uitgaat in de waereld, wordt zij ook in de waereld gelukkig, niet omdat zij jong, maar omdat zij jong en vroom is, want Jeugd en Godsvrucht is een dubbelde Lente!

En zoo nu zelfs de Jeugd hare volle gehalte alleen door de Godsvrucht ontfangt, hoe kunnen wij dan verwachten zonder haar te zullen bestaan, als de kwade dagen komen, waarin men zeggen zal: „Ik heb geen lust in deze dingen!” als al die voorrechten verdwijnen, die wel het geluk-zelf niet uitmaken, maar die toch een schijn van geluk kunnen te voorschijn roepen; als het gevoel verkilt en vertraagt; als de last van den plicht verdubbelt, in gelijke mate waarin de lust tot den plicht vermindert; als men aansprakelijk is geworden voor den bloei en de welvaart van geheel een gezin, als aller hoofd, aller hart, aller hand; als, eindelijk, een langer levensduur die rampen

en verliezen aanbrengt, die de Jeugd niet kent of uit lichtzinnigheid loochent? Hoe wanen wij het Geloof te kunnen ontbeeren, als uit den man een grijsaard geworden is, wiens oog zich allengskens sluit voor het licht, wiens gebogen gestalte den grafkuil te gemoet wankelt?

O, wel gelukkig als deze tijden komen, wel gelukkig hij die vroeg reeds vroom was! Want zijn loon is een eeuwige jeugd, een eeuwig onveranderd, frisch, innerlijk leven, dat onder alle wisselingen des lots, bij lief en leed, bestaan blijft, tot het eens in den Hemel wordt verjongd en vernieuwd. Bij den diepsten ernst, bij de grootste inspanning, bij de zwaarste zorgen, verlaat hem de vatbaarheid niet voor elken heilzamen indruk, noch de blijdschap over al wat Schoon en Goed is, noch de helderheid des geestes, noch de opgeruimdheid des gemoeds, die ook de geringste vreugde niet versmaadt, omdat zij in de kleinste gave de groote liefde des Gevers smaakt. En wat meer zegt dan dit alles, hem blijft de vaste blik op God en op het Geheel, waardoor hij ook het schijnbaar onbeduidende zijner dagelijksche bezigheden en betrekkingen adelt.

Hem willen wij niet beklagen, als hij met bevende schreden des levens eindpaal nadert; neen! maar dan, juist dan, willen wij hem met de bloeiendste, ja zelfs met de vroomste Jeugd vergelijken, en bekennen dat hij nog gelukkiger is dan zij. Want, wat zij nog doen moet, heeft hij reeds gedaan. In den strijd, die haar nog te wachten staat, heeft hij reeds gezegevierd. Met deze waereld heeft hij afgerekend, want zijn doen en werken is bijna volbracht. Maar des te dichterbij en des te heerlijker blinkt de toekomstige waereld hem tegen, die waereld, waarin hij, na een snellen overgang, verplaatst zal worden; waar hem, te midden van de Heiligen, alle Engelen

en Zaligen, een hooger, schooner werkkring zal worden aangewezen. Derwaards zijn de „vrome, vroeggestorven vrienden” hem reeds vooruitgegaan, en het zou kunnen schijnen dat hij eenzaam zijn pad bewandelde, omdat de vroolijke Jeugd zich van hem terugtrekt. Maar hij is niet eenzaam noch verlaten. In zijne stille uren verzamelen zich zijne lang verscheiden dierbaren rondom hem heen: hij herdenkt hun leven, hun liefde, hun trouw, hij gedenkt hunnen dood; want hun ontvloten geest liet een blinkend spoor na, dat hem den weg aanwijst, dien ook hij straks zal hebben te gaan. Hoeveel verhevener en zaliger is zijn laatste avondmaalsviering dan zijn eerste! Toen was hij, bij al zijn Geloof, toch nog verder van dien Heiland, Wiens lichaam voor hem verbroken, Wiens bloed voor hem vergoten werd. Nu is hij Hem zoo nabij. Weldra wordt zijn Geloof in aanschouwen verwisseld. Niet meer door teekens, neen! door woorden uit Zijn mond, door den aanblik Zijner verheerlijkte gedaante, zal de Verlosser tot hem spreken. „Wel mijner,” zal hij dan zeggen, „dat ik aan mijnen Schepper gedacht heb in de dagen mijner jongelingschap!” — En: „Wij ook willen onzen Schepper in de dagen onzer jongelingschap gedenken!” dat zullen zijne kinderen herhalen, hoe meer zij het glimlachend gelaat des gestorvenen beschouwen: „opdat wij leven en sterven zooals hij!”

DR. FRANZ THEREMIN.

D E H O O P.

Wat u ook gebeure in de waereld, jonge mensch! laat de Hoop, de ware en de goede Hoop, de Hoop op God, niet

varen. Hoop is een klein woord, maar dat groote dingen belooft. Het is een der krachtigste roerselen van het menschelijk hart. Zij is dan ook aldoordringend, en daarom even algemeen als noodzakelijk in deze door de zonde kranke waereld. Zij is de zonneschijn der kindschheid, de wakende droom der jeugd, en het verrukkend vizioen van den rijpen leeftijd. Zij is de zomer der ziel, de hefboom der fortuin, de lamp des ongelukkigen en de gereede vertroosting bij dagelijksch leed. Zij is, met één woord, de heerlijke muziek der toekomst, die, als met de tonen eener fluit den verbijsterden geest toespreekt, wanneer deze uitziat naar de onbetreden woestijn der naderende jaren.

Onze natuur is een verbeidende. Het menschengeslacht spoedt zich, gelijk een grootsche rivier, naar de Stille Zuidzee der toekomst. Wij zijn allen, uit kracht van onzen aangeboren aart, erfwachters van het Aanstaande. De God der Hope heeft ons een hoopvollen geest gegeven, en men ziet ons luchtkasteelen optrekken te midden der schoonheid van beter dagen in een gedroomd verschiet, opdat wij des te gemakkelijker de lasten zouden tillen en de beproevingen van deze tegenwoordige waereld doorstaan. En God heeft onafgebroken Zijne menigvuldige wijsheid getoond, door zich tot deze hoopvolle natuur te wenden. Hij heeft reeds in Eden zóó gesproken als nodig was om de hoop te verlevendigen, toen zij bijna was uitgebluscht door 's menschen treurigen val; en Hij heeft haar onophoudelijk nieuw voedsel geschonken, bij het wegsnellen der eeuwen.

WILLIAM REID.

Houd de Hoop in het hart! — Waar de hoop is, is God.

Voor een eeuwigheid zijt gij geschapen.

Die de' starren bestiert, Hij bestiert ook uw lot,
 En die Wachter zal sluimren noch slapen.
 Die 't heeal heeft gewogen, Hij woog ook uw kruis.
 Vele woningen geeft Hij den Zijnen;
 Maar de beste het laatst: — naar het Vaderlijk Huis
 Voert de wisslende tent der woestijnen.

Houd de Hoop in het hart! — Ook al wankelt uw tred,
 Ook al stuit gij op eenzame stranden!
 Daar zijn waerelden ginds, zonder rimpel of smet,
 En — God gaf u de reiskaart in handen.
 Uit de diepte naar boven voert Een u al voort,
 Naar het licht uit het wolkengewemel:
 De magneetnaald wijst ook onder stormen naar 't Noord,
 En wat hemelsch is, trekt naar den Hemel!

Houd de Hoop in het hart! — Als zij spreekt, wordt het stil;
 Zij verrijkt u door dulden en derven;
 Als gij zwak zijt, geneest ze uw verbrijzelden wil;
 En den dood maakt zij 't eind van uw sterven.
 O, een Hooger dan gij bracht het leven u aan:
 Laat Zij n geest in u werken en wonen!
 En de krans, die Hij greep aan het eind van de baan,
 Zal ook ù als verwinner bekroonen.

J. J. L. TEN KATE.

D E L I E F D E.

De Liefde is dat leven, 't welk de oorsprong aller dingen is, waarin alle schepselen elkander in vreugde ontmoeten; dat leven, dat het aanzijn en het streven van elken mensch in 't

bijzonder verheerlijkt; dat leven, buiten 't welk alles woest en ledig is; dat leven, dat alles aan-éenschakelt en verlicht.

De Liefde is het eerste en het laatste, levenwekkend in elken zaadkorrel, geurend in elke bloem: de ware schoonheid van alles. De slapheid die alles duldt, is even verwerpelijk als de strengheid die alles veroordeelt. Reiniging, klaarheid, innige heiliging, zietdaar wat het binnenste moet vervullen. Jagen wij naar de kracht die de goedheid vormt, en naar de goedheid die de kracht heiligt. Woonde er in ons allen verzoening, dan zou er een hemel dalen in de borst, dan zouden de menschen weldra in een heiligen staat, in een gezaligde waereld leven. Geloof niet, mijne vrienden! dat de aarde een tranendal is. Geloof niet, dat deze waereld een plaats is van lo u t e r beproeving en ellende. God wil, dat het niet zoo zijn zal. Heeft de On-eindige Liefde haar zelve niet tot hare woning gewijd en de volheid van haar wezen in haar geopenbaard? Laat ons elkander liefhebben, gelijk Hij ons heeft liefgehad, en wij zullen deze verborgenheden verstaan. Laat ons God liefhebben, laat ons elkander liefhebben; en wij zullen zien, hoe het leven opklaart, hoe alle bezwaren verdwijnen, hoe zoet het wordt te leven, hoe zorgen en krankten en dood slechts voorbijtrekkende wolken aan den hemel zijn, en hoe wij niet ongelukkig op aarde blijven kunnen.

Laat een ieder zich-zelfen afvragen wat hem het bitterste leed heeft berokkend, en hij zal 't in gebrek van Liefde, bij zich-zelfen of anderen, vinden. In den bodem der liefdeloosheid kiemen nijd, wrok, haat, wraak en al de bittere gifplanten des levens: dáár begint de hel! Maar heiligt uw streven in de Liefde, erkent liefdevol dat van anderen. Elke kracht is op zich-zelve goed; elk talent kan vreugde en nut stichten. Om-

vat slechts alles met deelneming, geeft al wat goed is, eer. Versmaadt geen zuiver-menschelijke bedoeling. Laat een ieder zich in de Liefde ontwikkelen. Het leven heeft plaats voor allen en behoefte aan allen. Alsdan, mijne vrienden! zal allengskens vreugde en vrede in de harten der stervelingen heerschen. Zoo wilde het God. De God der Liefde is ook de God der Vreugde; want Liefde is Vreugde, is oneindige Zaligheid.

Ik herhaal het, laat ons elkander liefhebben gelijkerwijs God ons heeft liefgehad, en er zal vreugde op aarde zijn. De vriend zal zich aan den vriend sluiten, niemand alleen staan in het leven; en het leven zal voor ons allen goed zijn, de schoone en milde aarde zal beter genoten worden, want alle werken der natuur hebben voor het helder oog, voor het welwillend en gelukkig hart, een honderdvoudige waarde.

Zoo willen wij leven, zoo te samen onze aardsche loopbaan ten einde wandelen. En komt dan de avond, dan willen wij het veld zegenen, waarop wij als kinderen der onsterfelijkheid samen speelden. Wij hebben onze uren dáár ten einde gebracht, en terwijl wij de stem die ons terugroept gehoorzamen, zullen wij zeggen: „O Vader! Geveer van alle vreugde en genot! machtig en liefderijk God! ik loof en ik prijs U voor al het goede, dat ik hier op aarde heb genoten. Gij roept mij van hier af. Ik kom gaarne, Vader! Ik weet, Uwe Liefde is eeuwig gelijk Gij-zelf, en de gaven die uit U zijn, mijne in Christus U geheiligde vreugden, mijne vrienden, mijn werkring, hebt Gij voor mij in het Betere Land bewaard, waar ik U nog in-niger zal leeren kennen en vuriger aanbidden.”

C. A. WILDENHAHN.

De Liefde vraagt nooit: „Cui bono? Wáár dient het

toe?" De Liefde vraagt nimmer wat voordeel de Liefde haar zal aanbrengen. De Liefde is uit kracht van haren aart-zelf belangloos en zelfverloochenend. Zij heeft lief ter wille van het voorwerp dat zij liefheeft en om geen andere reden. De Christen behoeft geen bevel, dat hij Christus moet liefhebben, evenmin als een moeder een rechterlijke aanschrijving noodig heeft om haar kind te beminnen. Zij heeft lief, omdat het hare natuur is lief te hebben, zooals de vogel van zelf zingt, en de zon schijnt omdat zij niet anders kan. De geloovige moet Christus lief hebben: ook dat kan niet anders. Wie Christus kent, heeft Hem lief: hier zijn de Kennis en de Liefde één. —

De Liefde is het beste bewijs der vroomheid; maar daarom is de Liefde niet meerder dan het Geloof; want het Geloof is de moederdeugd, uit welke de Liefde haren oorsprong heeft, de wortel waaruit zij ontspruit. — Die niet gelooft, kan niet liefhebben, en die niet liefheeft, toont even daardoor dat hij niet gelooft.

C. H. SPURGEON.

De zuiverste Liefde is altijd tevens de gloeiendste ijver tegen alle onwaarheid en onreinheid: de diepste oodmoed geeft den hoogsten moed.

REUCHLIN.

De wijze, waarop men weldaden bewijst, heeft dikwijls meer waarde dan de daad-zelve. Daardoor kan men den prijs van elke gift verhoogen, of haar al hare gehalte ontnemen. Weinige menschen verstaan de kunst op eene edelmoedige wijze wel te doen, de kieschheid der weldadigheid niet te kwetsen, de last der verplichting niet te bezwaarlijk te maken, niemand de genoten weldaden te verwijten, de schaamte te sparen, den dank te ontwijken en toch het dankbaar hart de gelegenheid niet te

ontrooven om zich van zijn plicht te kwijten. Hij die terstond geeft, blijmoedig en tijdig en ongevraagd, die geeft dubbeld. Geef gaarne, want het is zaliger te geven dan te ontvangen, en de vreugd die men bij anderen verwekt, wordt weldra een vreugd die men zelf smaakt. Geef mildelijk, maar verkwist uwe weldaden niet. Wees dienstvaardig, maar dring uwe diensten niet op. Overleg niet eerst of het wel erkend en beloond zal worden, maar gedenk het woord des Dichters: (1)

»Werp uw weldaan in den vloed
Met een onberoerd gemoed;
Dankt u 't stomme vischjen niet,
God erkent het, die het ziet!''

Behandel uwe beweldadigden met dubbele heuschheid, opdat ze niet wanen, dat gij uwe moeite betaald wilt zien of hun uwe meerderheid wilt doen gevoelen. Meestal is het kiesch van zijne gunstelingen geen wederdienst aan te nemen: somtijds echter is het edelmoediger hun gelegenheid te geven om door kleine diensten, die men hun voor groote kan toerekenen, iets af te doen op de schuld der dankbaarheid, opdat de rekening niet te groot worde. — Onderzoek niet al te streng, of de man, dien gij helpen kunt, zich zijn ongeluk al of niet, geheel of ten deele, berokkend heeft. Wie ter waereld zou wel volkomen onschuldig bevonden worden met opzicht tot de ellenden die hem drukken? Maar kunt of wilt ge niet geven, misleid dan niet door een uitstel dat door u als een afstel gemeend is, noch door een halve belofte die innerlijk een volslagen weigering is. Laat geen loondienaar de onderhandelaar zijn tusschen uwe deernis en anderer ellende, maar bedenk dat

(1) De Turksche Dichter Baki, vertaling van Bilderdijk.

een aalmoes uit de tweede hand koud is, en dat zoo de goede daad een diamant is, het goede woord het goud is, waarin de edelsteen wordt gekast. Men moet met de menigvuldige ellende in de waereld gemeenzaam zijn geworden, om in het lijden te deelen dat men verzachten zal. Waar de bescheiden arme in het verborgene zucht, door de schaamte weêrhouden om luide te klagen; waar de tegenspoed den naarstigen man, die beter dagen beleefd heeft, ter neder drukt; waar een eerlijk gezin, spijt aller handenarbeid, zich niet kan beschermen tegen den driedubbelen prikkel van honger, naaktheid en krankte; waar op een harde legerstede in slapeloze nachten de heete tranen over wringende handen rollen — dáárheen, o Menschenvriend! Breng er uw oog, uw deernis en uw schatten! Dáár kunt gij uw geld uitzetten, den overvloed van wat God u heeft geleend, om het op uwe beurt te leenen tegen zoodanige renten, als waarvoor geen wisselbank in de geheele waereld u kan instaan.

KNIGGE.

Aalmoezen zonder geloof en liefde zijn niets waardig, maar even zeker is ook het geloof niets, wanneer het zich niet in werken der Liefde openbaart. De Heer, in zijne schildering van het laatste oordeel (Matth. XXV: 21—46) stelt, onder de bewijzen der Liefde, de zulken op den voorgrond, die aan noodlijdenden en hulpbehoevenden bewezen worden. Kunnen wij daaruit het besluit trekken, dat het minder noodzakelijk is om aan huisgenooten en vrienden van zijne Liefde te doen blijken? Onmogelijk! Hoe zou men zoo iets kunnen veronderstellen bij Hem, die het gebod: „Eert uwen vader en uwe moeder” boven alle andere geboden door eene belofte onderscheiden heeft, die zelf in de dagen zijns vleesches zijnen ou-

deren onderdanig is geweest, Wiens kinderlijke liefde nog aan het kruis zijner moeder gedacht, Wiens geest den Apostel bezielde, bij dat woord: „Zoo iemand de zijnen en voornamelijk zijne huisgenooten niet verzorgt, die heeft het Geloof verloochend, en is erger dan een ongelovige.”

Wij moeten dus aannemen, dat de Heer, als Hij met name op de Liefde voor de nooddruftigen aandringt, de Liefde tot de onzen stilzwijgend veronderstelt.

„Indien gij uwe broeders alleen groet, wat doet gij boven anderen?” vraagt de Heiland in zijne Bergreden. Dáár had Hij even te voren op de Liefde tot den vijand aangedrongen als het noodzakelijk kenmerk van het kindschap Gods, en dus worden wij tot de gevolgtrekking geleid, dat wie niet in de stemming is om te kunnen zegenen die hem vloeken, ook de zijnen niet liefheeft op de rechte wijze.

Helaas, hoe vaak bezoedelt onze zelfzucht de Liefde tot de onzen, en — hoe zelden ontwaren wij dat! Wij wanen hen met de reinste toegenegenheid te omvatten, en eigenlijk beminnen wij slechts ons-zelfen in hen. „Het naaste het eerste!” het zij zoo; maar wát is ons het naaste? Als de Heer een armen broeder of een nooddruftige zuster tot ons leidt, en zegt: „Zietdaar, kleed dezen, geef hun deksel en dak, spijzig en drenk ze!” zullen wij ons dan misschien ontschuldigen en zeggen: „Neen, Heer! ik heb geen tijd: ik heb iets voor mijn naaste betrekkingen te doen.” Zou dat Hem behagen? Maar wij weten het tegendeel uit de Parabel van den barmhartigen Samaritaan, waarmee Hij de vraag des Schriftgeleerden beantwoordt. Dit antwoord beteekent: hij-zelf is uw naaste, die uwe hulp het dringendst behoeft, terwijl God u in staat stelt die hulp te verleen.

Misschien hebt gij daartoe weinig gelegenheid; toch ontbreekt zij u niet geheel. De Liefde maakt vindingrijk. Waar de Liefde tot God overvloedig is uitgestort in het hart, dáár vindt of dáár schept zij ook wegen en middelen, om op de eene of andere wijze den broederen tot zegen te zijn. En bleef haar niets anders over, welnu, dan kan zij toch door het vurig gebed stroomen van zegeningen op de gemeente des Heeren ter neêr doen dalen.

AMALIA STEVEKING.

Gezegend, boven al, 't gesluierd Mededoogen,
 Dat elken dank naar God verwijst,
 Dat tranen geeft bij 't goud, en tranen wischt van de oogen,
 Dat ziel en lichaam, beide, spijst!
 Een toegeworpen gift voedt maar verkwikt geen armen:
 Geen weigring doet het hart zóó zeer.
 Een aalmoes zonder liefde, is maar een half erbarmen,
 Koude erts, geschilderd vuur, niets meer! —
 O, geef dan d'arme een hart, gevoelig voor zijn lijden:
 Uw hart, bij 't penningske uitgeleid!
 En kunt gij hem van 't juk der nooddrufft niet bevrijden,
 Zalf dan zijn striem uit menschlijkheid!
 Ach, in de schouwburgzaal voelt ge uw versmeltend harte
 Voor eens tooneelheds jammren slaan,
 Eert ge ingebeelde ellend met wezendlijke smarte,
 Een fabel — met uw besten traan!
 En aan den drempel ligt uw broeder, moê van 't dwalen
 Door lichaamspijn en zielenood,
 Een Lazarus, die u zijn jammren wil verhalen,
 Maar wien gij wreevlig van u stoot! —
 O Menschen! Menschen! is de schouwburg uitgelezen
 Tot werkplaats uwer deerenis?
 En heeft dan 't treurspel van uw weduwen en weezen
 Niets dat uw tranen waardig is?

J. J. L. TEN KATE.

IV.

'S LEVENS KROON.

EEN VERZOEND VERLEDEN. — EEN GELUKKIG
HEDEN. — EEN ZEKERE TOEKOMST.

Voorts is mij weggelegd de kroon. — 2 TIM. IV: 8.

Het oude is voorbijgegaan; ziet het is al nieuw geworden. — 2 KOR. V: 17.

In dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem die ons liefgehad heeft. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch Engelen, noch Overheden, noch Machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heer. — ROM. VIII: 37—39.

DE GOEDE STRIJD ZAL BEKROOND WORDEN

met de zegenrijkste gevolgen. Want hij geeft dankbaarheid over het verledene, lijdzaamheid bij het heden, heerlijkheid in de toekomst.

Neen, er is geen overspannen verbeelding toe noodig, om zich de heilige blijdschap voor te stellen, die Jozef zal vervuld hebben, toen de kerkerdeur zich achter hem sloot, en hij uit mocht roepen: „Ik heb alles verloren, behalven de eer!” toen in zijne ziele de juichloon was, dien wij van een anderen strijder hebben gehoord: „Ik heb den goeden strijd gestreden en het geloof behouden.” Kent gij, mijn jonge vriend! iets van die vreugde? Is het u nooit gebeurd, dat gij door Gods genade zegevierend zijt teruggekeerd uit een heftigen kamp, waarin gij de kroon mocht behalen? Maar dan weet gij ook, hoe in zulke oogenblikken de herinnering aan het verledene het geschokte hart tot ruste brengt door het weldadig gevoel der innigste dankbaarheid jegens God. Dan hebt gij het woord leeren verstaan: „Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Gods goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Zijns vredes zal niet wankelen, zegt uw Heer de Ontfermer!” en gij werdt er te nauwer door aan Hem verbonden, want, gij gevoeldet het diep, Hij was uwe sterkte. Zoo was dan ook die beproeving u niet van Hem gegeven, zonder dat

Hij met haar ook de uitkomst had weggelegd. Hoe haddet gij staande gebleven zonder Hem, die uw hart brandende in u maakte en Zijne kracht in uwe zwakheid volbracht? O vrede, die alle verstand te boven gaat, te gevoelen: „Mijn God was met mij, en Hij heeft mij de ziele behouden!” O machtige prikkel tot voortgaande heiligmaking, in de hoede van Hem die getrouw is! O onuitputtelijke bron van gebed en dankzegging, van tranen der heiligste blijdschap! Ziet, al bracht de goede strijd geen andere kroon dan deze, zij is zóó heerlijk, dat zij-alleen reeds moest bemoedigen om de gantsche wapenrusting Gods aan te doen en te worstelen om de zege tot den laatsten snik. Want wat is beter dan een goed geweten? en wat is kostelijker dan een ziel die van het verderf is gered?

Maar het is er verre van daan, dat die blijde dankbaarheid over 't verleden, de éénige vrucht zou wezen, die de goede strijd tegen de verzoeking den overwinnaar schenkt. Wij spraken ook van lijdzaamheid bij het heden, als het deel zijner ziele.

Gewis, de kamp tegen de zonde is dikwerf het begin van vele verdrukkingen, die de vrienden der zonde ontgaan. De Heer beloont Jozefs trouw wel met Zijnen zegen, zoodat hij zelfs in den nood zich van God begenadigd weet: maar toch heft Hij niet dadelijk de beproevingen op, waaronder deze gewis de zwaarste was, dat een man, zoo uitstekend als Jozef en die zich tot zulke groote dingen geroepen gevoelde, een reeks van jaren in een kerker veracht en vergeten moest slijten. Maar juist deze weg was hem een weg van zegen. Een Mozes leerde dien weg kennen; een David moest hem betreden; een Paulus moest hem voleindigen: al Gods kinderen, zelfs Gods liefste kind en Eeniggeborene, hebben er het kruis moeten leeren dra-

gen en zich-zelfen verloochenen. En deze allen hebben leeren roemen in de verdrukking, omdat de verdrukking lijdzaamheid werkt, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hope; en de hope beschaamde niet, omdat zij uit God was. O heerlijke lijdzaamheid, o begeerlijk goed, waart gij ons-aller deel!

Zie, mijn jonge vriend! wat u de toekomst hier beneden nog brengen zal, weet gij niet; maar dit weet gij, dat gij rondwandelt in het leven der verzoeking en des strijds, waar nog menige verdrukking u wacht. Weet nu ook dit nog, dat, zoo gij waarlijk strijdt, de God des gedulds u geduld zal geven, als de eersteling Zijner belooningen. Gij zult stille zijn tot uwen God, als het onheil dreigt. Gij zult door Gods genade niet morren, als het onheil treft. Gij zult door Gods genade zelfs winst doen met den slag die u trof, en er Hem straks voor leeren danken. Gij zult er uwe afhankelijkheid door leeren kennen, en u daardoor te dichter vastklemmen aan uwen God. Gij zult er uwen wil door leeren verloochenen, en daardoor te meer Gods wil leeren stellen tot de wet van uw leven. Gij zult er te meer de trouwloze waereld door leeren verzaken, en daardoor te inniger Hem leeren liefhebben, die alleen en eeuwig getrouw is. Zoo vermanen wij dan ook u, lieve broeder! om het voor groote vreugde te achten, wanneer gij in velerlei verzoeking valt, als die dit weet, dat de tegenwoordige droefheid een vreedzame vrucht der gerechtigheid afwerpt voor allen die door haar geoefend worden.

En heerlijk zal de hoop, die de vrucht is der lijdzaamheid, eens vervuld worden, als des Heeren tijd is gekomen. Neen, Jozef! niet altijd zult gij in den droevigen kerker versmachten. Al volgen de dagen en jaren elkander op, zonder dat zij verandering aanbrengen in uw lot, de Heer heeft ze geteld, en

Zijn dienstknecht werd niet vergeten. Als gij gerijpt zijt in de school des tegenspoeds, als uw geloof beproefd is en gelouterd, als gij u-zelfen hebt leeren verloochenen, — zie, de grendelen zullen wijken, en de deuren zullen wijken, en de deuren zullen openspringen, en gij zult uitgaan in vrijheid. Méér dan gij gedroomd hebt als kind, zal u gegeven worden, nu gij als Gods kind dat dragen kunt: een koningskroon op aarde, en straks een kroon in den Hemel, waar alle kroonen en thronen hunne heerlijkheid bij verliezen!

O gij onder mijne Lezers! die als goede krijgsknechten van Christus in het kamperk zijt getreden, en die het aanvankelijk (wel vroeg, maar niet te vroeg!) ondervindt, dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods! Gij heldhaftige zielen, wier dagelijksch streven het is dat uwe lijdzaamheid een volmaakt werk hebbe, opdat gij moogt volmaakt zijn en geheel oprecht! Volhardt, en weest in geen ding gebrekkelijk! Vaart voort, en weest in niets ontmoedigd! Worstelt heen door het heir der verzoeking, en blijft in alles getrouw en geduldig! Ziet op het einde, let op de kroone! Reeds hier kan en zal God, wanneer het u goed is, uwe rechtzake rechten, uwe onschuld handhaven, uwe eer herstellen, uwe wonden zalven, uwen hoorn verhoogen, u zegenen met dubbel zegen. Hoopt op God, want gij zult Hem nog loven voor de verlossing Zijns aangezichts. En is het niet hier, dan eenmaal zeker ginder: Meer dan een thron van Egyptens onderkoning wacht u: u wacht het zitten in Jezus' thron, gelijk Hij overwonnen heeft en gezeten is met Zijnen Vader in Zijnen thron. Meer dan een kroon van aardsche heerlijkheid is u weggelegd: de onverderfelijke, de onbevlekkelijke, de onverwelkelijke kroon, de kroone des Eeuwigen Levens. Vreest niet:

gelooft alleenlijk. Gods genade is u genoeg. De God nu aller genade, die ons geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijds zullen geleden hebben, die volmake, bevestigte, versterke en fondeere u!

J. J. L. TEN KATE.

EEN VERZOEND VERLEDEN.

In de kroon des Levens bloeien veel schoone bloemen; maar de eerste, waarná alle andere ontluiken, is een verzoend verleden. Zoo Gij, o God! de Ontfermer niet waart, dit tegenwoordige leven zou mij niet smaken, en ook in het toekomstige leven zou ik ongelukkig zijn. Hoe nalatig was ik vroeger in de vervulling van mijn plicht, hoe traag was mijn hand om het goede te doen; waar ik waken moest, sliep ik; waar ik arbeiden moest, rustte ik. De eerste blik gold immer mijn eigen voordeel, en de tweede nog niet des naasten heil. En ging een ramp mij voorbij, omdat Gij mij met Uw schild bedektet, het beschaamde, het waarschuwde, het bestrafte mij niet. Slechts half te vreden als ik den dreigenden slag ontgaan was, eischte ik nog weldaden van U en buitengewone gaven — waarvoor? En altijd te karig was mij de hand des Gevers, en ik teerde op Uwe goedheid zonder haar recht te smaken, en mijn trotsch hart verhief zich in mijn binnenste, als waart Gij mijn schuldenaar en mijn wil Uwe wet. Ik ontroer, o Alheilige! als ik denk aan Uwe gerechtigheid en Uwen sterken arm. Hoe vaak heb ik Uwen toorn verdiend en zelfs Uwe genade verbeurd; maar Uwe lankmoedigheid weêrhield den eerste

sombere gemoedsstemming kan de Mensch zich niet tot de Onsterfelijkheid voorbereiden, want hij begrijpt die niet, en streeft er niet naar vatbaar te worden voor hare heerlijkheid. De vervlogen oogenblikken van vreugde en geluk blijven in de herinnering levendiger dan de verdwenen treuren: dat is een wenk, die het leven beminnelijk maakt. De dood moet niet als een bevrijding uit een gevangenis beschouwd worden: hij is slechts een schrede hooger uit het dal, den berg op, van waar men een uitgestrekter gezicht heeft en waar men ruimer ademt: — uit het dal, waar het licht en de warmte der zon toch ook doordrongen, waar Gods liefde ons immers ook omvatte.

Leer dit Leven recht verstaan en recht liefhebben, wanneer gij de Eeuwigheid recht verstaan en liefhebben wilt. De kiem van het Morgen ligt in het Heden. Een waar Christen moet reeds op aarde gelukkig zijn: dat is het raadsel des levens, 't welk ieder onzer naar zijn beste krachten moet pogen op te lossen; het zware vraagstuk, in welks verklaring zoo weinigen geslaagd zijn, en dat den menschen zooveel strijds kost. Hoe meer en hoe grooter zwarigheden evenwel, des te eervoller de overwinning. Men kan in zijn groote verwachtingen van het leven bedrogen zijn, zonder dat men daarom ongelukkig is. Ik heb lang vermoed en word door den loop der waereld en mijne eigene inwendige ondervinding dagelijks méér overtuigd, dat er geen ander wezendlijk ongeluk bestaat dan dit ééne: God niet tot vriend te hebben.

FREDERIKE BREMER.

Een waarachtig Christelijk leven is een gelukkig leven. Een Christen gevoelt, dat voor hem de groote zaak van het leven

een bevestigde zaak is; de groote schuld, een betaalde schuld; de groote kwaal, een genezen kwaal; het groote werk, een voltooid werk; en dat alle andere zaken, schulden, kwalen en werken, in vergelijking van deze alle, klein zijn. Zoo is dan de Christen geduldig in tegenspoed, kalm bij verliezen, ongeschokt bij verdrieten, onbevreesd voor slechte tijdingen, te vreden in elken toestand. Want zijn ziel heeft, bij alle wisseling der buitenwaereld, hare eigene innerlijke wereld, die onbewegelijk is, omdat zij Gods trouwe heeft tot eenig rusten middenpunt. De overtuiging van Gods onveranderlijke liefde, die elken dag nieuw is, mengt elken dag haar balsem ook in den bittersten beker, vermindert de zwaarte van het kruis, slecht de oneffenheden van zijn pelgrimspad, en verlicht het dal der schaduwen des doods. Zij vergewist er hem van, dat hij op een vasten bodem staat, dat zijne handen aan iets zekers zich vasthouden, dat hij een getrouw vriend op den weg heeft, een vaste Burcht en een Vaderhuis aan het einde.

J. C. RYLE.

Arm, of rijk — als gij arm zijt van geest en rijk in God door Zijne genade, dan hebt gij een gelukkig Heden. Gezond, of krank — als gij gevoelt dat uw lichaam een huis is des tabernakels, dat aan de vergankelijkheid onderworpen is, maar dat uw hart herleeft onder de genezende hand des Heilands, dat gij de hutte verlaten zult als een burger der eeuwige Godstad, dan hebt gij een gelukkig Heden. Jong, of oud — als de ijdelheid in uw hart verstorven is, maar het waarachtige leven in uwe ziel in groene frischheid bloeit, dan hebt gij een gelukkig Heden; en de jeugd daar binnen blijft onverwelkelijk, ook al verbleeken eens de rozen op uw gelaat onder

des levens wintersneeuw. Wat de Heer u gegeven heeft aan uitwendigen zegen, dat neemt gij mede op in uw dankgevoel, zoodat ook uwe geringste vreugd gelousterd en verheven wordt door de groote blijdschap uwer verlossing uit alle verschrikkingen des doods, uit alle banden der schuld, uit alle strikken der smarten, die u eenmaal verhinderden om den weg des geluks te betreden. De blijde boodschap vernomen te hebben, die eenig en alleen dien eernaam verdient; den Heer met het geloofsoog in Zijne heerlijkheid te aanschouwen; Zijn vrede te smaken en uit Zijn volheid te scheppen; Zijn zegen te ervaren bij allen arbeid en in elke ruste; zich door de vleugelen der Hoop gedragen en door den adem der Liefde bezielde te weten; zijn eerlijk stuk brood te hebben op aarde, en zijn heerlijke erfenis in den hemel; een broederband te strengelen met de goeden hier beneden en met de besten daar boven, met den Allerbeste allermest, en het zonnetje daar binnen te voelen schijnen dat geen ondergang kent, omdat het een afschijnsel is van Hem die Het Licht is, — zoo dat geen voorsmaak is van het ware geluk, wat kan dan dien naam verdienen? En dat geluk is het geluk van elken dag, want uw Heiland, sinds Hij u heeft geroepen, is elken morgen weêr daar met Zijn belofte: „Ziet, ik ben met u alle dagen, tot aan de voleinding der wereld!”

Dr. J. P. LANGE.

EEN VERZEKERDE TOEKOMST.

„Zijt niet bezorgd tegen den morgen!” zoo roept de Heer Zijnen Jonger toe, en vermaant hem daardoor bij al wat hij-

zelf niet vermag op zijnen God te vertrouwen, die het ook doen zal. De vogel onder den hemel zaait niet en oogst niet; hij kan noch het een noch het ander: daarom heeft de Schepper gezorgd, dat het door den mensch gedaan en door dezen ook de vogel gevoed worde. De lelie kan haar witten sluier niet weven of spinnen, daarom doet God het. — Zoo is dan de onbezorgdheid des Christens omtrent de toekomst, geen wuften lichtzinnigheid, die aan den dag van morgen niet denkt en zich op het geluk verlaat; geen droomende traagheid, die het werken vergeet voor het bidden, maar een kinderlijk vertrouwen, dat doet wat het kan, maar immer in de kracht van Hem die alles vermag waar wij niets meer vermogen.

Zoo zaait de landman het graan in de voren: hij ploegde en zwoegde, zooveel hij kon; maar dat het zaad ontkieme en wasse, dat regen en zonneschijn bij tijds verschijnen, dat de korenair zwelle en de hagel haar spare, dat staat niet in zijn macht: dat moet hij overgeven, in blijmoedig geloof, aan den Heer des oogstes, en — bij Hem is zijn toekomst verzekerd! Zoo laaft de moeder het kind aan heur boezem: zij voedt het en hoedt het, zooveel zij vermag; maar dat het voorspoedig ontwikkelde, dat het zieltjen rijpe en het teeder hulsel niet krank worde of kwijne, dat staat niet in hare macht: dat moet zij overgeven in blijmoedige hoop op den Hemelschen Vader, en — bij Hem is haar zuigeling veilig! Zoo arbeidt de huisvader ten nutte der zijnen: hij spaart en bewaart wat zijn vlijt heeft verworven, opdat de zijnen ook na zijnen dood voor gebrek mogen bewaard blijven: maar voor mogelijke onheilen die hem treffen kunnen, voor oorlog, brand of diefstal, waardoor hij zijn spaarpenningen zou kunnen verliezen, dáárover kwelt hij zijn ziele niet; want dat staat niet in zijne macht,

dàt moet hij overgeven, in blijmoedige zielerust, aan den God zijns levens en zijner voorzienigheid, in Wiens hand zijn lot en dat zijner kinderen verborgen en — veilig geborgen is. —

Op zulk een wijze heeft de Christen een verzekerde toekomst, reeds met betrekking tot de dingen van dit eerste leven! En dat doet hem vrolijk zijn bij al zijn doen. Hij bouwt getroost het huis: want God legt den grondslag. Hij bewaakt met moed de stad: want de Heer zendt Zijne Engelen. Hij aanvaart met lust zijn arbeid: want de Almachtige belooft Zijnen zegen. En hoe jong hij wezen moge, ook tot de zwaarste taak, die zijn plicht hem voorschrijft, wordt hij bekwaamd, want het moeilijke maakt hem vastberaden, het heilige ontsteekt zijn geestdrift, en het dagelijksche wordt hem nooit alledaagsch, nu onder dat alles zijn God met hem is, die het onmogelijke mogelijk maakt, en de Zijnen nooit kan verlaten.

Dr. K. G. BRETSCHNEIDER.

Het Rijk van Gods Voorzienigheid wordt door de verwarring dezer waereld niet verstoord. In eeuwige klaarheid waakt het over ons en voert, vroeger of later, alles weder tot de Eeuwige Orde terug. Tegenstrijdigheden, geweldenarij, misdaad, duisternis en wanorde, zullen wel altijd op aarde gevonden worden, maar op deze waereld volgt een andere, en op het graf de opstanding. Dàt is de oplossing van het raadsel, het geheim van Gods voorzienigheid. En deze heeft zich immers ook geopenbaard? Heeft niet de Heiligste op aarde gebloed en is Hij niet tusschen misdadigers gestorven? Is Hij niet weder opgestaan, en heeft Hij de waereld niet aan zich onderworpen?

Mochten allen, die den Godlijke op den korten, donkeren weg volgen, op Hem zien en niet klagen! En al blinddoekte

hen ook de hand des beuls, laat hen toch hunnen God nog prijzen; want de blinddoek valt en — de Voorzienigheid leeft!

FREDERIKE BREMER.

Wij gelooven, dat de mensch handelt zooals hem goeddunkt, en nochtans handelt volgens Gods wil. Judas verraadt den Heer, en toch was het van te voren vastgesteld. Pharao verhardt zijn hart, maar God had hem in opstand gebracht, juist om daardoor te meer Zijn macht te toonen. De mensch handelt zoo als hij wil, maar God doet hem ook handelen naar Zijnen wil. Niet alleen staat des menschen wil onder het bestuur des Almachtigen, maar alle dingen, de groote en kleine, zijn uit Hem en tot hem. De Dichter heeft naar waarheid gesproken: „Een drijvende wolk heeft Gods Voorzienigheid tot stuurman.” God vermag alles — Hij omvat den hemel en de aarde. Er is niets, hoe aanzienlijk of gering, dat buiten Zijnen raad is. Het stuifzand in den zomer en de starren boven onze hoofden, worden door dezelfde hand in beweging gebracht; de dauwdrup heeft een vader en valt op het rozenblad neder, als God het gebiedt; ja, de dorre blaâren van het woud, als zij rondwarrelen op den wind, hebben een bepaalde plaats, waar zij neêrziggen moeten. Alomtegenwoordig is de Heer, in het groote en in het kleine. God is in alles, alle dingen werkende naar den raad van Zijn wil. En hoewel de mensch beproeft tegen zijnen Maker op te staan, toch kan hij het niet. God heeft der zee hare perken gesteld door een slagboom van zand, en al werd ook golf op golf gestapeld, zij overschrijdt die perken niet. — Alles is uit God, en Hem zij de heerlijkheid die de starren bestuurt en den mensch niet vergeet, die zonnestelsels regelt en zonnestofjens in beweging brengt, die in den donder spreekt, maar ook in

het stille koeltjen. — Ja, God is in alles, ook in uw toekomst, o mensch!

C. H. SPURGEON.

Al hetgeen tegen ons gedaan wordt, is ons opgelegd door God. God is niet de oorzaak van de ons aangedane onrechtvaardigheden, maar Hij heeft ze toegelaten en bestierd. Zoo is het altoos en alom en voor allen. Mij aangaande, ik zie God overal en in alles. Ik ben overtuigd, dat de loop eener rivier niet meer en niet minder door God bepaald is dan het standpunt van een koning, en dat het kaf in de hand van den wanner door hem bestuurd wordt, zoowel als de loop der starren. De raderen van het werk van Gods Voorzienigheid mogen ons raadselachtig voorkomen, toch is wijsheid de spil waarom zij zich wentelen: en zoo blijkt het dan ook ten slotte altijd, dat Hij de roede heeft opgelegd tot verwekking van een grooten zegen en opdat Zijn naam zou worden verheerlijkt.

De zonde is des menschen eigen bedrijf; maar het lijden, dat door de zonde over ons komt, is door God beschikt. Zoo laat ons dan de roede kussen en de beproeving geduldig dragen!

Dezelfde.

Tracht, o Jongeling, naar bestendigen rijkdom, naar een goed dat u niet ontnomen kan worden, naar een stad die fundamenten heeft. Doe gelijk Paulus deed, en keer u tot den Heer, en grijp naar die onverwelkelijke kroon, die Hij bereid is u toe te reiken. Gods Woord leert u, dat een geloovige tot een verzekerd vertrouwen kan geraken ten opzichte van zijn toekomst, beide hier en hier namaals; dat hij, bij elken innerlijken strijd met de zonde; den dood zonder beven en den

dag des oordeels zonder verslagenheid te gemoet kan zien. „Ik ben verzekerd,” juicht de Apostel, „dat noch dood noch leven, noch heden noch toekomst, mij ooit van Gods liefde kan scheiden!” De Christen is verzekerd, dat zijn schat daarboven is, ook al maakte zijn goud zich vleugelen; en hoewel de vijgeboom niet bloeien mocht, zoo zal hij toch opspringen van vreugde in den Heer. De Christen is verzekerd, dat ook in allen nood alles ten goede werkt, omdat alles van den God der Liefde komt en tot den God der Liefde leiden moet. Zal hij zijn vriend verliezen? Maar zijn Vader leeft. Wordt hem cerlang zijn eenig kind ontnomen? Maar God heeft hem Zijn eenigen Zoon gegeven. Zal hij broodsgebrek lijden? Maar God schonk hem de bloem van het zuiverste meel, het brood des levens: die Zijn vogelen voedt, zal Zijn kinderen niet doen hongeren; en die de ziel verkwikt, zal de tong niet doen kleven aan 't gehemelte. Zal hij met stormen te worstelen hebben? Maar hij weet, welke haven hij binnen moet loopen; want God is zijn doel, en de Hemel zijn haven. In dat vertrouwen kan hij ook in een kerker psalmen zingen, gelijk Paulus en Silas te Filippi, en ook in boeien slapen, gelijk Petrus in de gevangenis; in dat vertrouwen zal hij den marteldood blijmoedig tegengaan, gelijk een Stefanus deed, met een: „Heere Jezus, ontfang mijnen geest!” Dat vertrouwen der verzekerdheid geeft in het leven een staf in de hand, die niet breekt, en schudt onder 't sterven het hoofdkussen zacht, al ware 't ook een steen geweest, gelijk Jakobs peluw, toen hij Engelen zag in zijn droom. — Geloof is de arme vrouw, die bevende den zoom van Jezus' kleed aanraakt; Verzekerdheid is de Godsheld, die tusschen zijn moordenaars jubelt: „Ik zie den hemel geopend!” — Geloof is de Jona-

zoon, die in de zee zinkende uitroept: „Heer, behoud mij!” Verzekerdheid is de Petrus, die voor den Raad bevestigde: „De zaligheid is in geen anderen.” — Geloof is de smeekbede der oodmoedigheid: „Ik geloof, Heer! kom mijne ongeloofigheid te hulpe.” Verzekerdheid is de uitdaging der stoutmoedigheid: „Wie is het die verdoemt?” — Geloof is de Saulus, biddende in het huis van Judas te Damaskus, bedroefd, blind en alleen; Verzekerdheid is de Paulus, triomfeerende in het gezicht van de laatste woning, het graf, verblijd, God ziende, niet cenzaam: „Ik weet in Wien ik geloofd heb.” Geloof is het leven: een groote zegen op aarde; Verzekerdheid is méér dan het leven, de grootste aardsche zegen: gezondheid, kracht, macht, sterkte, veêrkracht, schoonheid. O, mijn jonge waereldburger! hier is het niet te doen om het vraagstuk te beslissen tusschen behouden of niet behouden, maar van voorrechten of geen voorrechten; het is geen vraagstuk tusschen vrede of geen vrede, maar van grooten vrede en kleinen vrede, vrede voor morgen gelijk voor heden, en gelijk voor morgen alzo voor alle eeuwigheid!

J. C. RYLE.

Zich van zijne toekomst voor hier en voor hier namaals verzekerd te houden, is geen waanzin: het is ons geloof. „Het is geen hoogmoed: het is Godsvrucht; het is geen vermetelheid: het is Gods belofte”, zegt Augustinus. Lag de grond van dat vertrouwen in ons-zelfen, dan mocht het met recht vermetelheid heeten, maar nu hij in de liefde des Almachtigen rust, is hij die haar vermetel noemt, onbekend met Gods alvermogen of nog oningewijd in de verborgenheid Zijner Eeuwige Liefde.

RUTHERFORD.

TEN BESLUIE.

VROEG STERVEN.

Jonge menschen zijn zeer genegen, op een lang leven te rekenen, maar op wàt grond? Hebben zij eenige zekerheid? Neen, voor geen enkel uur. Is het voor jonge menschen iets zeldzaams te sterven? Gaat op welke begraafplaats gij wilt in de zeven Provinciën, en leert het tegendeel in hetgeen op de grafzerken te lezen staat. Hebt gij in uw krachtig gestel eenigen grond van gerustheid tegen de treurige verandering, die ziekte en dood te weeg brengen?... Zoo zag ik eenmaal een roos, pas uit de plooien van haar sluier te voorschijn komende. Zij was schoon als de morgen, en als een lammerenvacht glinsterende van des hemels dauw. Maar als een ruwer ademtocht haar maagdelijke schuchterheid had aangeraakt en haar ontbloot van haar nog te jeugdige en onvolgroeide windsels, begon haar schoonheid te betrekken en tot zwakheid en verschijnselen van ziekelijken leeftijd te vervallen. Zij boog haar hoofd en knakte haar stengel, en des avonds, als zij reeds eenige van hare bladen en al haar schoonheid verloren had, verviel zij onder een hoop onkruid en verteersel.

O gij bloeiende Jongeling, die deze bladzijden leest! is het u van Gods wege verzekerd, dat gij deze Roos niet kunt zijn?

JOHN ANGELL JAMES.

Vroeg sterven is een zegen, als het een sterven is in den Heer. Gelukkig het kind, dat, als een bloem in den knop, door den dood wordt geplukt,

»Eer de zonde de rust van die ziel had verstoord,

»Of eer de Aard had ontwijd wat den Hemel behoort.»

Was zijn leven kort, zijn dood was des te gemakkelijker. De eeuwige zaligheid is hem gewaarborgd door Hem, die de waarheid-zelf is, en die gezegd heeft: „Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet, want denzulken is het Koninkrijk der hemelen.” In het Vaderhuis daar Boven, waar „vele woningen zijn,” gedijen zulke jonge planten het best tot heerlijkheid Gods des Vaders.

Maar ook voor volwassenen is een vroege dood een zegen, als zij in 't Geloof hebben geleefd. De vroege dood neemt hen weg uit het veelvuldig lijden dezer waereld, ontrukkt hen aan de verzoeking en de verleidingen van het eigen, arglistig hart, beveiligd hen voor 't gevaar het goede deel wederom te verliezen, en brengt hen in de weide bij den goeden Herder, die de belofte vervult: „Ik geef Mijnen schapen het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze rukken uit Mijne hand!”

De kerkvader Augustinus zegt: „Als een kind bij de geboorte weent, is het een profeet van zijn eigen aanstaande smart.” En een uwer Dichters zong evenzoo:

» Kort geleefd is kort geleden,
 » Vroeg gestorven, vroeg bij God!”

Toen den waardigen Doctor Burk de mare gebracht werd van het overlijden van zijn tweeden zoon, die in Tubingen in de geneeskunde studeerde, sprak hij getroost tot de zijnen: „Hij is met een goede hope heengegaan, en dat verblijdt mij meer dan wanneer hij Keizerlijke Hofmedicus geworden ware.”

HEINRICH GUTH.

Daar stond hij, de Jongling, een traan in het oog,
 De hand op het hart en den blik naar omhoog;
 En 't was hem zoo wel en zoo zalig van binnen,
 Want het scheen, dat de drukkende kluisters der zinnen
 Ontvielen, en de eeuwige, onsterflijke geest
 In hoogere sfeeren was werkzaam geweest.

Nog toovert verbeelding, in schitterenden gloed,
 Hem de heerlijkste beelden voor 't dweepend gemoed,
 Idealen van Deugd, van Geluk en van Liefde,
 Wijl de ontrouw der waereld zijn borst nog niet griefde,
 En 't bloembed der Hope de dorens der Zorg
 Nog altijd in schaauw van haar rozen verborg.

En zoo nu de vriendlijke hand van den Dood
 Wel koud, maar niet vreeslijk, hem de oogleden sloot,
 Zoo 't graf nu, ontijdig, zijn buit kwam begeeren,
 't Geen aarde is, tot de aarde reeds weder moest keeren,
 Maar die geest, ver van 't stof en gereinigd, omhoog
 Voor den lichtenden throon des Oneindigen vloog:

Treur dan niet, die hem mist, dat de God die hem schiep,
 Zoo spoedig tot Hooger Bestemming hem riep,
 Maar wischt u de tranen bemoedigd van de oogen,
 Slaat hopend den zoekenden blik naar den Hoogen,
 En zegt dan getroost, schoon weemoedig van toon:
 - Zijn leven was kort, maar zijn leven was schoon!"

FRANS SMEER Jr.

Als men eenmaal den vrede met God gevonden heeft door
 Hem, die Koning des vredes en de waarachtige Rustaanbrenger
 is, o zegt, is het dan niet schoon te sterven op zulk een leef-
 tijd, waarin de jongeling en de jonkvrouw slechts uit het in-

nerlijke Paradijs der Idealen tot dat der hoogere opstijgen, op de vleugelen des geloofs en der hope? Is het dan niet schoon daarheen te gaan, als wij derwaards alleen de heldere morgendroomen en de liefelijke lente-uren des eersten levens medenemen, waar voor hen een heerlijker zon opgaat dan het verschroeiende en vermoeiende licht van den aardschen werkdag? Wat doen zij anders dan een korte jeugd verwisselen voor een langere, zonder eerst te moeten bekomen van een verwelkt, vele jaren gebonden leven? Wat is hun geschied? Terwijl zoovelen in een lang aantal levensdagen, als in kille, duistere, huiveringwekkende grafspelonken, gelijk blinden rondtasten naar een uitgang, doet voor de vroeggeroepenen de Engel des doods plotseling het rotsgewelf wegspringen, dat de opstanding verhinderde. — En zulk een sterven zou niet het schoonste zijn?

JEAN PAUL.

Als een vroegtijdige dood een jeugdig Christen wegneemt, houdt zijn beeld in de ziel der achtergeblevenen iets engelachtigs over. Hebt gij nooit een jongeling naar Gods harte gekend? Dan zaagt gij ook, hoe zijn edelste krachten in het licht des Evangelies rijpten, hoe hij de kostelijke zalflesch zijner reinste gaven uitgoot aan 's Heeren voet; hoe hij Hem zijn oprecht en vlekkeloos harte wijdde, de eerste altijd waar het er op aankwam Hem te beschouwen op den eenzamen berg des gebeds, en de eerste evenzeer om hem te zoeken in de schamele hut van den arme. Dan hebt gij een oog gehad voor de beminnelijkheid en frischheid zijner jeugd, maar tegelijk laast gij in zijn oog dien heiligen weemoed der ballingschap, die hem bij al het goede der aarde het betere des hemels niet vergeten deed. En als God hem nu wegneemt in zijn schoonheid en

sterkte, liet hij in de harten die hem lief hadden, een gezegende herinnering na, en is hun, als het ware, onder zoo vriendelijke trekken, het Christelijk Ideaal voor een wijle klaarder dan immer verschenen. Zijn nagedachtenis blijft voortaan voor hem een dier liefdekoorden, waardoor, naar eene uitdrukking des Bijbels, God de zielen omhoog trekt en losmaakt van de ijdele en vergankelijke dingen. Wie ooit jonge Christenen gekend hebben en bij hunne wegreise naar het Vaderland tegenwoordig waren, zij zullen ons niet tegenspreken, als wij beweeren, dat de kracht Gods zich nooit schooner en aangrijpender openbaarde dan bij zulk een sterfbed.

EDMOND DE PRESSENSÉ.

De dood verslindt niet alles wat de Christen in zijne armen meêdraagt naar den rand des grafs: het beste blijft gespaard, opdat het beter worde. Indien het anders ware, moest de dood òf het onherroepelijk einde wezen van ons bestaan, òf het einde van ons leven als mensch; maar wij weten dat wij zullen voortbestaan in weêrwil van den dood, en dat wel als menschen, waarachtige menschen eerst dan in den edelsten zin van het woord. Zoo is dan de dood geen einde, maar alleenlijk een verschijnsel, een krisis van dit leven, dat onafgebroken voortduurt. Het leven des Christens blijft eeuwig, om dat hij het ware leven heeft, dat hier op de aarde begint. Al wat in dit aarsche leven, het moge dan lang of kort geduurd hebben, uit God is geweest, is goddelijk en daarom onsterfelijk. De vorm zal verbroken worden, de taal der menschen verstomt; maar de eigenlijke gehalte, de ziel, die daar sprak uit de woorden dier nu verbleekte lippen, de eigenlijke mensch, duurt immer voort. De dood werkt als de smeltkroes: het

gouden vat, zoo schoon gedreven, verdwijnt, maar het goud blijft, en een ander beeldhouwer zal het een schooner gedaante geven. Zoo kan men zeggen, dat de dood opwekt tot het leven, en dat vroeg te sterven niets anders is dan vroeg geboren te worden voor het ware leven. Een kind van God ziet zijn toekomst verzekerd, door den Engel der hoop, die op den grafsteen zit. In plaats van het Elysium der Heidenen, dat slechts een helle der verveling is, opent ons het Evangelie een zalig Vaderhuis. De reinen van harte zullen er God zien, en God zal er eeuwig met hen zijn. Geen heerlijker voorstelling, voorwaar! dan die van des Christens geluk in de eeuwigheid. Uw Paradijs, mijn broeder! is het einde der gevaren en der zonden, het tijdperk der verlossing en de voltooiing, de overwinning des levens op den dood, de besliste zegepraal der éenheid in den mensch, na de aardsche tweespalt van geest en vleesch. Uw Paradijs, mijn broeder! is de hereeniging van al de deelen der schepping als van zoovele talloze snaren van een onmetelijke groote harp; het is de opheffing van alle sluiers, de eindelijke rechtvaardiging van al Gods wegen, de oplossing van alle raadselen; het eeuwig hallelujah, na de klacht van het vroeger zuchtend schepsel, dat nu niet langer der ijdelheid onderworpen is. Dit Paradijs, eindelijk, is: uw Geloof verwisseld in Aanschouwen, uw menschelijke persoonlijkheid gekomen tot haar recht, tot haar bestemming: het deelgenootschap der Goddelijke Natuur.

ALEXANDRE VINET.

De rechtvaardige, indien hij vroeg komt te sterven, zal in de ruste zijn. Die God behaagd heeft, is van Hem bemind geweest, en levende onder de zondaren werd hij weggenomen,

opdat het booze zijn gemoed niet zou veranderen, of het kwaad zijne ziele niet bedwingen. In weinig tijds volmaakt geworden, heeft hij lange tijden vervuld. God had hem lief, daarom nam Hij hem haastig tot zich.

Het Boek der Wijsheid, Cap. IV : 7—14.

G R A F L I E D.

WIJZE: *Jam moesta quiesce querela.*

1.

Slaap zacht in den schemer der graven,
 Gij stoflijk omhulsel des Braven!
 Hij-zelf groet den eenwigen morgen:
 't Is 't reiskleed alleen, wat wij borgen.

2.

Hoor! 't ruischt door het gras van de zooden;
 „Omhoog, niet beneên, zijn de dooden.
 Het graf is een Hemelsche poorte,
 Het Sterven, een Wedergeboorte!”

3.

Gebergten en wouden bezweken,
 Gebloemten en starren verbleeken:
 Gods kind, aan Gods zijde verheven,
 Zal Hemel en Aarde overleven!

J. J. L. TEN KATE.

INHOUD.

TER INLEIDING. OP DEN TWEESPRONG . . . Bl. 7—22.

De tweesprong " 9.

Een droom " 13.

Bij de intrede in het leven. " 16.

Des reizigers vraag en het goddelijk antwoord. —

 Woorden der Heilige Schrift — " 19.

De pelgrimaadje " 22.

I. 'S LEVENS DOEL:

 HET EERST-NOODIGE. — HET EENIG-GOEDE. —

 HET EEUWIG-BLIJVENDE.

Bl. 23—58.

Het groote doel des levens " 25.

Het eene noodige " 28.

Niets buiten God " 31.

Waereldsche grootheid. " 31.

Begeerte naar rijkdom. " 32.

Genotzucht en vermaak " 37.

Onmatige eerzucht. " 44.

Onmatige kennisdorst. " 47.

De ware rijkdom " 48.

De ware blijdschap " 50.

De ware eer " 53.

De ware kennis. " 55.

Besluit " 57.

II. 'S LEVENS TAAK:

 STRIJDEND WAKEN. — WAKEND BIDDEN. —

 BIDDEND WERKEN.

Bl. 59—110.

De strijd tegen de verzoeking. " 61

Bidden " 66.

Laat de onderlinge bijeenkomsten niet na " 69.

I N H O U D.

Waken	Bl. 70.
I. Omzichtigheid in de keuze van lektuur	" 70.
II. Omzichtigheid in de keuze van beroep	" 73.
III. Omzichtigheid in de keuze van vrienden	" 74.
IV. Omzichtigheid in de keuze van een echtgenoot	" 79.
Omgang met menschen	" 83.
Omgang met ons-zelfen	" 90.
Werken	" 94.
Ontwikkeling van het hart	" 100.
Ontwikkeling van het verstand	" 101.
Ontwikkeling van het karakter	" 102.
Harmonische ontwikkeling van den geheelen mensch	" 103.
Eigenaardige werkring van man en vrouw	" 106.
III. 'S LEVENS KRACHT:	
VAST GELOOF. — BLIJDE HOOP. — REINE LIEFDE.	Bl. 111—134.
Het Geloof in godsvrucht werkzaam, de kracht tot overwinning	" 113.
De Hoop	" 125.
De Liefde	" 127.
IV. 'S LEVENS KROON:	
EEN VERZOEND VERLEDEN. — EEN GELUKKIG HEDEN. — EEN VERZEKERDE TOEKOMST.	Bl. 135—158.
De goede strijd zal bekroond worden	" 137.
Een verzoend verleden	" 141.
Een gelukkig heden	" 142.
Een verzeekerde Toekomst	" 145.
Ten besluite. Vroeg sterven	" 152.